

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**ATANMAYI BEKLEYEN ÖĞRETMENLERDE
DURUMLUK/SÜREKLİLİK KAYGI DÜZEYLERİNİN,
YAŞAM DOYUMU VE OTOMATİK DÜŞÜNCELER İLE
OLAN İLİŞKİSİNİN SAPTANMASI**

AYŞEGÜL ALDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2020

**ATANMAYI BEKLEYEN ÖĞRETMENLERDE
DURUMLUK/SÜREKLİLİK KAYGI DÜZEYLERİNİN,
YAŞAM DOYUMU VE OTOMATİK DÜŞÜNCELER İLE
OLAN İLİŞKİSİNİN SAPTANMASI**

AYŞEGÜL ALDEMİR

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MERYEM KARAAZİZ

LEFKOŞA
2020

KABUL VE ONAY

Ayşegül Aldemir tarafından hazırlanan “Atanmayı Bekleyen Öğretmenlerde Durumluk/Süreklilik Kaygı Düzeylerinin, Yaşam Doyumu ve Olumsuz Otomatik Düşünceler İle Olan İlişkisinin” başlıklı bu çalışma, 11/06/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ (Danışman)
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Başak BAĞLAMA YÜCESOY (Başkan)
Yakın Doğu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Bölümü

Dr. Bingül SUBAŞI HARMANCI
Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü

Prof. Dr. Mustafa SAĞSAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde, aşağıdaki belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesi'nde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuru bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

19/09/2019

Ayşegül ALDEMİR

TEŞEKKÜR

Türkiye’de yıllardır KPSS’ye hazırlanan öğretmenlerin, eğitim bilimleri ve eğitim psikolojisi derslerine girmiş; onların yaşadığı kaygıyı, sorunları yakından görmüş ve paylaşmış bir eğitimci olarak, tüm Türkiye’de sınava hazırlanan öğrencilerin yaşadıkları zorlukları bilerek ve bu çalışmaya tüm kalbimi koyarak, öğretmenlerin yaşadığı kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler ilişkisini bilimsel olarak gösterme ve öğretmen adaylarının psikososyal süreçlerini anlatma ve herkese duyurabilme gayretinde oldum.

Araştırma ile ilgili gerekli literatür çalışmaları yapılmış, elde edilen veriler, daha önceki çalışmalar ışığında analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın gerçekleşmesi sürecinde tez danışmanım olarak, her daim bilgisiyle, deneyimiyle ve öngörüsüyle yanımda olan değerli hocam Doç. Dr. Meryem Karaaziz’e; bilgeliğiyle, öğrettikleriyle yoluma ışık tutan değerli hocam Prof. Dr. Ebru Çakıcı’ya; varlığıyla kuvvet veren değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Çakıcı’ya içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmayı yapmama ilham olan Türkiye’de ve KKTC’de bulunan tüm öğrencilerime teşekkür ederim. Bu çalışmanın, öğretmenlerimizin atanma süreçlerini kolaylaştırmak için bir vesile ve bir çözüm olmasını temenni ederim.

Araştırmamı, araştırmayı yürüttüğüm süreçte, 10 Temmuz 2019 tarihinde kaybettiğim sevgili babam İsmail Aldemir’e ithaf ederim. Araştırma sürecinde, fiziken yanımda olamasa bile, gücümü her zaman babamdan ve onun bitimsiz, koşulsuz sevgisinden aldım. Bu çalışmayı onun sevgisiyle harmanlayarak ve ondan aldığım kuvvet ile tamamladım. Eli hep omzumdaydı, minnettarım.

Araştırma sürecinde, benim büyük zenginliğim olan tüm aileme verdikleri destekler için sonsuz teşekkür ederim.

Ayşegül ALDEMİR

ÖZ

ATANMAYI BEKLEYEN ÖĞRETMENLERDE DURUMLUK/SÜREKLİLİK KAYGI DÜZEYLERİNİN, YAŞAM DOYUMU VE OTOMATİK DÜŞÜNCELER İLE OLAN İLİŞKİSİNİN SAPTANMASI

Türkiye’de her yıl yüzbinlerce öğretmen, Kamu Personeli Seçme Sınavı’na girerek, kamuda öğretmen olma hakkını kazanmaya çalışmaktadır. Bu çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanma süreçlerinde yaşadıklarına bağlı olarak yaşadıkları psikolojik süreçler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının durumluk/süreklilik kaygı düzeyleri, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler açısından bir inceleme ortaya konulmuştur.

Araştırma nicel bir araştırma olup, ilişkisel tarama çalışması yapılmıştır. Atanmayı bekleyen öğretmenlerde durumluk/süreklilik kaygı düzeyleri, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler ile olan ilişkisinin ele alınmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenler, Türkiye’de yaşayan 22 yaş ve üzeri atanmayı bekleyen ve sınava hazırlanan öğretmenlerden oluşmaktadır. Çalışmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerden, Türkiye genelinde toplamda 6.825 kişiye ulaşılmıştır. Atanmayı bekleyen öğretmenler, kişisel verilerin koruması esasına dayanılarak, sosyal medya araçları (Facebook ve Instagram) ile ankete katılım göstermişlerdir.

Araştırmanın sonucuna göre atanmayı bekleyen öğretmenlerde, durumluk ve süreklilik kaygı düzeylerinin yüksek olması, yetişkin yaşam doyumu düzeyini azaltırken, olumsuz otomatik düşüncelerin varlığını arttırmaktadır. Bu noktada çalışma, atanmayı bekleyen genç yetişkin kuşakta, atanma süreçlerinin kişinin psikososyal yapısı üzerinde ne denli önemli olduğunu açığa çıkarmaktadır. Bu konuda hem bireysel çözümler sunmak hem de ulusal çözümler oluşturmak elzem görünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Durumluk Kaygı, Süreklilik Kaygı, Yaşam Doyumu, Olumsuz Otomatik Düşünceler, Atanmayı Bekleyen Öğretmen Adayları

ABSTRACT

DETERMINING THE LEVEL OF CONDITIONS OF CONDITIONS, CONTINUITY, LIFESATISFACTION AND ADVERSE AUTOMATIC THOUGHTS IN TEACHER CANDIDATES WHO ARE WAITING TO BE APPOINTED

Hundreds of thousands of teachers every year in Turkey, entered the Public Personnel Selection Examination, is trying to win the right to become teachers in the public sector. In this study, the psychological processes experienced by teachers waiting to be appointed depending on what they experienced during their appointment processes were tried to be revealed. In this context, a review has been put forward in terms of the state / continuity anxiety levels, life satisfaction and negative automatic thoughts of prospective teachers waiting to be appointed.

The research is a quantitative research and a relational screening study was conducted. The relationship between state / continuity anxiety levels, life satisfaction and negative automatic thoughts in teachers waiting to be appointed is discussed.

Teachers participating in the survey, assigning 22 years and older living in Turkey is composed of teachers waiting and preparing for exams. Pending the appointment of teachers participating in the study, Turkey has reached a total of 6825 people in general. The teachers waiting to be appointed participated in the survey with social media tools (Facebook and Instagram) on the basis of the protection of personal data.

According to the results of the research, high levels of anxiety and continuity anxiety in teachers waiting to be appointed increase the presence of negative automatic thoughts while reducing the level of adult life satisfaction. At this point, the study reveals how important the appointment processes are on the psychosocial structure of the young adult generation waiting to be appointed. It seems crucial to offer both individual solutions and national solutions.

Keywords: Anxiety, state anxiety, continuity anxiety, life satisfaction, negative automatic thoughts, preservice teacher candidates

Babam İsmail Aldemir anısına,

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR	xiii

1. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu.....	3
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi.....	5
1.4 Sınırlılıklar.....	7
1.5 Tanımlar	7

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1 Öğretmenlik Mesleği.....	9
2.1.1 Öğretmenlik	9
2.1.2 Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği	9
2.1.3 Ücretli Öğretmenlik / Kısmi Zamanlı Geçici Personel	10
2.1.4 Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS).....	11
2.2 Kaygı	11
2.2.1 Kaygıyla İlgili Teoriler	12
2.2.1.1 Psikanalitik Teori Açısından Kaygı.....	12
2.2.1.2 Davranışçı Teori Açısından Kaygı	12
2.2.1.3 Bilişsel Teori Açısından Kaygı	13

2.2.1.4 Biyolojik Teori Açısından Kaygı	13
2.3 Durumluk ve Sürekli Kaygı.....	13
2.3.1 Durumluk Kaygı / A-state	13
2.3.2 Sürekli Kaygı / A-trait.....	14
2.4 Yaşam Doyumu	14
2.5 Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler.....	16
2.5.1 Yaşam Doyumu İle İlgili Ortaya Konulan Teoriler	17
2.5.1.1 Ereksel (Telik / Bir Noktaya Erişme) Teorisi	17
2.5.1.2 Etkinlik (Aktivite) Teorisi	17
2.5.1.3 Haz ve Acı Teorisi	17
2.5.1.4 Bağ Teorisi	18
2.5.1.5 Tavandan Tabana ve Tabandan Tavana Teorisi.....	18
2.5.1.6 Yargı Kuramı.....	18
2.6 Olumsuz Otomatik Düşünceler.....	18
2.7 İlgili Araştırmalar.....	19

3. BÖLÜM

YÖNTEM	25
3.1 Araştırmanın Modeli	25
3.2 Evren ve Örneklem	26
3.3 Veri Toplama Araçları	27
3.3.1 Kişisel Bilgi Formu	28
3.3.2 Durum / Süreklilik Kaygı Ölçeği (DKO, SKO).....	29
3.3.3 Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği (YDO)	29
3.3.4 Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği (ODÖ-G).....	30
3.4 Verilerin İstatistiksel Analizi.....	30

4. BÖLÜM

BULGULAR.....	33
---------------	----

5. BÖLÜM

TARTIŞMA	74
5.1 Tartışma.....	74

6. BÖLÜM**SONUÇ VE ÖNERİLER..... 95****6.1 Sonuç ..... 95****6.2. Öneriler ..... 100****KAYNAKÇA ..... 103****EKLER..... 123****ÖZGEÇMİŞ..... 128****İNTİHAL RAPORU ..... 129****ETİK KURUL RAPORU..... 130**

TABLolar DİZİNİ

- Tablo 1. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının sosyo-demografik özellikleri..... 34**
- Tablo 2. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının atanmamış olmalarının ruh sağlığı etkisine ilişkin bazı özellikler 36**
- Tablo 3. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları 38**
- Tablo 4. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının cinsiyetine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 39**
- Tablo 5. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının yaş grubuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 41**
- Tablo 6. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının medeni durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 43**
- Tablo 7. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının çocuk sahibi olma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 45**
- Tablo 8. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının eğitim durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 47**
- Tablo 9. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının mezun oldukları fakülteye göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 49**
- Tablo 10. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının pedagojik formasyon alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı**

Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.... 51

- Tablo 11. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının çalışma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 53**
- Tablo 12. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının çalıştıkları alana göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 55**
- Tablo 13. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının sağlık güvencesine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 57**
- Tablo 14. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının algıladıkları gelirlerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 59**
- Tablo 15. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının yaşadıkları yerleşim yerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 61**
- Tablo 16. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının KPSS'ye girme sayısına göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 63**
- Tablo 17. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 65**
- Tablo 18. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması.... 67**

- Tablo 19. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteme durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması..... 69**
- Tablo 20. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler 71**
- Tablo 21. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını yordama durumu..... 73**
- Tablo 22. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumu..... 74**

KISALTMALAR

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
DKO	: Durumluk Kaygı Ölçeği
SKO	: Sürekli Kaygı Ölçeği
YYDÖ	: Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği
ODÖ-G	: Olumsuz Otomatik Düşünceler Ölçeği-Geliştirilmiş

1. BÖLÜM

GİRİŞ

İnsanlık var olduğundan beri, her birey kendini belli bir iş veya meslek alanında ortaya koymuştur. Bu nedenle bir mesleğe sahip olmak ve o mesleğin gereklerini ortaya koymak, kişinin eğitim aldığı alanda üretkenlik göstermesi her dönemde hem psikolojik hem de ruhsal açıdan önem arz etmiştir (Erden, 2005). Özellikle modern yüzyıllarda, insanların bir mesleğe sahip olması, bir mesleği yerine getirebilmesi, o kişinin kimlik ve kişiliğini oluşturan temel bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır (Kıcır, 2010). Bu durum, psikolojik ve sosyal bir varlık olan insan için oldukça önem arz etmektedir (Yüksel, 2003).

Geçmişten bu yana dünyada pek çok meslek ve iş kolu ortaya çıkmıştır. Bu mesleklerin bazıları günümüze kadar gelmiş, bazıları ise günümüzdeki geçerliliklerini muhafaza edememişlerdir (Aydın, vd., 2015). Bugüne kadar varlığını sürdüren ve bilgece bir anlamla bugüne kadar gelen mesleklerden biri de öğretmenliktir (Küçükahmet, 2000). Öğretmenlik mesleği, geçmişten günümüze hala önemli bir meslek değerine sahip görünmek ve toplumun hala “kutsal” dediği bir meslek olarak varlığını sürdürmektedir (Şişman, 2003).

Öğretmenlik mesleğini ortaya koyabilmek için farklı ülkelerde farklı uygulamalar söz konusudur. Türkiye’de öğretmenlik mesleğini yapabilmek için zaman içinde farklı süreçlerden geçilmiştir (Özgür, 1994). Bugün Türkiye’de halihazırda bir kişinin öğretmen olabilmesi için kişinin Eğitim Fakültesi mezunu olması veya Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu ise lisans diplomasının yanında pedagojik formasyon belgesinin varlığı bir zorunluluktur (Atay, 2003). Ancak bu süreçlere ek olarak, öğretmenlik mesleğini icra

edebilmek için, adayların Kamu Personeli Seçme Sınavı'ndan (KPSS) kendi branşlarına göre yeterli bir atanma puanı alması ve atanmaya hak kazandıktan sonra da mülakata girmesi gerekmektedir. Sınav sürecinde tüm öğretmenlerin Genel Kültür ve Genel Yetenek, Eğitim Bilimleri sınavlarına girmesi; beraberinde bazı branşlara yönelik olarak da Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi'ne girmesi bir zorunluluktur (Erdem ve Soylu, 2013). Tüm bunlar tamamlandıktan sonra adaylar bir mülakat sürecinden geçmekte ve ancak o zaman atanmaya hak kazanabilmektedir. Tüm bu süreçler atanmak isteyen öğretmenlerin en iyi ihtimalle en az bir yılını almakta ancak çoğu kez bu süreç yıllar sürebilmektedir. Her yıl Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belli sayıda atama kontenjanı belirlenmekte, bu kontenjan sayısı bazı branşlarda yüksek bazı branşlarda ise oldukça düşük olmaktadır. Her branşın kendi atanma taban puanı söz konusu olmaktadır. Bu taban puanının altında bir puan alan adaylar atanma sürecinde yer alamamaktadır. Nihayetinde öğretmen adayları sınavdan aldıkları puan sonucuna ve adaylar arasındaki sıralamalarına göre atanabilmektedir (Özpolat, 2005).

Öğretmen atamalarında sunulan kontenjanın dar olması, sınava katılım gösteren aday sayısının çok fazla olması, sınavın yılda bir kez yapılması ve sınavdan alınan puanların geçerliliğinin sadece 1 yıl ile sınırlı kalması, atanamadıkları takdirde adayların bir sonraki yıl yeniden sınava hazırlanmak durumunda olması, sınavın öğretmenlik mesleğine yönelik olan bazı davranış ve becerileri ölçme konusunda yüzeysel kalması, atanma takviminin çok uzun sürmesi gibi sebepler düşünüldüğünde, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşüncelerin varlığının analizi önem arz eder niteliktedir (Özoğlu, 2010).

Atanma sürecinin belli aşamalara ve uzun bir sürece sahip olması, atanmak isteyen öğretmenlerin psikolojik durumlarını etkiler görünmektedir (Recepöğlu, 2013). Bu çerçevede araştırma kapsamında, atanmayı bekleyen öğretmenlerin durumluk kaygı düzeyleri, sürekli kaygı düzeyleri, yaşam doyumları ve olumsuz otomatik düşüncelerinin irdelenmesi hedeflenmektedir. Adayların sınav ve atanma sürecinde yaşadıkları durumların, adayların

ruhsal sağlığına etkide bulunduğu bugun artık açıkça ortaya konulmaktadır (Odabaş, 2010).

Bu bölümde araştırmanın temelini oluşturan problem durumu, denenceler, araştırmanın amacı ve önemi ile sınırlılıklar, varsayımlar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Bireylerin, eğitim aldıkları alanlarda, mesleklerini yapabilmeleri için karşılaştıkları engellenmeler, psikolojik ve sosyal yapıyı da etkiler görünmektedir (Karaca, 2011). Öğretmenlerin kamuya atanma sürecinde karşılaştıkları engellenmeler sadece mesleki alanla sınırlı kalmamakta ve bu kişilerin psikolojik süreçlerini de etkiler bir durum yaratmaktadır. Atanmayı bekleyen öğretmenlerin kadın/erkek olma durumlarına göre, çalışma/çalışmama durumlarına göre, mezun oldukları fakülteye göre, KPSS'ye kaç kez girdiklerine göre kaygı düzeyleri, yaşam doyumları ve olumsuz otomatik düşüncelerin varlığına ilişkin etkiler olduğu düşünülmektedir (Okçu ve Çelik, 2011). Bu nedenle özellikle kaygı, yaşam doyumunu ve bir depresyon yordayıcısı olarak olumsuz otomatik düşünceler, araştırmada kavramsal boyutta öne çıkmaktadır.

Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında ortaya çıkan kaygı, yaşam doyumunu ve olumsuz otomatik düşünceler arasındaki ilişkilerin çok boyutlu bir düzlemde incelenmesi gerekmektedir. Alanyazında, atanmayı bekleyen öğretmen adayları ve atanmış öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalara sıklıkla yer verilmiş olsa dahi bu konunun spesifik olarak psikososyal boyutlarıyla ve psikopatoloji açısından ele alındığı çalışmalara daha az rastlanmaktadır.

Alanyazında yer alan çalışmaların genellikle öğretmen adaylarının mesleki tutumları, öz yeterlilik düzeyleri üzerine olduğu görülmektedir (Çetin, 2013). Bu çalışmada özellikle ve öncelikle atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının, Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunları da dahil olmak üzere

durumluk/sürekli kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler gibi ruhsal değişkenlerinin incelenmesi söz konusudur. Bu nedenle araştırma kapsamında, adayların hem durumluk hem de sürekli kaygı düzeyleri, yaşam doyumları ve olumsuz otomatik düşünceleri değerlendirmeye alınmıştır.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerde hem yaşamsal hem de varoluşsal olarak ortaya çıkan kaygı, istihdam endişesi, gelecek kaygısı, yaşam doyumu düzeyleri ve olumsuz otomatik düşüncelerin varlığının incelenmesi, bulguların ortaya konulması ve analiz edilmesi alanyazı ve bu soruna klinik yaklaşım geliştirmek açısından oldukça önemlidir (Övet, 2006). Bu nedenle halihazırda var olan kavramların ve ilişkilerin ortaya konulması bir gerekliliktir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Türkiye’de, YÖK ve MEB kurumlarının da belirttiği üzere, farklı branşlardan mezun, 22 yaş ve üstü, Eğitim Fakültesi veya Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olan yaklaşık 400.000’den fazla atanmayı bekleyen öğretmen bulunmaktadır (YÖK, 2007). Çalışmada bu bireylerin atanıp/atanamama durumlarının, bireyler üzerinde yarattığı durumluk ve sürekli kaygı durumları ile yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler arasında bağlantı olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının yaşadığı durumluk ve sürekli kaygı durumunun, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşüncelere olan etkisi, sosyodemografik veriler ışığında incelenmeye çalışılmıştır. Buna göre atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının kaygı düzeylerinin; yaşam doyumu, olumsuz otomatik düşünceler; yaş, medeni durum, çalışma durumu, mezun olunan fakülte, gelir düzeyi, algılanan gelir, KPSS’ye kaç kez girildiği gibi pek çok sosyodemografik veri açısından da incelenmesi ve ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Özellikle sosyodemografik veri formunda yer alan sorular ile bireylerin atanamamaktan kaynaklanan psikososyal süreçleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının, mesleğe başlayamama süreçlerinin, bireylerin ruh sağlığına olan yansıması, psikopatolojik açıdan durumluk ve sürekli kaygı durumlarının değerlendirilmesi, bireylerin yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşüncelerinin saptanması araştırmanın temel hedefidir.

Araştırma kapsamında kavramların birbiriyle anlamlı, doğrudan ve dolaylı ilişkilerinin saptanması hedeflenerek değişkenlerle ilgili aşağıdaki denencelere cevap aranmıştır:

D0: Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, kaygı ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

D1: Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, kaygı ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

D2: Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, kaygı ve olumsuz otomatik düşünceler arasında anlamlı ilişki vardır.

D3: Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, kaygı ve olumsuz otomatik düşünceler arasında anlamlı ilişki yoktur.

D4: Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri yüksektir.

1.3 Araştırmanın Önemi

Literatürde, atanmayı bekleyen öğretmenlerle ilgili halihazırda eğitim bilimleri açısından yapılan çalışmalar yer almaktadır. Özellikle öğretmen adaylarının mesleki yeterlilikleri, öz yeterlilikleri ile çalışmalara sıkça rastlanmaktadır. Ancak atanamayan öğretmen adaylarının yaşadığı ruhsal sorunlar, kaygı, yaşam doyumu, olumsuz otomatik düşünceler ile ilgili literatürde veri ve bulgu yetersizliği söz konusudur. Bunun bir sonucu olarak da, atanamayan öğretmen adaylarının psikopatolojik açıdan ve ruhsal sağlık açısından değerlendirilmesiyle ilgili literatürde veri azlığı dikkat çekmektedir.

YÖK (2016) tarafından 2016 yılında sunulan istatistikler göstermektedir ki, Türkiye'deki üniversitelerde 92 Eğitim Fakültesi bulunmaktadır. Eğitim fakültelerinin sayısının giderek artması, mezun olan öğretmen adayı sayısını da arttırır görünmektedir. Her yıl KPSS'ye, halihazırdaki talebin çok üstünde bir başvuru yapıldığı görülmektedir. 2016 yılında KPSS'ya giren 455 bin 119 kişiden 49 bin 15 kişi atanmıştır. Atanan öğretmenlerin dışında kalan atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının ise özel kurumlarda, devlet okullarında ücretli öğretmen olarak veya mesleği dışında işlerde istihdam sağladığı ya da işsiz olduğu verilerle desteklenmektedir (Mahiroğlu, 2014). Atanmayı bekleyen ve ücretli öğretmenlik yapan öğretmenlerin yaşadıkları sorunları ortaya koyan çalışmalar da literatürde yer almaktadır (Çınkır ve Kurum, 2017).

Atanamayan öğretmen sorunu, her geçen gün bireyler açısından zorlayıcı olmakta ve psikolojik sorunlara da yol açmaktadır (Şahin, 2011). Türkiye'de, Atanamayan Öğretmenler Platformu tarafından yapılan ankete göre mesleğe başlayamamış öğretmen adaylarının %38,33'ü intiharı düşünmektedir (İnce, 2014). 2006 yılından beri kayıt tutulan verilere göre ise 40'tan fazla atanamayan öğretmen öz kıyım gerçekleştirmiştir (Erten, 2017).

Öğretmen atamalarına yönelik verilere bakıldığında, 2016 yılında KPSS'ye 455 bin 119 kişi girmiş ve bu kişilerden sadece 49 bin 15'inin ataması yapılmıştır (MEB, 2016). Geriye kalan 438 bin 134 kişinin atamasının yapılamadığı ve üzerine yeni adayların da eklendiği görülmüştür. 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'ndan alınan veriler doğrultusunda, 2016 yılında eğitim fakültesi, fen-edebiyat fakültesi, sosyal bilimler fakültesi ve ilahiyat fakültesi toplamında 653 bin 899 lisans öğrencisinin gelecekte öğretmen adayı olması öngörülmektedir (MEB, 2017). Tüm veriler bir araya getirildiğinde, bugün Türkiye'de 1 milyonu aşkın kişinin atanma hedefleri olduğu düşünülmektedir.

Türkiye'nin farklı bölgelerinde her yıl yeni eğitim fakülteleri açılarak öğrenci kabul etmekte, ikinci öğretim programlarının sayısı arttırılmakta, açık öğretim fakültesinin programları, pedagojik formasyon (YÖK, 2007) programlarının ortaya koyduğu uygulamalar sonucunda Türkiye'de atanmayı bekleyen

öğretmen adayları sorununun giderek büyüdüğü gözlenmektedir (Çınkır ve Kurum, 2015).

Türkiye’de öğretmen atamaları, öğretmen adayları ile MEB arasında bazı gerginliklere ve sorunlara yol açar niteliktedir (Engin, vd., 2014). Bu konu Türkiye’de ulusal düzeyde bir kullanımla “atanamayan öğretmenler” başlığının ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Şahin, 2011). Literatürde, atama bekleyen öğretmenlerle ilgili, eğitim bilimleri alanında çalışmalar oldukça fazla olmasına karşın, ruh sağlığı çalışmalarında bu olgunun nesnel bir karşılığının az olması nedeniyle, halihazırdaki araştırma, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarına yönelik bireysel, toplumsal ve ulusal çözümler sunma açısından önem arz eder niteliktedir.

Bu çalışma ile öğretmenlerin, eğitimlerini aldıkları bir mesleği, atamaları yapılmadığı için yerine getirememeleri, yaşadıkları engellenmişlik duygusunun kaygı açısından ele alınması, bireylerin yaşama yönelik algıları, yaşam doyumları ve ortaya çıkması muhtemel olumsuz otomatik düşüncelerin tespit edilmesi, bireysel ve toplumsal açıdan farkındalık oluşturmak oldukça öncelikli bir anlama sahiptir. Böylece çalışmanın ortaya çıkarttığı bulgular, atanmayı bekleyen öğretmenlere, hem psikolojik hem de toplumsal açıdan çözüm bulma yönüyle de önemlidir.

1.4 Sınırlılıklar

Seçilen örneklemin çalışma ortamı ve mesleki gereklilikler düşünüldüğünde, anket dağıtımı ve toplama işlemi, araştırma için bir zorluk teşkil etmiştir. Araştırmanın genellenebilirliğini sağlama açısından katılımcıların farklı demografik özelliklerde olmalarına dikkat edilecektir. Araştırma için veri toplama sürecinde, anket doldurmayı kabul etmeyenler kapsam dışı bırakılacaklardır. Bu çalışmada elde edilecek bulgular, kullanılacak ölçeklerin değerlendirilmeleriyle sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

Öğretmen: Bir yüksek öğretim kurumunda genel kültür, alan bilgisi ve pedagojik formasyon eğitimi almış, her derece ve türde örgün / yaygın eğitim

kurumlarında, eğitim ve öğretim hizmetlerini yürütmek amacıyla atanan kişi olarak ifade edilir (Resmi Gazete, 2002).

Kamu Personel Seçme Sınavı: Kamu kurum ve kuruluşlarında görev alacak kişileri belirlemek için yapılan sınavdır. (Resmi Gazete, 2002).

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM): Yükseköğretim Kuruluna bağlı merkezi sınavlarla seçme ve yerleştirme işlemlerini yürüten kurumdur.

Kaygı: Kişinin bir beklenti durumunda ortaya koyduğu içsel endişe ve gerilim halidir (Aldemir, 2019).

Yaşam Doyumu: Kişinin kendi yaşamına ilişkin öznel yargılamaları olarak ifade edilir (Shin & Johnson, 1978).

Olumsuz Otomatik Düşünceler: Kişinin aklına aniden gelen ve zihnindeki bilişsel hataları ortaya koyan düşünce yapıları olarak tanımlanır (Beck & Weishaar, 1989).

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde kaygı, durumluk/süreklilik kaygı, yaşam doyumu, olumsuz otomatik düşünceler tanımlarının tarihsel sürecine; çalışma kapsamında yer alan kavramlara, ilgili kuramsal açıklamalara ve alanyazında yer alan araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Öğretmenlik Mesleği

2.1.1 Öğretmenlik

Öğretmenlik mesleği, belli bir eğitim ve formasyon sonucu elde edilen bir meslektir. Öğretmenlik mesleği, toplumda kabul gören ve saygı uyandıran bir meslek olması sebebiyle, aynı zamanda bir rol model olarak da görülmektedir (Özoğlu, 2010). Bu çerçevede öğretmenlik mesleğini icra eden kişilerin dinamik, sosyal ve kendilerini sürekli geliştirme olgunluğu gösterebilmeleri önemli bir husustur (Küçükahmet, 2000).

Esasen öğretmenlik mesleği, salt bilgi aktaran olarak değil; bilmeyi kolaylaştıran, öğrenme sürecini aktarımla sınırlı bırakmayarak, aktarımın ötesine geçen bir meslek olarak görülmektedir (Kuran, 2002).

2.1.2 Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği

Türkiye’de öğretmenlik mesleğine, tarihsel düzlemde genel olarak bakıldığında bugün, öğretmenlik mesleğinin geçmiş dönemlere oranla itibar

zedelenmesi yaşadığını söylemek mümkün görünmektedir (Saylan, 2014). Bunun en büyük sebebi olarak da, öğretmen yetiştirme süreçlerindeki niceliksel ve niteliksel süreçlerin sistematik işlememesi bir gerekçe olarak sunulabilir (Okçabol, 2005). Özellikle öğretmenlerin, mesleklerini yapabilmeleri için yaşadıkları uzun ve yorucu süreç, birey ve toplum nazarında, mesleğe yönelik olumsuz bir algının yerleşmesine sebep olur niteliktedir (Akdemir, 2013). Öğretmenlik mesleğini seçen kişilerin bugün yaşadığı en temel problem ise istihdam edilme süreçleri olarak görülmektedir (Okçu, 2011).

Türkiye’de, kamu alanında öğretmen alımı için yapılan ilk sınav 1984 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmiştir (Odabaş, 2010). Halihazırdaki öğretmen adaylarının sayısı olarak çok ve ihtiyaçtan fazla olması sebebiyle, öğretmen seçimlerinde 1999 yılında Devlet Memurluğu Sınavı (DMS) sistemi çerçevesinde öğretmen alımı yapılmıştır. 2001 yılında Kamu Memurluğu Sınavı (KMS), 2002 yılından bu yana ise Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile öğretmen alımı gerçekleştirilmektedir (Abazoğlu, 2014).

2.1.3 Ücretli Öğretmenlik / Kısmi Zamanlı Geçici Personel

Ücretli öğretmenlik sistemi, Türkiye’de uzun yıllardır uygulanan bir sistemdir. Atanmayı bekleyen öğretmenlerin bir kısmı ücretli öğretmenlik yapmakta, bir kısmı özel okullarda istihdam olmakta, bir kısmı ise hiç çalışmamaktadır. Bu doğrultuda, ücretli öğretmenlik pozisyonunun getirdiği zorlukların, atanmayı bekleyen öğretmenler üzerinde bir kaygı durumu yaşattığı göz ardı edilememektedir (Öğülmüş, Yıldırım ve Aslan, 2013).

Ücretli öğretmenler, MEB’e bağlı bulunan okullarda, girdikleri ders saati üzerinden ücretlendirilen öğretmenlerdir ve hizmetleri karşılığında hem düşük ücretler almakta ve hem de sosyal güvence koşullarının iyileştirilmesini talep etmektedirler (Sağlam ve Sağlam, 2005). Türkiye’de halihazırda 80.000 civarında ücretli öğretmen görev yapmaktadır. Ücretli öğretmenlerin yaşadığı zorluklar, öğretmenlerin mesleki tutum ve performansları üzerinde de belirleyici bir etki ortaya koymaktadır (Şahin, 2011).

2.1.4 Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)

Türkiye’de kamuda öğretmen olarak görev alabilmenin temel yolu KPSS ile sağlanmaktadır. KPSS’ye giren öğretmenler, genel kültür ve genel yetenek, eğitim bilimleri ve öğretmenlik alan bilgisi sınavlarına girmektedir (Erdem ve Soylu, 2013). Bu sınavlardan yeterli düzeyde başarı sağlayan adaylar sınav sonrasında sözlü mülakata tabi tutulmakta ve eğer tüm aşamalarda başarı gösterilirse, MEB’in o yıl için belirttiği kontenjan dahilinde tercih yapma hakkı kazanmaktadırlar (Şahin, 2007).

Öğretmen aday sayısının çok fazla olması, MEB’in kontenjanlarının sınırlı olması nedeniyle sınava dayalı öğretmen alımı bir zorunluluk olarak görülmektedir (Yalçın ve diğ., 2013). KPSS sürecine hazırlık ve atanma takviminin oldukça uzun olması, öğretmenlerin psikososyal yapılarını da tahrip eden bir nitelik taşımaktadır. Öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri ve yaşam doyumu üzerinde etki bırakmaktadır (Karataş ve Güleş, 2013).

Halihazırdaki çalışmalar da göstermektedir ki, KPSS esasen öğretmen adaylarını niteliksel değil; niceliksel olarak değerlendiren bir sınavdır. KPSS, öğretmen adaylarının mesleki yeterliliklerinden çok, adayların var olan kuramsal bilgilerinin ölçülmesi söz konusudur (Özsarı, 2008).

2.2 Kaygı

Kaygı, insana dair en temel duygulardan biridir ve eski zamanlardan bugüne kaygı üzerine pek çok düşünce ortaya koyulduğu görülmektedir (Atkinson, 2006). Kaygıyla ilgili ilk kuramsal bakış açısı ise Sigmund Freud’a aittir. Freud, kaygının kavramsallaştırmasına katkı sağlayarak, kaygının bir terim olarak ele alınmasına öncülük etmiştir (Geçtan, 2018).

Kaygı belirli düzeylerde olmak kaydıyla, yaşamın sürdürülmesi açısından önemlidir. Kaygı, kişinin yaşam üzerindeki risk ve tehditleri algılaması açısından önemli bir ruhsal enstrüman olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak patolojik kaygı, kişinin ruhsal dengesini olumsuz bir noktaya taşıyabilmektedir (Bozkurt, 2012).

Genel olarak bakıldığında kaygı, kişinin bir beklenti veya çatışma durumunda yaşadığı içsel gerilim olarak düşünülebilir. Bu gerilimin yanı sıra kişi kendi içinde bedensel, fizyolojik ve psikolojik tepkiler de verebilmektedir. Özellikle gelecek zamanla ilgili tasarımların, kaygılı bireylerde daha olumsuz olduğu gözlenmektedir (Bozkurt, 2012).

2.2.1 Kaygıyla İlgili Teoriler

Pek çok psikoloji teorisi kaygıyla ilgilenmiştir. Ancak genel olarak toparlayacak olursak, temelde dört teorinin kaygıyla ilgili tatmin edici açıklamalar yaptığını söylemek mümkün görünmektedir. Bu teoriler: psikanalitik kuram, davranışçı kuram, biyolojik kuram ve bilişsel kuram.

2.2.1.1 Psikanalitik Teori Açısından Kaygı

Psikanalitik kuram, davranışın temel belirleyicisi olarak “bilinçdışı” kavramına vurgu yapmaktadır. Bu çerçevede psikanalitik bakış açısı, kaygının bilinçdışı bir kaynağa sahip olduğunu vurgulayarak, kişinin farkında olmadığı bir sebebe bağlı olarak ortaya çıkan bu belirsiz karakterli içsel gerilimin, bireyde endişe duygusunu ortaya koyduğunu vurgulamaktadır (Kennerly, 2018). Klasik psikanaliz sonrasında da, modern psikanaliz açısından da kaygı kavramı geniş anlamları kapsayacak şekilde irdelenmiştir.

2.2.1.2 Davranışçı Teori Açısından Kaygı

Davranışçı teori, her şeyden önce bir öğrenme anlayışını yansıtmaktadır ve beraberinde psikopatolojiye semptomlar düzeyinde bakmaktadır. Davranışçı bakış açısına göre her davranış uyarıcı ve tepki bağı içerisinde gerçekleşir. Organizmayı belirleyen temel süreç çevreden gelen uyarıcılardır (Senemoğlu, 2001). Bu nedenle davranışçı kuramlar açısından kaygı içsel değil, dışsal uyaranlara göre oluşan bir yapıdır.

2.2.1.3 Bilişsel Teori Açısından Kaygı

Bilişsel teorilere göre kaygının temel mekanizmasında kişinin düşünme tarzları ön plandadır. Bu nedenle bilişsel teori kaygıyı ele alırken bilişsel hatalar, olumsuz otomatik düşünceler çerçevesinde bir bakış ortaya koymaktadır (Beck, 2008).

2.2.1.4 Biyolojik Teori Açısından Kaygı

Biyolojik kuram, davranışların nedenlerini açıklarken kalıtsal ve hormonal süreçlere vurgu yapmaktadır. Bu nedenle kaygıyı ele alma biçimleri daha ziyade kaygının kuşaklar arası aktarılan bir yapı olduğu yönündedir (Atkinson, 2006) .

2.3 Durumluk ve Sürekli Kaygı

Kaygı kavramıyla ilgili alt açılımların özellikle 1950'li yıllardan sonra literatürde yer aldığı görülmektedir. Durumluk ve sürekli kaygı kavramları ilk kez 1966 yılında Spielberger tarafından ortaya atılan kavramlardır.

2.3.1 Durumluk Kaygı / A-state

Bireyi tehdit edici süreçlerin yarattığı duruma bağlı olarak, bireyin yaşadığı geçici ve durumsal olan kaygıya “durumluk kaygı” ismi verilmektedir (Özgüven, 1994).

Durumluk kaygı, kişinin o anki koşulları ve içinde bulunduğu mevcut durum nedeniyle ortaya koyduğu içsel gerilim halidir. Durumluk kaygı, stres faktörlerinden etkilenerek, artış veya azalma gösterebilmektedir. Durumluk kaygı öznedir ve bir durumdan diğerine, öznel bir şekilde farklılık gösterebilmektedir. Bir öğrencinin sınava girerken yaşadığı endişe ve gerilim, durumluk kaygı olarak görülebilir (Özusta, 1995).

Spielberger, durumluk kaygının öznel bir karakteri olduğunu vurgulamakta ve kişinin endişe ve içsel gerilim haline yönelik farkındalık olarak

tanımlamaktadır (Konter, 1996). Kişi içinde bulunduğu öznel durumu tehdit edici bulur niteliktedir.

2.3.2 Sürekli Kaygı / A-trait

Sürekli kaygı, kişinin içinde bulunduğu koşulları genel itibariyle “endişeli” bulma halidir. Kişi, kaygı yaşantısına eğilimlidir ve içinde bulunduğu koşulları sıklıkla “endişe verici, tehdit edici” olarak yorumlamaktadır (Öner ve Le Compte, 1998). Nesnel açıdan tehdit içermeyen bir durum, sürekli kaygı söz konusu ise tehdit edici olarak algılanır ve bu durum kişinin yaşam parametrelerinde bozulmaya neden olur niteliktedir.

Sürekli kaygı, kişinin durumluk kaygı düzeyinin, diğer insanlardan daha yoğun yaşandığını gösterir niteliktedir. Sürekli kaygı, kişinin karamsar ve kolayca incinebilir bir yapı ortaya koymasına neden olabilmektedir (Öner ve Le Compte, 1983). Sürekli kaygı halinde, kişi sadece bir durumu değil, tüm durumları tehdit edici görme eğilimindedir (Martens ve ark., 1990). Bu yönüyle sürekli kaygı, kişiliğin bir parçasıymışçasına hareket eder bir niteliktedir.

Öğretmen adaylarının, uzun süre atanmayı beklemeleri, istihdam problemleri yaşamaları, geleceğe yönelik belirsizlik düşünüldüğünde, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin yüksek olması göz ardı edilememektedir (Kıcır, 2010).

Sürekli kaygı sürecinde bireyin özellikle kişilik yapılanması, bireyin olayı algılama ve yorumlama şekli sürekli kaygı yapısını etkilemektedir (Işık, 1996). Sürekli kaygı, doğrudan ölçülebilen bir yapı olmaması nedeniyle sürekli kaygıyı tespit edebilmek için bireyin olaylar karşısında verdiği tepkilere bakılarak bir sonuca varılabilmektedir (Öner, 1977).

2.4 Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu kavramı ilk kez Neugarten ve arkadaşları (1961) tarafından ortaya konulmuştur. İlerleyen süreçte yaşam doyumu kavramının, yaşam

kalitesi kavramını da kapsayacak şekilde genişlediği görülmüştür (Batan, 2016).

İnsanların yaşamlarına dair öznel bir algı biçimi olarak yaşam doyumu kavramı, özellikle son dönemde ve Pozitif psikoloji çerçevesinde ele alınmaktadır. Yaşam doyumu, kişinin öznel iyilik hali ve bireysel yaşamına dair bilişsel yargılarını içerir niteliktedir (Diener, 1999).

Yaşam doyumu, kişinin istek ve idealleri ile mevcut koşulları arasındaki mesafedir. Bu yönüyle yaşam doyumu, kişinin hayatının genelini kapsar niteliktedir (Özer ve Karabulut, 2003).

Yaşam doyumu, kişinin mevcut koşullarına dair bir değerlendirmedir (Diener ve Suh, 1997). Bu noktada yaşam doyumu kavramı, öznel iyilik halinin kognitif bir yorumudur. Kişi, yaşam doyumu çerçevesinde kendi yaşamını, kendisinin belirlediği ölçütler çerçevesinde değerlendirir ve hayatının bütününde görülen yaşam kalitesine dair olumlu veya olumsuz bir sonuç ortaya koyar (Diener, 1984). Böylece yaşama dair genel bir memnuniyet algısına ulaşılabilir. Bu doğrultuda, yaşam doyumunun sadece hayatın bir kısmına değil, bütününe yaygınlık gösteren bir değişken olduğu düşünülebilir (Kahyaoğlu, 2008). Esasen yaşam doyumuna ilişkin ortaya konulan olumlu / olumsuz yargıların, yaşam kalitesini önemli ölçüde olumlu / olumsuz etkilediği ortaya konulmaktadır (Myers ve Diener, 1995).

İnsanların, üzerine sıkça düşündükleri mutluluk kavramını tanımlamanın güçlüğü, sosyal psikologlar tarafından mutluluk, yaşam doyumu ve öznel iyilik hali ile ilişkilendirilmiştir (Özer ve Karabulut, 2003).

Yaşam doyumunu açıklarken ilk olarak doyum kavramını açıklamanın uygun olduğunu belirten Özer ve Karabulut (2003) doyum kavramını, ihtiyaçların, isteklerin ve dileklerin karşılanması olarak açıklamaktadır. Yaşam doyumunu ise kişinin, ne istediği ile neye sahip olduğunun karşılaştırmasıyla ortaya çıkan sonuç olarak tanımlamaktadır. Yaşam doyumunun genellikle kişinin hayatını ve hayatının çeşitli boyutunu içerdiğini belirtmektedir. Aynı zamanda

yaşam doyumunun belirli durumlara yönelik değil, genel olarak tüm hayatına yönelik bir doyum olarak ele almaktadır (Öztürk, 2013).

Yaşam doyumuna dair birden fazla tanım yapıldığı ancak üzerinde fikir birliğine varılmış herhangi bir tanımın olmadığı görülmektedir. Kişilerin hayatlarına dair beklenti ve isteklerinin farklı olması ve bu beklentilerinin zaman içerisinde değişiklik göstermesi, yaşam doyumunun farklı tanımlamalarının asıl sebebi sayılmaktadır (Kabasakal, vd., 2013).

Yaşam doyumunu kişinin şimdiki hayatından algıladığı doyum, hayatını farklılaştırma talebi, geçmişinden algıladığı doyum, geleceğinden beklemekte olduğu doyum ve çevresinin kişinin hayatına yönelik yorumlarını içermektedir. Kişiler için doyum alanları ailesi, mesleği, sağlık durumu, parası, benliği ve yakın çevresi oluşturmaktadır (Doğan, 2015).

2.5 Yaşam Doyumunu Etkileyen Faktörler

Bireyin yaşam doyumunu arttıran veya azaltan pek çok faktör bulunmaktadır. Özellikle yaş artışına bağlı olarak yaşam doyumunun azaldığına işaret eden çalışmalar söz konusudur (Dost, 2007). Bireyin aile yaşamı, sosyoekonomik düzeyi, kaygı ve stres gibi faktörlerin yaşam doyumuna olumsuz yansımaları söz konusu olmaktadır (Gümüş, 2015).

İnsanların yaşamlarında sosyal ve ekonomik faktörlerinde görülen iyileşmenin, yaşam doyumuna olumlu katkı sağladığı araştırmalar ile de desteklenmektedir (Batan, 2016). Bunun yanı sıra ailesinden veya çevresinden sosyal destek gören bireylerin, yaşam zorluklarının üstesinden daha kolay gelebildiğini ve yine bu kişilerin yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu ortaya konulmaktadır (Topkaya ve Kavas, 2015). Yaşam doyumunu düşüklüğünün temel sebeplerinden biri de sosyal desteğin azalmış olması olarak gösterilmektedir. İş hayatı ve gelir düzeyiyle ilgili yaşanan problemler de yaşam doyumunu arttıran/azaltan bir başka faktör olarak yer almaktadır (Öztürk, 2013).

2.5.1 Yaşam Doyumu İle İlgili Ortaya Konulan Teoriler

Yaşam doyumu kavramını yordayan pek çok teori ortaya konulduğu görülmektedir;

2.5.1.1 Ereksel (Telik / Bir Noktaya Erişme) Teorisi

Ereksel kuram ilk defa Wilson tarafından 1960 yılında ortaya atılmıştır. Wilson, yaşam doyumu kavramı ile mutluluğu birbirine yakın anlamlarda kullanarak, insanların yaşamdaki istek ve hedeflerine ulaşabilmesini, yaşam doyumu ve mutluluğun temel kriteri olarak görmektedir (Yetim, 1993). Wilson'a göre insanlar isteklerine ulaşamadıklarında, yaşamdan aldıkları haz ve doyumun da azaldığı görülmektedir. Bu noktada bir eleştiride bulunan Köker (1991), insanların tüm isteklerinin kişiyi mutluluğa ulaştıracığı konusunda sorgulayıcı bir tavır takınırken; Yetim (1991), kişinin bilinçli olduğu kadar, bilincinde olmadığı istek ve hedeflerinin de karşılanmasının, bireyin yaşam doyumunu arttıracığı düşüncesindedir.

2.5.1.2 Etkinlik (Aktivite) Teorisi

Aktivite teorisi ilk olarak tarihte Aristoteles tarafından ortaya konulmuştur. Buna göre kişi kendi potansiyellerine uygun bir etkinlik seçerse, bu etkinliği tamamladığında haz duyacaktır (İncekara, 2018). Teoriye göre çok basit veya kişinin aşamayacağı ölçüde çok zor hedefler kişiyi haz ve yaşam doyumundan yoksun bırakmaktadır. Teori çerçevesinde etkinlikler, kişinin olumlu duygular yaşaması için bir seçenek olarak düşünülebilmektedir (Doğan, 2015).

2.5.1.3 Haz ve Acı Teorisi

Haz ve acı teorisi, bugüne dek pek çok farklı teorisyen tarafından eleştiriye tabi tutulmuştur (Köker, 1991). Bu teoriye göre kişinin sürekli bir istikrar gösterdiği durumlarda kişinin daha mutlu olmadığı belirtilmiş ve istikrar içinde olan kaynakların yok olması veya eksikliği durumunda ise kişinin mutsuz olduğu sonucu ortaya konulmuştur (Diener, 1984).

2.5.1.4 Bağ Teorisi

Baę teorisi, mutluluęun zihinde var olan bir sinaptik aę ile iliřkili olduęunu dūřunmektedir (Yetim, 1985). Bu aęın yapısı kiřiden kiřiye farklılık gōstermektedir. Buna gōre olumlu aęa sahip olan bireylerde mutlu olma dūzeyi daha yōksek iken, olumsuz aęa sahip olan bireylerin daha mutsuz olduęu belirtilmektedir (Yetim, 2001).

2.5.1.5 Tavandan Tabana ve Tabandan Tavana Teorisi

Tavandan tabana teorisine gōre esasen toplam mutluluk, bireyin yařadığı anlık ve kōçuk mutlulukların bir sonucudur (Yetim, 1991). Tavandan tabana teorisi, gūnūmūzde oldukęa raębet gōsterilen bir teoridir.

2.5.1.6 Yargı Kuramı

Örkūn'e (2011) gōre bireyin yařam doyumunu belirleyen temel ölçūt, bireyin kendi mevcut kořullarının, bireyin beklentilerinden daha yōksek olmasıdır. Bu teoriye gōre bireyin kendini deęerlendirdięi ölçūtler ile bireyin sahip olduęu standartlar arasındaki dengenin, yařam doyumunu belirledięi dūřūnőlmektedir.

2.6 Olumsuz Otomatik Dūřünceler

Otomatik dūřünce, kiřide belli bir konuda oldukęa hızlı bir řekilde ortaya çıkan ve kiřinin herhangi bir biliřsel sūzgeçten geçirmeden ortaya koyduęu biliřsel yapıdır (Beck, 2016).

Olumsuz otomatik dūřünceler, Beck (2016) tarafından da sōylendięi ūzere, kiřinin kendisine, dūnyaya ve geleceęe iliřkin tasarımlarının negatif bir deęerlendirmesi olarak kendini gōstermektedir (Beck, 1990). Olumsuz otomatik dūřünceler, bilhassa kiřinin engellenme ve ięsel çatıřma yařadığı durumlarda daha sıklıkla gōrőlmektedir. Olumsuz otomatik dūřünceler, kiřinin istemi dıřındadır.

Olumsuz otomatik düşüncelerin söz konusu olması, kişinin bilişsel açıdan hatalı düşünceler ortaya koymasına neden olmakta ve bu durum kişinin depresif bir yapı oluşturmasına neden olabilmektedir (Türkçapar, 2009). Beck (1990), depresif bir şemanın bireyde bulunmasını, o kişiyi depresyona karşı daha zayıf kıldığını düşünmektedir. Bilişsel çarpıklıklar ve olumsuz otomatik düşüncelerin, depresif duygu durumları aktive olduğunda, kişide daha fazla görüldüğü ortaya çıkmaktadır (Türkçapar, 2018).

Psikopatoloji açısından değerlendirildiğinde, olumsuz otomatik düşünceler, ruh sağlığı bütünlüğü bozulmuş bireylerin yanı sıra, ruhsal sağlığı normal ölçütlerde olan bireylerde de görülebilir (Beck, 2016). Bu çerçevede tüm bireylerde olumsuz otomatik düşüncelerin varlığının anlaşılması, çözümlenmesi ve sağlıklı bilişsel yapılarla yer değiştirmesi, kişinin yaşama dair işlevselliğini de olumlu kılacak ve önemli ölçüde olumlu / sağlıklı duygu değişimi sağlayacaktır (Türkçapar, 2007).

Bilişsel terapiler, sağlıklı bir psikolojik hal için düşüncelerimize odaklanmamız gerektiğini işaret etmektedir (Greenberger ve Padesky, 2015). Esasen bu noktada olumsuz otomatik düşünceler, bireyin kognitif içsel ifadeleri olarak görülebilir (Aldemir, 2020). Eğer bu olumsuz kognitif yapı iyileştirilebilirse kişinin ruhsal sağlığının da olumlu yönde değişeceği düşünülebilir.

2.7 İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının kaygı düzeyleri, yaşam doyumları ve olumsuz otomatik düşüncelerinin varlığına ilişkin ortaya konulan çalışmalara yer verilmektedir.

Diener ve Suh (1997) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, yaş arttıkça bireyin pozitif duygularında bir düşüş olduğu ortaya konulmuş olsa bile bu durumun yaşam doyumunu azaltmadığı belirtilmiştir

Aksaray, Yıldız ve Ergün (1998) tarafından ortaya konulan çalışmada yaşam doyumunu kavramı, yaşama dair geniş bir perspektifte, pozitif duygunun olaylar

üzerindeki hakimiyeti olarak vurgulanmıştır. Yaşam doyumu esasen sadece tek yönlü değil, yaşamın tüm boyutları açısından kapsayıcıdır.

Melin ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan çalışmada, İsviçre’de yaşayan ve 18-64 yaş arasında bulunan kişilerde yaşam doyumu düzeylerine bakıldığında; sağlıklı olmak, fiziksel aktivitede bulunmak, sosyal ve ekonomik faktörlerin yaşam doyumu düzeyini olumlu yönde etkilediği gösterilmiştir.

Kaya (2004) tarafından üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerine bakılmıştır. Yaşam doyumunun bir yordayıcısı olarak üniversite öğrencilerinin gelecek zaman ve yalnızlık algısı incelenmiştir. Çalışmada, kişilerin okudukları fakülte ile yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre Eğitim Fakültesi öğrencilerinde, Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek bir yaşam doyumu olduğu belirlenmiştir.

Üstüner (2004) tarafından sunulan çalışmada, öğretmen adaylarının yaşadığı sorunların temelinde Milli Eğitim Bakanlığının atanma prosedürleri ve uygulamalarda yaşanan problemlere dikkat çekilmiştir. Bu çalışmaya göre, halihazırdaki atanmayı bekleyen öğretmen sayısı ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın ihtiyaçları doğrultusunda verilen öğretmen sayısı kontenjanı arasında ciddi bir farklılık olduğu gösterilmiştir.

Ersalan (2005), tarafından ortaya konulan çalışmada bir başka sorun ise eğitim fakültelerinin ders müfredatları ile KPSS müfredatının örtüşmemesidir. Bu durum eğitim fakültelerinde okuyan öğrencilerin kaygı ve yaşam doyumlarını olumsuz etkiler nitelikte bulunmuştur. Atanmayı bekleyen öğretmenler bu sebeplerden dolayı sınava güvensizlik duymaktadır.

Özoğul ve diğ. (2005) tarafından sunulan çalışmada öğretmen adaylarının istihdamda zorluklar yaşadığı ve bu durumun onların psikososyal yapısını etkilediği görülmüştür. Türkiye’de devlet kademesinde öğretmen olabilmek için, öğretmen adaylarının KPSS’den yeterli standartları (puan, mülakat) karşılaması gerekmektedir. Ancak öğretmenlerin atanma süreçleri yıllar

sürebilmekte ve atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının özel sektörde öğretmenlik, devlet okullarında ücretli öğretmenlik veya tamamen meslekleri dışında bir çalışma ortaya koyduğu görülmektedir.

Halihazırda Türkiye’de KPSS’ye giren yaklaşık 450.000 öğretmen adayı bulunmakta; ancak her yıl ataması yapılan öğretmenlik kontenjanı ortalama 20.000-30.000 kişi arasında değişmektedir. Bunun yanı sıra branş bazında da çok ciddi kontenjan farklılıkları bulunmakta ve bu durum öğretmen adayları tarafından kaygıyla karşılanmaktadır (Eraslan, 2006).

Çankıroğlu (2007) tarafından ortaya konulan çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin KPSS’ye giriş sayısı arttıkça ve atanma süresi uzadıkça kaygı düzeylerinin de yükseldiği ortaya konulmuştur.

Tunçkaşık (2007) tarafından ortaya konulan çalışmalar incelendiğinde, ABD ülke eğitim sisteminde öğretmen alımlarında, Türkiye’ye benzer olduğunu gösteren bir durum söz konusu olduğu görülmüştür. ABD’de öğretmen adaylarının mezun olduktan sonra bir öğretmenlik mesleği ile ilgili sertifika programı sınavına girdikleri ve sınavı kazandıkları takdirde mesleği icra etmeye hak kazandıkları görülmektedir. Ancak bu süreçte ABD’de yaşanan kaygının temeli ile Türkiye’de yaşanan kaygının temellerinin aynı olmadığı anlaşılmaktadır. ABD’de sürecin, öğretmen adayları lehine çok daha kolay ilerlediğini destekleyen kanıtlar mevcuttur. ABD’deki öğrencilerde sınavın içeriğine yönelik bir kaygı söz konusu iken; Türkiye’deki öğrencilerde hem sınav hem de gelecek kaygısı yoğunluktadır.

Özsarı (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, eğitim fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerinin KPSS’ye yönelik kaygı durumları ve mesleki beklentileri ele alınmıştır. Araştırmanın vardığı noktada, öğretmen adaylarının KPSS’ye yönelik yüksek bir kaygı seviyesine sahip oldukları ve bu kaygıyı tetikleyen unsurun ise “atanamama” durumundan kaynaklandığı gösterilmiştir. Bunun beraberinde araştırmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, KPSS’ye ne kadar zamandır hazırlandıkları da bir başka önemli değişken olarak sunulmuştur. Buna göre sınava daha uzun süredir

hazırlanan öğretmenlerde kaygı düzeyi, daha az çalışma yapan öğrencilere oranla anlamlı derecede yüksek olarak görülmüştür.

Gündoğdu, Çimen ve Turan (2008), yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik tutumlarını 507 öğretmen adayı üzerinden ele almışlardır. Buna göre araştırmaya on bir farklı branştan katılan öğretmen adaylarının KPSS'ye yönelik olumlu bir tutuma sahip olmadıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin, KPSS'nin öğretmen alımında seçici bir sistem olmadığını düşünme eğiliminde oldukları görülmüştür. Bu çalışma aynı zamanda, üçüncü sınıftaki öğrencilerin kaygı düzeylerinin, son sınıfta okuyan ve KPSS'ye girecek olan öğrencilere oranla çok daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada kaygı değişkeninde, cinsiyetler arasında önemli bir farklılık gözlenmemiştir.

Altay ve Avcı'ya (2009) göre yaşamdan alınan doyum, kişinin kendine yönelik olumlu benlik algısını da kapsar niteliktedir. Çalışmada, yaşamın tüm yaşam alanlarını kapsadığı görülmektedir. Çalışmada eğer kişinin bulunduğu hal ile beklentileri arasındaki mesafe kısaysa, bu kişilerin yaşam doyumu düzeylerinin yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının psikolojik durumlarını anlamak açısından yaşam doyumu kavramının yordayıcı olduğu düşünülmektedir.

Odabaş (2010) tarafından yapılan çalışmada, öğretmen adaylarının gelecekle ilgili olumsuz tasarımlar geliştirmelerinde birincil sırada KPSS'nin yer aldığını; sınav ve atanma sürecinin öğretmen adaylarını psikolojik olarak örselediği ortaya konulmuştur. Yaş değişkeni arttıkça, sınava ve atanmaya ilişkin görüşlerin de daha olumsuz bir yönelim ortaya koyduğu gösterilmiştir.

Boes ve Winkelmann (2010) tarafından ortaya konulan çalışmada, yaşam doyumunun, kişinin tüm hayatıyla ilgili duygu ve düşünceleri olarak ele aldığı görülmektedir. Yaşam doyumu, kişinin bugününü, gelecek tasarımını, çevresi tarafından algılanma biçimini içermektedir ve tüm bu yapı bireyin iş doyumunu, benlik doyumunu, sosyal çevreyle ilgili doyumunu etkilemektedir.

Bu noktada bireyin doyum sağladığı yaşam alanlarının iş, sağlık, güvende olmak, ekonomik bağımsızlık, aidiyet gibi süreçler olduğu söylenebilir.

Aydın (2011) atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının, neden öğretmenlik mesleğini seçtikleri ile ilgili faktörler üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, araştırmaya katılım gösteren öğretmen adaylarının büyük bir kısmının öğretmenlik mesleğini kendi iradeleri çerçevesinde seçtikleri ancak mezun olduktan sonra istihdam konusunda kaygı yaşadıkları ortaya konulmuştur.

Yüksel ve Adıgüzel (2012) tarafından, Afyon ilinde 101 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada, atanmış ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin empati seviyeleri, cinsiyet ve eğitim alınan öğretmenlik branşı açısından incelenmiştir. Bu çerçevede atanmış öğretmenlerin empati seviyelerinin, atanmayı bekleyen öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Şar ve ark. (2012) tarafından, 710 atanmayı bekleyen öğretmen yapılan çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının umutsuzluk, öğrenilmiş çaresizlik ve belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerinin, öğretmenlerin yaşam doyumlarını yordayıp yordamadığı ele alınmıştır. Buna göre araştırmanın sonucunda; umutsuzluk ve belirsizliğe tahammülsüzlüğün, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının yaşam doyumunu anlamlı şekilde yordadığı tespit edilmiştir.

Erdem ve Soylu (2013) tarafından yapılan çalışma, atanmayı bekleyen öğretmenlerin sadece sınava yönelik olumsuz bir tutumunun yanı sıra aynı zamanda sınavın uygulanması konusunda da tereddütleri olduğunu göstermektedir. Çalışmada, öğretmenlerin büyük kısmının sınavda öğretmen seçiminde sadece bilgi değil; öğretmen niteliklerini kapsayan farklı niteliklerin kriter olarak alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Türkdoğan (2014) tarafından sunulan yüksek lisans tezi çalışmasında, öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelmelerine neden olan faktörlerin başında kişilerin kendi ideal seçimleri gelmiş, bu seçimi bilinç ve

mesleki güvence takip etmiştir. Türkiye’de özellikle son yıllarda “güvence” faktörünün daha ön plana çıktığını destekleyen çalışmalar söz konusudur.

Üniversite öğrencileriyle, “işsizlik kaygısı” üzerine yapılan bir çalışmada, mezun olduktan sonra iş bulma endişesi yaşayan öğrencilerde, hem durumluk hem de sürekli kaygının yüksek olduğu gösterilmiştir (Dursun ve Aytaç, 2009). Farklı bir çalışmada, bireylerdeki işsizlik kaygısının depresyon ve kaygıyı tetiklediği ifade edilmiştir (Tekin, 2015).

Akar (2016) tarafından okul rehber öğretmenleri ve rehber öğretmeni adaylarına yönelik çalışmada, bireylerin olumsuz otomatik düşünceleri incelenmiştir. Buna göre rehber öğretmen adaylarının, olumsuz otomatik düşüncelere daha fazla sahip oldukları tespit edilmiştir.

Yılmaz (2017) tarafından ortaya konulan çalışmada, KPSS’ye hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygısına bağlı olarak tükenmişlik düzeyi ve psikolojik dayanıklılıkları ele alınmıştır. Araştırmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin sınav kaygısı düzeylerinin arttıkça; duygusal tükenme ve duyarsızlaşma ölçeklerinden aldıkları puanların arttığı saptanmıştır. İlgili çalışmada, öğretmen adaylarında, yaşa bağlı olarak artış yaşandıkça, tükenmişlik düzeyinin yükseldiği ortaya konulmuştur.

Çinkır ve Kurum (2017) tarafından, Ankara kamu okullarında ücretli öğretmen olarak çalışan ve atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında yapılan bir araştırmada, ücretli öğretmenlerin tükenmişlik, yaşam doyumunda azalma, istihdamda sosyal güvencesi olmayan işlerde çalışma, sosyal ve ekonomik problemler yaşadıkları gösterilmiştir. Araştırmada ücretli öğretmenlerin umutsuzluk ve geleceğe karamsar bir bakış ortaya koydukları saptanmıştır.

Demir ve Murat (2017) tarafından, Gaziantep Üniversitesi’nde okuyan 687 öğretmen adayı ile yapılmış olan çalışmada, yaşam doyumunun cinsiyet, algılanan anne-baba tutumları, amaçladığı bölümde okuyup/okumama açısından anlamlı farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren, örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ile verilerin analizinde kullanılan istatistik yöntemlerine yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Nicel bir araştırma olan bu çalışmada ölçek yöntemiyle korelasyon araştırması yapılmıştır. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında, durumluk/süreklilik kaygı düzeylerinin, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler ile olan ilişkisinin incelendiği bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, bir durumu var olduğu haliyle betimlemeyi, tanımlamayı amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). Tarama modelinin de gerektirdiği üzere, bu çalışmada ilişkileri tespit etme hedeflenmiştir. (Karasar, 2012).

Araştırmanın sorularını cevaplamak için yapılacak plan nicel bir araştırma deseni olup veriler analiz yöntemiyle taranmıştır (Karasar, 2016).

Türkiye’de yaşayan 22 yaş ve üzeri atanmayı bekleyen öğretmenlerde, durumluk/süreklilik kaygı düzeyi, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşüncelerin saptanması için öncelikle birincil veri toplama yöntemlerinden olan anket ile tarama kullanılacaktır. Tarama modelinde belli bir zamanda çok geniş bir alanda bilgi toplamak hedeflenir (Karasar, 2012). Bu araştırmada toplanan veriler, tarama modeli çerçevesinde, istatistiksel işlemlere uygun olacak şekilde planlanmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Örneklem büyüklüğü belirlenirken, kabul edilebilecek hata payı ve tahmin için istenen güven derecesi kriterleri temele alınmıştır (Karasar, 2016). Çalışmada amaçlı ve seçkisiz örneklem metodu kullanılmıştır.

Araştırmanın evreni, Türkiye geneli dahilindeki öğretmen adayları şeklinde belirlenmiştir. Evren sayısı 2019 yılı YÖK kurumu raporlarına göre 400.000 olarak belirlenmiştir (1). $p = \%50$; $q = \%50$ olarak dikkate alınmıştır.

$$n = \frac{Nt^2 pq}{d^2 (N - 1) + t^2 pq}$$

n: örnekleme alınacak örnek sayısı

N: Hedef kitledeki birey sayısı

p:İncelenen olayın görülüş sıklığı

q:İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı

t: Belirlenen bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen $\pm$ örnekleme hatası

$$n = \frac{(400000)(1,96)^2 (0,50)(0,50)}{(0,05)^2 (400000 - 1) + (1,96)^2 (0,50)(0,50)} = 384 \text{ olarak hesaplanmıştır.}$$

Evren sayısı 400000, %95 güven aralığında, $\pm\%5$ örnekleme hatası ile istatistik tahminlerin yapılabilmesi için en az uygun örneklem büyüklüğü 384 olarak hesaplanmıştır. Evren genellemesi yapılabilmesi ve temsil edilebilmesi için alınması gereken gözlem (anket) sayısı en az 384 olmalıdır.

Tablo a. $\alpha= 0.05$ İcin Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	+ 0.03 örnekleme hatası (d)			+ 0.05 örnekleme hatası(d)			+ 0.10 örnekleme hatası(d)		
	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3	p=0.5	p=0.8	p=0.3
	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7	q=0.5	q= 0.2	q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s.50.

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçeklerin kullanım izinleri alındıktan sonra veriler iki aylık süreç içerisinde araştırmacı tarafından katılımcılarla online platformlar (Facebook, Instagram) kullanılarak uygulanmıştır. Katılım gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleşmiş ve herhangi bir teşvik verilmemiştir. Katılımcıların farklı sosyodemografik özelliklere sahip olmaları hedeflenmiştir.

KPSS'ye giren öğretmenlerin büyük kısmının 22-35 yaş arasında olduğu görülmektedir. KPSS'ye giren öğretmenlerin genç nüfus olması nedeniyle,

sosyal medyayı çok aktif bir şekilde kullandığı söylenebilir. Halihazırda devlet kurumları da, pek çok kamusal konuda sosyal medyayı aktif biçimde kullanmaktadır. Tüm bunlar sosyal medyanın günümüzde ne denli güçlü olduğunun da göstergeleridir. Bununla birlikte, bireysel açıdan akıllı telefonların yaygın kullanımına bağlı olarak, sosyal medya üzerinden ölçeklerin uygulanması, ölçekleri dolduracak kişiler açısından da kolaylaştırıcı bir etki ortaya koymaktadır. Çalışmada sosyal medya üzerinden ölçekler uygulanırken, etik çerçeveye uygun bir şekilde bireylerin gönüllülük ve gizlilik kriterlerine de uyum gösterilmiştir.

Anket soruları, Facebook üzerinde 5.000 takipçili Ayşegül Aldemir hesabı üzerinden; Instagram platformunda ise 95.400 takipçili Ayşegül Aldemir hesabı üzerinden link aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Anket sorularının tamamı, elektronik ortamda uygulanacak şekilde aktarılarak, link üzerinden, katılımcıların kendilerine gönderilen linki kullanmaları yoluyla uygulanmıştır. Elde edilen demografik bilgiler neticesinde örneklem dışı sayılabilecek veriler elenerek, yalnızca örnekleme konu olan veriler analize tabi tutulmuştur. Tüm bu süreçte, kişisel verilerin korunması ilkesine uyum gösterilmiştir.

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçekler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ve izinleri alınmış ölçekler şunlardır.

- Aydınlatılmış Onam Formu
- Sosyodemografik Bilgi Formu
- Durum ve Süreklilik Kaygı Ölçeği
- Yaşam Doyumu Ölçeği
- Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği

3.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formunda katılımcıların cinsiyet, medeni durum, öğretmenlik branş bilgisi, çocuk sahibi olma durumu, gelir düzeyi, kişi tarafından algılanan gelir düzeyi, eğitim durumu, çalışma durumu, sağlık güvencesi, yaşadığı yer,

KPSS'ye kaç kez girdiği, atanamama durumunun ruhsal sağlık üzerine olan etkisi, atanamamak nedeniyle oluşan bir ruhsal bozukluk olup olmadığı, kişinin bir psikolojik veya psikiyatrik bir destek alıp almadığı, bir daha dünyaya gelse öğretmen olup olmak istemeyeceği, öğretmen adaylarını en çok kaygılandıran yaşam faktörleri gibi sosyodemografik sorular yer almaktadır. Bu form, araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formu ile birlikte, Türk toplumuna uygun şekilde uyarlanmış, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış üç adet ölçek kullanılmıştır.

3.3.2 Durumluk/Süreklilik Kaygı Ölçeği (DKO, SKO)

Ölçek, 1964 yılında, Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türkçe'ye, "Durum ve Süreklilik Kaygı Envanteri" olarak uyarlanmıştır (Köroğlu ve Aydemir, 2009). Durumluk/Süreklilik Kaygı Ölçeği, kısa ifadelerden oluşan bir nevi kendini değerlendirme ölçeğidir. Buna göre durumluk kaygı formu, bireyin o anki kaygı düzeyini ortaya koyarken; sürekli kaygı formu, bireyin son yedi günde hissettiği kaygı düzeyi hakkında bilgi verir niteliktedir (Öner ve Compte, 1998).

Durumluk/Süreklilik Kaygı Ölçeği, toplamda 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Likert tipidir ve derecelendirme 1-4 arasında gerçekleşir. Ölçek kullanılarak, normal bireylerde yapılan çalışmalarda, ölçeğin güvenilirlik katsayılarının .83 ve .87 arasında yer aldığı görülmektedir (Özusta, 1995). Yaptığımız çalışmada ölçeğin hem durumluk hem de süreklilik formu birlikte kullanılmıştır.

3.3.3 Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği (YDO)

YYDÖ'nün yapı geçerliğinin incelenmesinde, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinden yararlanılmıştır (Kaba, Erol ve Güç, 2017). YYDÖ'nün yapı geçerliği incelendikten sonra, ölçüt geçerliğini test etmek için Diener, Emmons, Laresen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye uyarlaması Köker (1991) tarafından yapılan Genel Yaşam Doyumu Ölçeği (GYDÖ) kullanılmıştır (Köroğlu ve Aydemir, 2009).

YYDÖ'nün güvenilirliği, iç tutarlılık (cronbachalfa güvenilirlik) katsayısı ve test-tekrar test yöntemi ile incelenmiştir (Özdamar, 1999). YYDÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin elde edilen sonuçlar, YYDÖ'nün yetişkin bireylerin yaşam doyumlarını ölçmek amacıyla kullanılabileceğini göstermektedir (Köroğlu ve Aydemir, 2009).

Ölçek 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin maddeleri, (1) kesinlikle katılmıyorum ile (7) kesinlikle katılıyorum arasında değişen Likert tipi 7'li dereceleme üzerinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 7, en yüksek puan ise 35'tir. Bireyin ölçekten aldığı yüksek puan, yaşam doyumunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Diener ve arkadaşları tarafından 1985 yılında geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Türkçe 'ye uyarlaması, 1991 yılında Köker tarafından yapılmıştır.

3.3.4 Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği (ODÖ-G)

Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği ile olumsuz düşüncelerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu ölçek; Kendall, Howard ve Hays (1989) tarafından geliştirilmiştir.

ODÖ-G'nin ilk hali Hollon ve Kendal tarafından 30 madde olarak geliştirilmiştir. Daha sonra ölçeğe 10 madde daha eklenmiştir. Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliği araştırmacı tarafından yapılmıştır (Hisli, 1990).

ODÖ-G'nin çeviri, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları, Hisli (1990) ve Aydın, Aydın (1990) tarafından geliştirilmiştir. Yapılan klinik çalışmalarda ODÖ-G'nin yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğu görülmüştür (Köroğlu ve Aydemir, 2009).

3.4 Verilerin İstatistiksel Analizi

Bu araştırmada atanmayan öğretmenlere uygulanan istatistiksel analizler Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı (Statistical Package for Social Sciences / SPSS) 24.0 yazılımında gerçekleştirilmiştir.

Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının araştırmada kullanılan Durumluk/Süreklilik Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve

Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğindeki maddelere verdikleri yanıtların güvenilirlik çalışmasına dair Cronbach's Alpha testi uygulanmıştır. Durumluk Kaygı Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,930, Sürekli Kaygı Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,882, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,875 ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,965 bulunmuştur.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin sosyodemografik özellikleri ve atanamamış olmalarının ruh sağlığı etkisine ilişkin bazı özellikleri frekans dağılım tablolarıyla gösterilmiştir.

Durumluk/Süreklilik Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının normal dağılıma uyumlu olup olmadığının incelenmesi amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır.

Tablo b. Kolmogorov-Smirnov testi

	Kolmogorov-Smirnov			Çarp.	Bası.
	İst.	sd	p		
Durumluk Kaygı Ölçeği	0,045	6825	0,000*	-0,28	-0,18
Sürekli Kaygı Ölçeği	0,030	6825	0,000*	0,01	0,01
Genel yaşam doyumu	0,067	6825	0,000*	-0,06	-0,38
İlişki doyumu	0,101	6825	0,000*	-0,68	0,40
Benlik doyumu	0,108	6825	0,000*	-0,60	0,57
Sosyal çevre doyumu	0,085	6825	0,000*	-0,04	-0,73
İş doyumu	0,095	6825	0,000*	-0,05	-1,04
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	0,035	6825	0,000*	-0,25	-0,05
Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği	0,070	6825	0,000*	0,63	0,20

* $p < 0,05$

Veri setinin normal dağılım göstermesine ilişkin uygulanan normallik testi sonuçları incelendiğinde; Kolmogorov-Smirnov testinin anlamlı çıktığı ancak araştırmadaki örneklem sayısının ($n=6825$) çok yüksek olması ve ölçek puanlarına ilişkin çarpıklık-basıklık değerlerinin $\pm 1,5$ aralığında olmasından dolayı ölçek puanlarının normal dağılıma uyduğu belirlenmiştir. Buna göre araştırmada atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının sosyo-demografik

özelliklerine ve atanmamış olmalarının ruh sağlığı etkisine ilişkin bazı özelliklerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasında parametrik test istatistiklerine yer verilmiştir. Yapılan karşılaştırmalarda bağımsız değişken iki kategoriden oluşuyorsa bağımsız örneklem t testi kullanılırken, bağımsız değişkenin ikiden fazla kategoriden oluştuğu durumlarda ANOVA kullanılmış ve post-hoc test olarak Tukey testi tercih edilmiştir. Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları arasında ilişkin için Pearson korelasyon testi kullanılırken, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk-Sürekli Kaygı puanlarının Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelenmesinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 1.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri

	Sayı(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	5938	87,00
Erkek	887	13,00
Yaş grubu		
22-25	3987	58,42
26-29	2051	30,05
30 yaş ve üzeri	787	11,53
Medeni durum		
Bekar	1401	20,53
Evli	5424	79,47
Çocuk sahibi olma		
Olan	815	11,94
Olmayan	6010	88,06
Eğitim durumu		
Lisans	6416	94,01
Lisansüstü	409	5,99
Mezun olunan fakülte		
Eğitim Fak.	4696	68,81
Fen-Edebiyat Fak.	2129	31,19
Pedagojik formasyon alma durumu		
Alan	4969	72,81
Almayan	1856	27,19
Çalışma durumu		
Çalışan	1754	25,70
Çalışmayan	5071	74,30
Çalışılan alan (n=1754)		
Meslekle ilgili	1244	70,92
Meslek dışı	510	29,08
Algılanan gelir		
İyi	418	6,12
Orta	1874	27,46

Kötü	4533	66,42
Yaşanan yer		
İl merkezi	3605	52,82
İlçe merkezi	2369	34,71
Köy/Belde	851	12,47
KPSS'ye girme sayısı		
Bir kez	1684	24,67
İki kez	2080	30,48
Üç kez ve üzeri	3061	44,85

Tablo 1.'de araştırmaya alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin sosyo-demografik özellikleri verilmiştir.

Tablodan elde edilen verilere göre, araştırmadaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin %87,00'si kadın, %13,00'ü de erkektir. Katılımcıların yaş grubu dağılımları 22-25 yaş arası %58,42, 26-29 yaş arası %30,05 ve 30 yaş ve üzeri de %11,53 şeklindedir. Araştırmadaki bireylerin %20,53'ü bekar, %79,47'si de evlidir. Katılımcıların %11,94'ü çocuk sahibi iken, %88,06'sı çocuk sahibi değildir.

Araştırmada yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerin eğitim durumlarına bakıldığında %94,01'inin lisans ve %5,99'unun da lisansüstü düzeyinde oldukları görülmektedir. Katılımcıların %68,81'i Eğitim Fakültesi mezunu, %31,19'u da Fen-Edebiyat Fakültesi mezunudur. Araştırmadaki bireylerin %72,81'i pedagojik formasyon almış, %27,19'u ise almamıştır.

Katılımcıların %25,70'i çalışmakta, %74,30'u ise çalışmamaktadır. Araştırmadaki çalışan bireylerin 70,92'si meslekle ilgili alanda çalışırken, %29,08'i de meslek dışı alanda çalışmaktadır. Katılımcıların %6,12'si elde ettiği geliri "iyi" olarak algılamakta, %27,46'sı "orta" ve %66,42'si de "kötü" olarak algılamaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin %52,82'si il merkezinde, %34,71'i ilçe merkezinde ve %12,47'si de köy/beldede yaşamaktadır.

Katılımcıların KPSS'ye girme sayılarına bakıldığında %24,67'sinin bir kez, %30,48'inin iki kez ve %44,85'inin de üç kez ve üzerinde KPSS'ye girdikleri görülmektedir.

Tablo 2.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanmamış olmalarının ruh sağlığı etkisine ilişkin bazı özellikler

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Atanamamış olmanın ruh sağlığı üzerine etkisi		
Üzüntü	5026	73,64
Kaygı	4554	66,73
Değersizlik	3984	58,37
Depresif duygudurum	3661	53,64
Öfke	3278	48,03
Kaygı nedenleri		
Atanamamak	6265	91,79
Ekonomik açıdan güvende olamamak	6127	89,77
Kariyer yapamamak	3300	48,35
Yalnızlık	2261	33,13
Geç evlenmek	2047	29,99
Mutsuz bir evlilik yapmak	1649	24,16
Çocuk sahibi olamamak	1589	23,28
Atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma		
Destek alan	1133	16,60
Destek almayan	5692	83,40
Alınan destek		
Tıbbi	119	10,50
Psikolojik	422	37,25
Manevi	592	52,25
Atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanma		
Kullanan	521	7,63
Kullanmayan	6304	92,37
Bir daha dünyaya gelmesi halinde öğretmen olmak isteme		
İsteyen	4604	67,46
İstemeyen	2221	32,54

Tablo 2.'de araştırmada yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanmamış olmalarının ruh sağlığı etkisine ilişkin bazı özellikler verilmiştir.

Araştırmadaki öğretmenlerin atanamamış olmanın ruh sağlığı üzerine etkilerine verdikleri yanıtlar, %73,64 oranında üzüntü, %66,73 oranında kaygı, %58,37 değersizlik, %53,64 depresif duygudurum ve %48,03 oranında da öfke şeklindedir. Kaygı nedenlerini katılımcıların %91,79'u atanamamak, %89,77'si ekonomik açıdan güvende olmamak, %48,35'i kariyer yapamamak, %33,13'ü yalnızlık, %29,99'u geç evlenmek, %24,16'sı mutsuz bir evlilik yapmak ve %23,28'i de çocuk sahibi olamamak olarak yanıtlamıştır.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların %16,60'ı atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek almakta, %83,40'ı ise destek almamaktadır. Destek almakta olan bireylerin %10,50'si tıbbi destek, %37,25'i psikolojik destek ve %52,25'i de manevi destek almaktadır. Katılımcılardan %7,63'ü atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanırken, %92,37'si ilaç kullanmamaktadır. Bir daha dünyaya gelmesi halinde öğretmen olmak istediğini belirten katılımcılar %67,46 oranında, istemeyen katılımcılar da %32,54 oranındadır.

Tablo 3.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları

	n	Ort.	Ss.	Min	Max
Durumluk Kaygı Ölçeği	6825	55,67	11,01	20	80
Sürekli Kaygı Ölçeği	6825	52,29	9,19	21	80
Genel Yaşam Doyumu	6825	15,62	4,58	6	30
İlişki Doyumu	6825	19,19	4,04	5	25
Benlik Doyumu	6825	15,41	2,85	4	20
Sosyal Çevre Doyumu	6825	8,39	3,12	3	15
İş Doyumu	6825	8,91	3,67	3	15
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	6825	67,51	12,61	21	105
Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği	6825	104,33	29,50	40	200

Tablo 3.'te araştırmaya dahil edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları verilmiştir.

Tablodan elde edilen verilere göre, araştırmaya alınan katılımcıların Durumluk Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $55,67 \pm 11,01$; Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması $52,29 \pm 9,19$ 'dur.

Araştırmadaki bireylerin Yetişkin Doyum Ölçeği genelinden aldıkları puanların ortalaması $67,51 \pm 12,61$, ölçeğin alt boyutları olan Genel Yaşam Doyumu boyutu puan ortalaması $15,62 \pm 4,58$, İlişki Doyumu boyutu puan ortalaması $19,19 \pm 4,04$, Benlik Doyumu boyutu puan ortalaması $15,41 \pm 2,85$, Sosyal Çevre Doyumu boyutu puan ortalaması $8,39 \pm 3,12$ ve İş Doyumu boyutu puan ortalaması da $8,91 \pm 3,67$ 'dir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği genelinden aldıkları puanları ortalaması $104,33 \pm 29,50$ 'dir.

Tablo 4.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin cinsiyetine göre Durumluk-Süreklili Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Kadın	5938	55,75	10,90	1,678	0,093
Kaygı Ölçeği	Erkek	887	55,09	11,67		
Süreklili	Kadın	5938	52,68	9,11	9,067	0,000*
Kaygı Ölçeği	Erkek	887	49,70	9,31		
Genel yaşam doymu	Kadın	5938	15,81	4,53	8,926	0,000*
	Erkek	887	14,34	4,70		
İlişki doymu	Kadın	5938	19,32	4,03	7,046	0,000*
	Erkek	887	18,30	3,98		
Benlik doymu	Kadın	5938	15,40	2,83	-0,199	0,843
	Erkek	887	15,43	2,97		
Sosyal çevre doymu	Kadın	5938	8,41	3,14	0,946	0,344
	Erkek	887	8,30	3,02		
İş doymu	Kadın	5938	9,04	3,66	7,822	0,000*
	Erkek	887	8,01	3,61		
Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği	Kadın	5938	67,98	12,53	7,961	0,000*
	Erkek	887	64,38	12,75		
Otomatik Düşünceler Ölçeği	Kadın	5938	104,43	29,49	0,723	0,767
	Erkek	887	103,66	29,60		

$p < 0,05$

Tablo 4.'te araştırmaya konu edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerin cinsiyetine göre Durumluk-Süreklili Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablodan elde edilen bulgulara göre, araştırmaya alınan bireylerin cinsiyetine göre Durumluk Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p > 0,05$). Katılımcıların

cinsiyetine göre Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın ise istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Kadın katılımcıların Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar, erkek katılımcıların aldıkları puanlardan daha yüksektir.

İncelenen verilere göre, araştırma konusu atanmayı bekleyen öğretmenlerin cinsiyetine göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kadın katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği geneli ile Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu ve İş Doyumu boyutlarından aldıkları puanlar, erkek katılımcıların puanlarından daha yüksektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetine göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Benlik Doyumu ve Sosyal Çevre Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya dahil olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin cinsiyetine göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaş grubuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Yaş grubu	n	Ort	SS	Min	Max	F	p	Fark
Durumluk	22-25 yaş	3987	55,58	10,97	20	80	6,214	0,002*	b-c
Kaygı	26-29 yaş	2051	56,23	10,89	20	80			
Ölçeği	30≥ yaş	787	54,64	11,38	22	80			
Sürekli	22-25 yaş	3987	52,17	9,08	21	80	9,152	0,000*	b-c
Kaygı	26-29 yaş	2051	52,91	9,30	23	80			
Ölçeği	30≥ yaş	787	51,35	9,39	23	80			
Genel	22-25 yaş	3987	15,89	4,51	6	30	22,394	0,000*	a-b
yaşam	26-29 yaş	2051	15,06	4,63	6	30			a-c
doyumu	30≥ yaş	787	15,65	4,66	6	30			b-c
İlişki	22-25 yaş	3987	19,43	4,01	5	25	17,709	0,000*	a-b
doyumu	26-29 yaş	2051	18,94	4,06	5	25			a-c
	30≥ yaş	787	18,65	4,08	5	25			
Benlik	22-25 yaş	3987	15,60	2,79	4	20	23,211	0,000*	a-b
doyumu	26-29 yaş	2051	15,11	2,90	4	20			a-c
	30≥ yaş	787	15,17	2,92	4	20			
Sosyal	22-25 yaş	3987	8,27	3,14	3	15	10,879	0,000*	a-b
çevre	26-29 yaş	2051	8,47	3,08	3	15			a-c
doyumu	30≥ yaş	787	8,81	3,10	3	15			b-c
İş	22-25 yaş	3987	9,34	3,65	3	15	67,549	0,000*	a-b
doyumu	26-29 yaş	2051	8,33	3,61	3	15			a-c
	30≥ yaş	787	8,23	3,63	3	15			
Yetişkin	22-25 yaş	3987	68,53	12,48	24	104	32,142	0,000*	a-b
Yaşam	26-29 yaş	2051	65,92	12,44	25	105			a-c
Doyumu	30≥ yaş	787	66,52	13,22	21	99			
Ölçeği									
Otomatik	22-25 yaş	3987	102,61	29,24	40	200	23,747	0,000*	a-b
Düşünceler	26-29 yaş	2051	108,40	30,00	40	199			b-c
Ölçeği	30≥ yaş	787	102,42	28,49	45	200			

$p < 0,05$ a: 22-25 yaş, b: 26-29 yaş, c: 30≥ yaş

Tablo 5.'te araştırmada yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaş grubuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Tablo 5.'teki verilere göre, araştırmaya dahil edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaş grubuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). 26-29 yaş arası katılımcıların Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları 30 yaş ve üzeri katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Araştırma dahilinde yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaş grubuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). 22-25 yaş arası katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksek; Sosyal Çevre Doyumu puanları ise diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Ayrıca 26-29 yaş arası katılımcıların Genel Yaşam Doyumu puanları, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük; 30 yaş ve üzeri katılımcıların Sosyal Çevre Doyumu puanları ise diğer katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaş grubuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). 26-29 yaş arası atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 6.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin medeni durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Medeni durum	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Bekar	1401	54,05	11,10		
Kaygı Ölçeği	Evli	5424	56,09	10,94	-6,184	0,000*
Sürekli	Bekar	1401	51,82	9,36		
Kaygı Ölçeği	Evli	5424	52,42	9,15	-2,182	0,029*
Genel	Bekar	1401	16,81	4,48		
yaşam doyumunu	Evli	5424	15,31	4,55	11,032	0,000*
İlişki	Bekar	1401	19,29	3,99		
doyumu	Evli	5424	19,16	4,05	1,082	0,279
Benlik	Bekar	1401	15,32	2,82		
doyumu	Evli	5424	15,43	2,85	-1,344	0,179
Sosyal çevre	Bekar	1401	8,70	3,10		
doyumu	Evli	5424	8,31	3,13	4,155	0,000*
İş	Bekar	1401	8,38	3,66		
doyumu	Evli	5424	9,04	3,66	-6,017	0,000*
Yetişkin Yaşam	Bekar	1401	68,50	12,39		
Doyumu Ölçeği	Evli	5424	67,26	12,66	3,296	0,001*
Otomatik	Bekar	1401	101,33	28,54		
Düşünceler Ölçeği	Evli	5424	105,10	29,69	-4,273	0,000*

$p < 0,05$

Tablo 6.'da araştırmaya alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin medeni durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumunu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablodaki bulgulara göre, araştırmadaki bireylerin medeni durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Bekar

öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, evli öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür.

Araştırmadaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanların medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0,05$). Bekar katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu ile Sosyal Çevre Doyumu boyutlarından aldıkları puanlar, evli katılımcıların puanlarından daha yüksek; İş Doyumu puanları ise evli katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Katılımcıların İlişki Doyumu ve Benlik Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar ise medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Araştırmaya alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin medeni durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği genelinden ve ölçeğin Kendine Yönelik Olumsuz Düşünceler, Şaşkınlık ve Kaçmaya Yönelik Düşünceler, Kişisel Uyumsuzluğa Yönelik Olumsuz Düşünceler, Yalnızlığa Yönelik Olumsuz Düşünceler ve Ümitsizliğe Yönelik Olumsuz Düşünceler alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Bekar katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, evli katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 7.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin çocuk sahibi olma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Çocuğu	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Olan	815	54,58	10,74	-3,020	0,003*
Kaygı Ölçeği	Olmayan	6010	55,82	11,03		
Sürekli	Olan	815	51,75	8,99	-1,793	0,073
Kaygı Ölçeği	Olmayan	6010	52,37	9,22		
Genel	Olan	815	16,53	4,53	6,076	0,000*
yaşam doyumu	Olmayan	6010	15,49	4,57		
İlişki	Olan	815	19,01	4,05	-1,380	0,168
doyumu	Olmayan	6010	19,22	4,04		
Benlik	Olan	815	15,15	2,84	-2,703	0,007*
doyumu	Olmayan	6010	15,44	2,85		
Sosyal çevre	Olan	815	8,54	3,12	1,458	0,145
doyumu	Olmayan	6010	8,37	3,13		
İş	Olan	815	8,33	3,59	-4,773	0,000*
doyumu	Olmayan	6010	8,99	3,67		
Yetişkin Yaşam	Olan	815	67,56	12,54	0,122	0,903
Doyumu Ölçeği	Olmayan	6010	67,51	12,62		
Otomatik	Olan	815	102,44	27,48	-1,880	0,060
Düşünceler Ölçeği	Olmayan	6010	104,58	29,76		

$p < 0,05$

Araştırma kapsamına alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin çocuk sahibi olma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları Tablo 7.'de verilmiştir

Tablo 7.'den elde edilen verilere göre, katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre Durumluk Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ($p < 0,05$); Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında ise anlamlı bir fark saptanmamıştır

($p>0,05$). Çocuğu olan katılımcıların Durumluk Kaygı Ölçeği puanları, çocuğu olmayan katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Genel Yaşam Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanların çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Çocuk sahibi olan katılımcıların Genel Yaşam Doyumu puanları, çocuğu olmayanların puanlarından daha yüksek; Benlik Doyumu ve İş Doyumu puanları ise çocuğu olmayan katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Katılımcıların çocuk sahibi olma durumuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve İlişki Doyumu ile Sosyal Çevre Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı düzeyde fark görülmemiştir ($p>0,05$).

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin çocuk sahibi olma durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 8.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin eğitim durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Eğitim durumu	n	Ort	SS	t	p
Durumluk Kaygı Ölçeği	Lisans	6416	55,75	10,99	2,477	0,013*
	Lisansüstü	409	54,36	11,14		
Sürekli Kaygı Ölçeği	Lisans	6416	52,36	9,16	2,401	0,016*
	Lisansüstü	409	51,24	9,71		
Genel yaşam doyumu	Lisans	6416	15,60	4,58	-0,937	0,349
	Lisansüstü	409	15,82	4,54		
İlişki doyumu	Lisans	6416	19,20	4,04	0,631	0,528
	Lisansüstü	409	19,07	4,00		
Benlik doyumu	Lisans	6416	15,39	2,84	-1,495	0,135
	Lisansüstü	409	15,61	2,98		
Sosyal çevre doyumu	Lisans	6416	8,37	3,12	-2,236	0,025*
	Lisansüstü	409	8,73	3,22		
İş doyumu	Lisans	6416	8,94	3,67	2,469	0,014*
	Lisansüstü	409	8,47	3,61		
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	Lisans	6416	67,50	12,60	-0,311	0,756
	Lisansüstü	409	67,70	12,76		
Otomatik Düşünceler Ölçeği	Lisans	6416	104,45	29,52	1,344	0,179
	Lisansüstü	409	102,43	29,12		

$p < 0,05$

Tablo 8.'de araştırmaya konu olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin eğitim durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

İncelenen verilere göre, katılımcıların eğitim durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Eğitim durumu lisans olan

öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, eğitim durumu lisansüstü olan öğretmenlerin puanlarından daha yüksektir.

Araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanların arasında katılımcıların eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı seviyede farkın olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Eğitim durumu lisans olanların Sosyal Çevre Doyumu puanları, diğer katılımcıların puanlarında düşük; İş Doyumu puanları ise diğer katılımcıların puanlarından yüksektir. Atanmayı bekleyen öğretmenlerin eğitim durumuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve diğer alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Katılımcıların eğitim durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden alt boyutundan aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı saptanmıştır ($p > 0,05$).

Tablo 9.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre Durumluk-Süreklili Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Fakülte	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Eğitim Fak.	4696	55,43	11,07	-2,700	0,007*
Kaygı Ölçeği	Fen-edebiyat Fak.	2129	56,20	10,85		
Süreklili	Eğitim Fak.	4696	51,98	9,11	-4,203	0,000*
Kaygı Ölçeği	Fen-edebiyat Fak.	2129	52,99	9,34		
Genel yaşam doyumu	Eğitim Fak.	4696	15,83	4,60	5,874	0,000*
	Fen-edebiyat Fak.	2129	15,13	4,49		
İlişki doyumu	Eğitim Fak.	4696	19,29	4,02	3,079	0,002*
	Fen-edebiyat Fak.	2129	18,97	4,07		
Benlik doyumu	Eğitim Fak.	4696	15,46	2,83	2,399	0,016*
	Fen-edebiyat Fak.	2129	15,28	2,88		
Sosyal çevre doyumu	Eğitim Fak.	4696	8,42	3,11	1,055	0,291
	Fen-edebiyat Fak.	2129	8,33	3,16		
İş doyumu	Eğitim Fak.	4696	9,17	3,65	8,910	0,000*
	Fen-edebiyat Fak.	2129	8,32	3,65		
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	Eğitim Fak.	4696	68,18	12,65	6,511	0,000*
	Fen-edebiyat Fak.	2129	66,04	12,41		
Otomatik Düşünceler Ölçeği	Eğitim Fak.	4696	103,04	29,31	-5,389	0,000*
	Fen-edebiyat Fak.	2129	107,18	29,73		

$p < 0,05$

Tablo 9.'da araştırmaya dahil edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre Durumluk-Süreklili Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde, araştırma dahilindeki atanmayı bekleyen öğretmenlerin, mezun oldukları fakülteye göre Durumluk-Süreklili Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Eğitim Fakültesinden mezun olanların

Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür.

Katılımcıların mezun oldukları fakülteye göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Eğitim Fakültesinden mezun olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olanların puanlarından daha yüksektir.

Araştırma kapsamındaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın katılımcıların mezun oldukları fakülteye göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Eğitim Fakültesinden mezun olan katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olan katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 10.

Atanmayı bekleyen öğretmen öğretmenlerin pedagojik formasyon alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Formasyon	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Alan	4969	55,76	11,00	1,129	0,259
Kaygı Ölçeği	Almayan	1856	55,42	11,03		
Sürekli	Alan	4969	52,38	9,21	1,292	0,197
Kaygı Ölçeği	Almayan	1856	52,06	9,15		
Genel	Alan	4969	15,57	4,57	-1,288	0,198
yaşam doyumu	Almayan	1856	15,73	4,60		
İlişki	Alan	4969	19,18	4,06	-0,190	0,849
doyumu	Almayan	1856	19,21	3,98		
Benlik	Alan	4969	15,42	2,87	0,535	0,593
doyumu	Almayan	1856	15,38	2,77		
Sosyal çevre	Alan	4969	8,42	3,14	1,353	0,176
doyumu	Almayan	1856	8,31	3,08		
İş	Alan	4969	8,89	3,68	-0,712	0,477
doyumu	Almayan	1856	8,96	3,64		
Yetişkin Yaşam	Alan	4969	67,49	12,60	-0,279	0,780
Doyumu Ölçeği	Almayan	1856	67,58	12,65		
Otomatik	Alan	4969	104,61	29,59	1,300	0,194
Düşünceler Ölçeği	Almayan	1856	103,57	29,25		

Araştırmada katılımcı olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin pedagojik formasyon alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları Tablo 10.'da verilmiştir.

Tablo 10.'a göre, araştırmaya dahil olan katılımcıların pedagojik formasyon alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir ($p>0,05$).Diğer bir

deyişle pedagojik formasyon alma durumu gözetilmeksizin Durumluk-Sürekli Kaygı puanları benzerdir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin pedagojik formasyon alma durumuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$). Başka bir ifadeyle pedagojik formasyon alan ve almayan öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları benzerdir.

Araştırmaya alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanların pedagojik formasyon alma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Pedagojik formasyon alan ve almayan katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları benzerdir.

Tablo 11.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalışma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Çalışma Dur.	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Çalışan	1754	54,15	11,02	-6,744	0,000*
Kaygı Ölçeği	Çalışmayan	5071	56,20	10,95	-6,724	0,000*
Sürekli	Çalışan	1754	51,31	9,36	-5,191	0,000*
Kaygı Ölçeği	Çalışmayan	5071	52,63	9,11	-5,123	0,000*
Genel	Çalışan	1754	15,95	4,55	3,547	0,000*
yaşam doyumu	Çalışmayan	5071	15,50	4,58	3,556	0,000*
İlişki	Çalışan	1754	19,57	3,80	4,611	0,000*
doyumu	Çalışmayan	5071	19,06	4,11	4,788	0,000*
Benlik	Çalışan	1754	15,63	2,81	3,824	0,000*
doyumu	Çalışmayan	5071	15,33	2,86	3,855	0,000*
Sosyal çevre	Çalışan	1754	8,90	3,07	7,868	0,000*
doyumu	Çalışmayan	5071	8,22	3,13	7,943	0,000*
İş	Çalışan	1754	8,60	3,50	-4,077	0,000*
doyumu	Çalışmayan	5071	9,01	3,72	-4,197	0,000*
Yetişkin Yaşam	Çalışan	1754	68,65	12,37	4,385	0,000*
Doyumu Ölçeği	Çalışmayan	5071	67,12	12,67	4,437	0,000*
Otomatik	Çalışan	1754	101,99	29,47	-3,989	0,000*
Düşünceler Ölçeği	Çalışmayan	5071	105,14	29,47	-3,995	0,000*

$p < 0,05$

Tablo 11.'de araştırmada yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalışma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

İncelenen verilere göre, araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalışma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu

belirlenmiştir ($p<0,05$). Çalışan katılımcıların Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, çalışmayan katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Araştırma konusu atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanların katılımcıların çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Çalışan öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve Sosyal Çevre Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, çalışmayan öğretmenlerin puanlarından daha yüksek; İş Doyumundan aldıkları puanlar ise çalışmayan öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür.

Katılımcıların çalışma durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Çalışan öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, çalışmayan öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür.

Tablo 12.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalıştıkları alana göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Çalışılan alan^a	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Meslekle ilgili	1244	53,29	10,94	-5,106	0,000*
Kaygı Ölçeği	Meslek dışı	510	56,23	10,94		
Sürekli	Meslekle ilgili	1244	51,10	9,54	-1,503	0,133
Kaygı Ölçeği	Meslek dışı	510	51,84	8,89		
Genel yaşam doyumu	Meslekle ilgili	1244	16,42	4,46	6,798	0,000*
	Meslek dışı	510	14,81	4,58		
İlişki doyumu	Meslekle ilgili	1244	19,82	3,73	4,285	0,000*
	Meslek dışı	510	18,97	3,91		
Benlik doyumu	Meslekle ilgili	1244	15,78	2,81	3,415	0,001*
	Meslek dışı	510	15,27	2,78		
Sosyal çevre doyumu	Meslekle ilgili	1244	9,05	3,02	3,294	0,001*
	Meslek dışı	510	8,52	3,14		
İş doyumu	Meslekle ilgili	1244	9,56	3,18	19,911	0,000*
	Meslek dışı	510	6,25	3,13		
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	Meslekle ilgili	1244	70,63	12,08	10,806	0,000*
	Meslek dışı	510	63,82	11,73		
Otomatik Düşünceler Ölçeği	Meslekle ilgili	1244	99,78	28,95	-4,943	0,000*
	Meslek dışı	510	107,39	30,06		

* $p < 0,05$ a: Sadece çalışan bireyler dahil edilmiştir.

Tablo 12.'de araştırmaya konusu olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalıştıkları alana göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablodan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalıştıkları alana göre Durumluk Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmış ($p < 0,05$); Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında ise istatistiksel olarak

anlamli bir fark saptanmamıştır ($p>0,05$). Meslekle ilgili alanda çalışan öğretmenlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puanları, meslek dışı alanda çalışan öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür.

Araştırmaya alınan katılımcıların çalıştıkları alana göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Meslekle ilgili alanda çalışan öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, meslek dışı alanda çalışan öğretmenlerin puanlarından daha yüksektir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanların çalıştıkları alana göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Meslekle ilgili alanda çalışan katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, meslek dışı alanda çalışan katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 13.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin sağlık güvencesine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Sağlık güv.	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Var	4031	53,94	10,92	-15,914	0,000*
Kaygı Ölçeği	Yok	2794	58,17	10,64		
Sürekli	Var	4031	51,54	9,16	-8,204	0,000*
Kaygı Ölçeği	Yok	2794	53,39	9,13		
Genel	Var	4031	16,45	4,44	18,613	0,000*
yaşam doyumu	Yok	2794	14,41	4,50		
İlişki	Var	4031	19,58	3,85	9,614	0,000*
doyumu	Yok	2794	18,63	4,23		
Benlik	Var	4031	15,59	2,73	6,385	0,000*
doyumu	Yok	2794	15,14	2,98		
Sosyal çevre	Var	4031	8,62	3,11	7,168	0,000*
doyumu	Yok	2794	8,07	3,12		
İş	Var	4031	9,12	3,59	5,684	0,000*
doyumu	Yok	2794	8,61	3,76		
Yetişkin Yaşam	Var	4031	69,36	12,18	14,732	0,000*
Doyumu Ölçeği	Yok	2794	64,85	12,75		
Otomatik	Var	4031	100,80	28,23	-11,976	0,000*
Düşünceler Ölçeği	Yok	2794	109,41	30,54		

$p < 0,05$

Tablo 13.'te araştırma kapsamına alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin sağlık güvencesine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 13.'ten elde edilen verilere göre, araştırmadaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların katılımcıların sağlık güvencesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Sağlık güvencesi olan öğretmenlerin

Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, sağlık güvencesi olmayan öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür.

Araştırma kapsamındaki katılımcıların sağlık güvencesine göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Sağlık güvencesi olan öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, sağlık güvencesi olmayanların puanlarından daha yüksektir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin sağlık güvencesine göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark bulunmuştur ($p<0,05$). Sağlık güvencesi olan katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, sağlık güvencesi olmayanların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 14.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin algıladıkları gelirlerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Gelir	n	Ort	SS	Min	Max	F	p	Fark
Durumluk	İyi	418	47,65	11,62	20	78	341,793	0,000*	a-b
Kaygı	Orta	1874	51,99	10,70	20	80			a-c
Ölçeği	Kötü	4533	57,93	10,30	20	80			b-c
Sürekli	İyi	418	47,89	9,39	26	73	118,615	0,000*	a-b
Kaygı	Orta	1874	50,57	9,31	21	78			a-c
Ölçeği	Kötü	4533	53,41	8,89	23	80			b-c
Genel	İyi	418	19,65	4,39	6	30	534,849	0,000*	a-b
yaşam	Orta	1874	17,49	4,02	6	29			a-c
doyumu	Kötü	4533	14,47	4,34	6	30			b-c
İlişki	İyi	418	20,27	3,57	6	25	48,585	0,000*	a-b
doyumu	Orta	1874	19,75	3,68	5	25			a-c
	Kötü	4533	18,86	4,18	5	25			b-c
Benlik	İyi	418	16,28	2,50	7	20	37,662	0,000*	a-b
doyumu	Orta	1874	15,67	2,71	4	20			a-c
	Kötü	4533	15,22	2,91	4	20			b-c
Sosyal	İyi	418	9,66	2,94	3	15	78,634	0,000*	a-b
çevre	Orta	1874	8,85	2,97	3	15			a-c
doyumu	Kötü	4533	8,08	3,15	3	15			b-c
İş	İyi	418	9,89	3,58	3	15	54,414	0,000*	a-b
doyumu	Orta	1874	9,46	3,50	3	15			a-c
	Kötü	4533	8,59	3,70	3	15			b-c
Yetişkin Yaşam	İyi	418	75,74	11,61	37	100	264,010	0,000*	a-b
Doyumu	Orta	1874	71,23	11,56	28	104			a-c
Ölçeği	Kötü	4533	65,22	12,44	21	105			b-c
Otomatik	İyi	418	89,12	27,30	40	194	151,368	0,000*	a-b
Düşünceler	Orta	1874	97,11	26,87	40	193			a-c
Ölçeği	Kötü	4533	108,72	29,69	40	200			b-c

$p < 0,05$ a:İyi, b:Orta, c:Kötü

Tablo 14.'te araştırma dahilindeki atanmayı bekleyen öğretmenlerin algıladıkları gelirlerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Elde edilen verilere göre, araştırma konusu atanmayı bekleyen öğretmenlerin algıladıkları gelirlerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede bir fark saptanmış ($p<0,05$); algıladıkları geliri iyi olanların Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca algıladıkları geliri kötü olan öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin algıladıkları gelirlerine göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın anlamlı düzeyde olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Algıladıkları geliri iyi olan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksek; algıladıkları geliri kötü olan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları ise diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 14.'teki bulgulara göre, atanmayı bekleyen öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanların algıladıkları gelirlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0,05$). Algıladıkları geliri iyi olan öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük; algıladıkları geliri kötü olanların ise Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 15.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadıkları yerleşim yerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Yaşanan yer	n	Ort	SS	Min	Max	F	p	Fark
Durumluk	İl merkezi	3605	55,44	11,24	20	80	9,269	0,000*	a-c
Kaygı	İlçe merkezi	2369	55,48	10,78	20	80			b-c
Ölçeği	Köy/Belde	851	57,19	10,49	22	80			
Sürekli	İl merkezi	3605	52,02	9,39	21	80	5,700	0,003*	a-c
Kaygı	İlçe merkezi	2369	52,40	8,99	22	80			b-c
Ölçeği	Köy/Belde	851	53,18	8,84	21	78			
Genel yaşam doyumu	İl merkezi	3605	15,75	4,66	6	30	25,153	0,000*	a-c
	İlçe merkezi	2369	15,78	4,42	6	30			b-c
	Köy/Belde	851	14,58	4,50	6	27			
İlişki doyumu	İl merkezi	3605	19,21	4,07	5	25	1,131	0,323	
	İlçe merkezi	2369	19,23	4,00	5	25			
	Köy/Belde	851	19,00	4,03	5	25			
Benlik doyumu	İl merkezi	3605	15,44	2,88	4	20	1,576	0,207	
	İlçe merkezi	2369	15,41	2,78	4	20			
	Köy/Belde	851	15,25	2,88	4	20			
Sosyal çevre doyumu	İl merkezi	3605	8,89	3,13	3	15	148,301	0,000*	a-c
	İlçe merkezi	2369	8,14	3,01	3	15			b-c
	Köy/Belde	851	6,97	2,89	3	15			
İş doyumu	İl merkezi	3605	8,83	3,67	3	15	2,670	0,069	
	İlçe merkezi	2369	9,05	3,63	3	15			
	Köy/Belde	851	8,86	3,76	3	15			
Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği	İl merkezi	3605	68,12	12,73	21	105	26,377	0,000*	a-c
	İlçe merkezi	2369	67,62	12,27	23	104			b-c
	Köy/Belde	851	64,65	12,66	25	95			
Otomatik Düşünceler Ölçeği	İl merkezi	3605	103,42	29,93	40	200	5,386	0,005*	a-c
	İlçe merkezi	2369	104,79	28,99	40	197			
	Köy/Belde	851	106,90	28,92	44	200			

$p < 0,05$ a: İl merkez, b: İlçe merkezi, c: Köy/Belde

Tablo 15.'te araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadıkları yerleşim yerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam

Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Varyans Analizi) sonuçları verilmiştir.

Tablo 15. incelendiğinde, katılımcıların yaşadıkları yerleşim yerine göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Köy/beldede yaşayan öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, il merkezinde ve ilçe merkezinde yaşayan öğretmenlerin puanlarından daha yüksektir.

Araştırma kapsamındaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadıkları yerleşim yerine göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu ile Sosyal Çevre Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Fark üçüncü gruptaki katılımcılardan kaynaklanmaktadır. Köy/beldede yaşayan öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu ile Sosyal Çevre Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Katılımcıların yaşadıkları yere göre İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı seviyede bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$).

Araştırmaya alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadıkları yere göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). İl merkezinde yaşayanların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, köy/beldede yaşayanların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 16.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin KPSS'ye girme sayısına göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Giriş sayısı	n	Ort	SS	Min	Max	F	p	Fark
Durumluk	Bir kez	1684	53,88	11,14	20	80	30,046	0,000*	a-b
Kaygı	İki kez	2080	56,10	10,79	20	80			a-c
Ölçeği	Üç ve üzeri	3061	56,36	10,97	20	80			
Sürekli	Bir kez	1684	51,13	9,21	21	77	23,996	0,000*	a-b
Kaygı	İki kez	2080	52,14	8,93	22	79			a-c
Ölçeği	Üç ve üzeri	3061	53,04	9,29	23	80			
Genel	Bir kez	1684	16,66	4,41	6	30	74,309	0,000*	a-c
yaşam	İki kez	2080	15,70	4,51	6	29			b-c
doyumu	Üç ve üzeri	3061	14,99	4,60	6	30			
İlişki	Bir kez	1684	19,18	4,13	5	25	7,722	0,000*	a-c
doyumu	İki kez	2080	19,46	3,88	5	25			b-c
	Üç ve üzeri	3061	19,01	4,09	5	25			
Benlik	Bir kez	1684	15,74	2,71	4	20	30,538	0,000*	a-c
doyumu	İki kez	2080	15,56	2,80	4	20			b-c
	Üç ve üzeri	3061	15,12	2,92	4	20			
Sosyal	Bir kez	1684	8,28	3,06	3	15	1,407	0,245	
çevre	İki kez	2080	8,41	3,18	3	15			
doyumu	Üç ve üzeri	3061	8,44	3,12	3	15			
İş	Bir kez	1684	9,58	3,56	3	15	62,279	0,000*	a-c
doyumu	İki kez	2080	9,12	3,73	3	15			b-c
	Üç ve üzeri	3061	8,40	3,61	3	15			
Yetişkin	Bir kez	1684	69,44	12,43	27	105	47,188	0,000*	a-c
Yaşam	İki kez	2080	68,25	12,41	24	104			b-c
Doyumu	Üç ve üzeri	3061	65,95	12,66	21	100			
Ölçeği	Üç ve üzeri	3061	65,95	12,66	21	100			
Otomatik	Bir kez	1684	96,96	27,15	40	196	88,366	0,000*	a-b
Düşünceler	İki kez	2080	103,88	29,50	42	196			a-c
Ölçeği	Üç ve üzeri	3061	108,69	29,91	42	200			

$p < 0,05$ a: Bir kez, b: İki kez, c: Üç ve üzeri

Araştırmada yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerin KPSS'ye girme sayısına göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA (Varyans Analizi) sonuçları Tablo 16.'da verilmiştir.

Tablo 16.'dan elde edilen verilere göre, atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların KPSS'ye girme sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). KPSS'ye bir kez giren öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının KPSS'ye girme sayısına göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). KPSS'ye üç kez ve üzerinde giren öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Araştırmaya dahil olan katılımcıların KPSS'ye girme sayısına göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanların arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Fark birinci gruptaki katılımcılardan kaynaklanmaktadır. KPSS'ye bir kez giren öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 17.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Destek alma	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Destek alan	1133	58,87	10,54	10,819	0,000*
Kaygı Ölçeği	Destek almayan	5692	55,03	10,99		
Sürekli	Destek alan	1133	54,72	9,17	9,785	0,000*
Kaygı Ölçeği	Destek almayan	5692	51,81	9,12		
Genel	Destek alan	1133	14,58	4,51	-8,394	0,000*
yaşam doyumu	Destek almayan	5692	15,82	4,56		
İlişki	Destek alan	1133	18,88	4,23	-2,803	0,005*
doyumu	Destek almayan	5692	19,25	4,00		
Benlik	Destek alan	1133	15,10	3,01	-3,988	0,000*
doyumu	Destek almayan	5692	15,47	2,81		
Sosyal çevre	Destek alan	1133	8,14	3,21	-3,015	0,003*
doyumu	Destek almayan	5692	8,44	3,10		
İş	Destek alan	1133	8,51	3,72	-3,970	0,000*
doyumu	Destek almayan	5692	8,99	3,65		
Yetişkin Yaşam	Destek alan	1133	65,21	12,94	-6,749	0,000*
Doyumu Ölçeği	Destek almayan	5692	67,97	12,50		
Otomatik	Destek alan	1133	112,15	30,79	9,837	0,000*
Düşünceler Ölçeği	Destek almayan	5692	102,77	28,99		

$p < 0,05$

Tablo 17.'de araştırmaya konu olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 17.'ye göre katılımcıların atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanların arasında istatistiksel olarak anlamlı seviyede

farkın olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Destek alan öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, destek almayanların puanlarından daha yüksektir.

Araştırma dahilindeki atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Destek alan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, destek almayanların puanlarından daha düşüktür.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanamamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p<0,05$). Destek alan öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, destek almayanların puanlarından daha yüksektir.

Tablo 18.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	İlaç kul.	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	Kullanan	521	60,87	10,46	11,319	0,000*
Kaygı Ölçeği	Kullanmayan	6304	55,24	10,94		
Sürekli	Kullanan	521	57,38	8,91	13,306	0,000*
Kaygı Ölçeği	Kullanmayan	6304	51,87	9,09		
Genel	Kullanan	521	13,37	4,45	-11,780	0,000*
yaşam doyumu	Kullanmayan	6304	15,80	4,54		
İlişki	Kullanan	521	18,02	4,40	-6,932	0,000*
doyumu	Kullanmayan	6304	19,29	3,99		
Benlik	Kullanan	521	14,47	3,14	-7,887	0,000*
doyumu	Kullanmayan	6304	15,49	2,81		
Sosyal çevre	Kullanan	521	7,77	3,23	-4,704	0,000*
doyumu	Kullanmayan	6304	8,44	3,11		
İş	Kullanan	521	7,91	3,67	-6,484	0,000*
doyumu	Kullanmayan	6304	8,99	3,66		
Yetişkin Yaşam	Kullanan	521	61,53	13,10	-11,366	0,000*
Doyumu Ölçeği	Kullanmayan	6304	68,01	12,44		
Otomatik	Kullanan	521	120,81	31,95	13,941	0,000*
Düşünceler Ölçeği	Kullanmayan	6304	117,55	31,95		

$p < 0,05$

Tablo 18.'de araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 18.'deki verilere bakıldığında, atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik

ilaç kullanma durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanan öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, ilaç kullanmayanların puanlarından daha yüksektir.

Araştırmada yer alan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanların atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). İlaç kullanan öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, ilaç kullanmayanların puanlarından daha düşüktür.

Tablodaki sonuçlara göre katılımcıların atanamamak nedeniyle oluşan psikolojik problemlerin giderilmesine yönelik ilaç kullanma durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farkın olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). İlaç kullanan öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, ilaç kullanmayan öğretmenlerin puanlarından daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 19.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteme durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılması

	Öğrt. olm. ist.	n	Ort	SS	t	p
Durumluk	İsteyen	4604	53,99	10,93	-18,558	0,000*
Kaygı Ölçeği	İstemeyen	2221	59,14	10,33		
Sürekli	İsteyen	4604	51,04	9,05	-16,596	0,000*
Kaygı Ölçeği	İstemeyen	2221	54,90	8,93		
Genel	İsteyen	4604	16,38	4,41	20,316	0,000*
yaşam doyumu	İstemeyen	2221	14,04	4,51		
İlişki	İsteyen	4604	19,66	3,87	14,076	0,000*
doyumu	İstemeyen	2221	18,21	4,22		
Benlik	İsteyen	4604	15,79	2,68	16,250	0,000*
doyumu	İstemeyen	2221	14,62	3,02		
Sosyal çevre	İsteyen	4604	8,69	3,06	11,309	0,000*
doyumu	İstemeyen	2221	7,78	3,18		
İş	İsteyen	4604	10,13	3,39	45,223	0,000*
doyumu	İstemeyen	2221	6,37	2,83		
Yetişkin Yaşam	İsteyen	4604	70,64	11,71	31,603	0,000*
Doyumu Ölçeği	İstemeyen	2221	61,03	11,93		
Otomatik	İsteyen	4604	121,58	32,06	14,087	0,000*
Düşünceler Ölçeği	İstemeyen	2221	102,90	28,82		

$p < 0,05$

Araştırma kapsamındaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteme durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları Tablo 19.'da verilmiştir.

Tablo 19.'dan elde edilen verilere göre, araştırmadaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteme durumuna göre Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı seviyede olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteyen katılımcıların Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, istemeyen katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteme durumuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır ($p<0,05$). Bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteyen katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, öğretmen olmak istemeyenlerin puanlarından daha yüksektir.

Araştırma konusu atanmayı bekleyen öğretmenlerin bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteme durumuna göre Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteyenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür.

Tablo 20.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları arasındaki ilişkiler

		1	2	3	4	5	6	7	8	14
Durumluk	r	1	0,649	-0,625	-0,271	-0,308	-0,269	-0,284	-0,532	0,623
Kaygı Ölçeği	p		0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Sürekli	r		1	-0,573	-0,360	-0,465	-0,280	-0,283	-0,580	0,740
Kaygı Ölçeği	p			0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Genel	r			1	0,372	0,398	0,333	0,381	0,765	-0,653
yaşam doymu	p				0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
İlişki	r				1	0,439	0,349	0,272	0,720	-0,401
doymu	p					0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Benlik	r					1	0,299	0,314	0,676	-0,577
doymu	p						0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Sosyal çevre	r						1	0,226	0,614	-0,320
doymu	p							0,000*	0,000*	0,000*
İş	r							1	0,643	-0,373
doymu	p								0,000*	0,000*
	r								1	-0,683
Yetişkin Yaşam	p									0,000*
Doymu Ölçeği	p									0,000*
Otomatik	r									1
Düşünceler Ölçeği	p									

$p < 0,05$

Tablo 20.'de araştırmaya alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları arasındaki ilişkilere dair korelasyonlar verilmiştir.

İncelenen verilere göre, araştırmaya dahil olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Durumluk Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna göre katılımcıların Durumluk Kaygı Ölçeği puanları arttıkça Sürekli Kaygı Ölçeği puanları da artmaktadır.

Araştırma konusu atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları ile Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar saptanmıştır ($p < 0,05$). Buna göre atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları arttıkça Yetişkin Yaşam Doymu Ölçeği puanları azalmaktadır. Katılımcıların Durumluk-

Sürekli Kaygı Ölçeğinden aldıkları puanlar ile Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında ise istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları arttıkça Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları da artmaktadır.

Araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden aldıkları puanlar ile ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arttıkça Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar da artmaktadır.

Tablodaki bulgular incelendiğinde katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü korelasyonlar olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Buna göre atanmayı bekleyen öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar azalmaktadır.

Tablo 21.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği puanlarının, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını yordama durumu

	Std. Olm. Katsayılar		Std. Kat. B	t	p	F (p)	R ² (AdjR ²)
	B	SH					
(Sabit)	-21,50	0,94		-22,751	0,000*	5041,367	0,596
Durumluk Kaygı	0,74	0,03	0,28	27,308	0,000*	(0,000*)	(0,596)
Süreklilik Kaygı	1,81	0,04	0,57	55,783	0,000*		

* $p < 0,05$

Tablo 21.'de araştırma kapsamına alınan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği puanlarının, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını yordama durumu çoklu doğrusal regresyon analiziyle incelenmiştir.

Tablo 21. incelendiğinde atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği puanlarının, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını yordama durumuna ilişkin oluşturulan regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu ve modeldeki tahminçiler olan Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği puanlarının Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarındaki varyansın %59,6'sını açıkladığı saptanmıştır. Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının ($\beta=0,74$; $p < 0,05$) ve Süreklilik Kaygı Ölçeği puanlarının ($\beta=1,81$; $p < 0,05$) Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönde yordadığı belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birim artış göstermesi Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarında 0,74 birimlik, Süreklilik Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birimlik artış göstermesi 1,81 birimlik artışa neden olmaktadır.

Tablo 22.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumu

	Std. Olm. Katsayılar		Std. Kat. B	t	p	F (p)	R ² (AdjR ²)
	B	SH					
(Sabit)	113,77	0,73		156,224	0,000*	2076,196	0,378
Durumluk Kaygı	-0,31	0,01	-0,27	-21,471	0,000*	(0,000*)	(0,378)
Sürekli Kaygı	-0,56	0,02	-0,41	-32,283	0,000*		

Araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelenmesine ilişkin yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 22.'de gösterilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelenmesi amacıyla kurulan regresyon modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu ve Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğindeki varyansın %37,8'inin açıklandığı görülmüştür ($p < 0,05$). Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının ($\beta = 0, -0,31; p < 0,05$) ve Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının ($\beta = -0,56; p < 0,05$) Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır ($p < 0,05$). Bu sonuçlar doğrultusunda atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birim artması Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,31 birim, Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birim artması ise Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,56 birim azaltmaktadır.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkiye’de yaşayan 22 yaş ve üzeri yetişkin ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin durumluk/süreklilik kaygı düzeyleri, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler arasındaki ilişki ve yordayıcı etkileri incelenmiştir.

Çalışmada ayrıca kavramların, farklı demografik özelliklerle olan ilişkileri de değerlendirilmiştir. Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak denencelerle ilgili ulaşılan sonuçlar ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

5.1 Tartışma

Türkiye’de her yıl yüzbinlerce öğretmen adayı sınava girmekte ve bu adayların büyük çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu görülmektedir (Mahiroğlu, 2014). Araştırma demografik değişkenler açısından incelendiğinde, araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%87,00) kadınlardan oluştuğu saptanmıştır. Bu durum, Türkiye’de atanmayı bekleyen öğretmenlerde kadın popülasyonun yoğunluğuna dikkat çekmektedir. Halihazırda KPSS’ye giren adayların büyük kısmının kadın olması, ortaya çıkan istatistiksel veri ile de uyumluluk göstermektedir. Türkiye’de bugün mesleklerde kadın ve erkek dengesi her ne kadar değişmiş ve kadınların pek çok meslek kolunda varlığı artmış olsa da, geçmişten bu yana öğretmenlik mesleğinin, kadınlara atfedilen bir meslek olduğu düşüncesi çok fazla değişmemiştir (Erden, 2005).

Erbaş (1998) tarafından ortaya konulan çalışmada, Türkiye’de gençlere mesleki yönlendirme yapılırken, kadın ve erkeklerin farklı mesleklere yönlendirildiği ve bu çerçevede kız öğrencilerin birinci tercihinin öğretmenlik olduğu; erkek öğrencilerin ise fen ve mühendislik alanları olduğu öne çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin uğraş alanında, hedef kitlenin çocuklar olması ve bu doğrultuda annelik ile öğretmenliğin ilişkilendirilmesi hemen hemen dünyanın pek çok yerinde var olan bir olgudur (Hye, 2002). Öğretmenlerle yapılan çalışmalar incelendiğinde, pek çok araştırmada, öğretmenlik mesleğinde kadınların oranının, erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileriyle yapılan geleceğe yönelik mesleki bakış açısını ölçmek amacıyla yapılan bir araştırmada, araştırmaya katılan öğrencilerin % 57,1’inin kadın, % 42,9’unun erkek olduğu görülmektedir (Özoğul, 2005). Araştırmamızla benzer bir şekilde Türkiye’de geçmişten bu yana öğretmenlik mesleğinin daha ziyade kadınlar tarafından tercih edilen bir meslek olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmaya dahil olan öğretmen adaylarının da ağırlıklı olarak kadınlardan oluşması, Türkiye’ nin gerçeğini ve Türkiye’deki kadın istihdamı sorunlarını yansıtır niteliktedir (Öztürk ve Erbay, 2018).

Çalışmada yaş değişkeni dikkate alındığında, çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunun 22-30 yaş arasında genç kuşak olduğu tespit edilmiştir. Erikson’un psikososyal kuramı çerçevesinde, 22-30 yaş aralığı yakınlığa karşı yalnızlık dönemine karşılık gelmektedir (Atkinson, 2006). Erikson’a göre bu yaş diliminde özellikle mesleki aidiyet kazanma, ekonomik bağımsızlığa erişme, meslekte kararlılık gösterme, eş seçimi gibi faktörlerin önemli olduğu bilinmektedir (Morgan, 2011). Genç yetişkinlik döneminin gelişim görevleri dikkate alındığında, çalışmayla paralel bir şekilde, gelecek planı yapan öğretmen adaylarında psikososyal bir etki ortaya çıkması olağandır (Aldemir, 2019). Bu nedenle çalışmaya katılım gösteren 22-30 yaş aralığında yer alan, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşüncelerin saptanmasının önemi açığa çıkar niteliktedir.

Çalışmada, araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanmamış olmalarının ruh sağlığı üzerine etkisine bakıldığında, bu durumun öğretmen adaylarında “üzüntü, kaygı, değersizlik, depresif duygudurum”a neden olduğu gösterilmiştir. Çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının, kendilerini en fazla kaygılandırıcı konunun % 91.79 oranında “atanamamak” olduğu gösterilmiştir. Bu durumu % 89,77 oranıyla “ekonomik açıdan güvende olamamak” takip etmiştir. Bunun yanında “kariyer yapamamak ve yalnızlık” durumlarının da öğretmen adaylarında kaygı oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Ortaya konulan veri, alanyazında bulunan sınırlılık nedeniyle doğrudan bir literatür ile kıyaslanamamaktadır.

Kaygı, geleceğe dair belirsizlikle ortaya çıkan bir endişe halidir (Cüceloğlu, 2016). Kaygı tanımı düşünülecek olursa, öğretmen adaylarının yaşadığı sınava yönelik, atanmaya yönelik ve kendi yaşamlarına yönelik belirsizliğin de kaygı ile sonuçlanması kaçınılmazdır ve bu durumun çalışmanın sonuçlarına da yansıdığı görülmektedir. Atanmayı bekleyen öğretmenlerde görülen tüm bu duygular, öğretmen adaylarının psikososyal süreçlerini olumsuz bir biçimde etkiler niteliktedir (Eraslan, 2005). Bu durumun özellikle benlik doyumu ve yaşam doyumunu olumsuz yönde etkilediği ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin benlik algılarının zedelendiği söylenebilir (Altunay, 2018). Atav ve Sönmez (2013)'in araştırmasında, KPSS ve atanamamanın, öğretmenlerin tüm bireysel, psikolojik ve sosyal yaşamlarını etkilediği sonucuna varıldığı görülmektedir. Öğretmenlerin, atanma sürecinde kendilerini yaşamadaki pek çok alandan izole ederek bu süreci geçirdiği ve bunun sonucunda psikolojik zorlanma yaşadıkları çalışmanın bulgularıyla da desteklenmektedir.

Araştırmaya dahil edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerde var olan kaygı düzeylerinin, ortalamanın üzerinde olduğu saptanmıştır. Arı ve Yılmaz (2015) tarafından yapılan çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanamama nedeniyle geleceğe karamsar bir bakış ortaya koydukları ve geleceğe dair yoğun bir endişe ve kaygıya sahip oldukları gösterilmiştir. Akpınar (2013) tarafından sunulan çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadıkları kaygının yüksek olmasının, stres ve depresif duygu durumunu da tetiklediği ve aynı zamanda öğretmen adaylarının sosyal

yaşamlarını da olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir. Ayrıca alınan lisans eğitimi sonrasında öğretmen adaylarının, yaşamlarının bundan sonraki kısmının bir sınava bağlı olduğu düşüncesi de kaygı tetikleyicilerinden biri olarak görülmektedir (Nartgün, 2011).

KPSS ile beraber öğretmen alımlarında kontenjan sayılarının eşit olmaması da, öğretmen adaylarının kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz düşünceleri üzerinde yordayıcı bir anlam göstermektedir (Sezgin ve Duran, 2011). Çalışmada yer alan öğretmenlerin Yaşam Doymu Ölçeğinden aldıkları puanların, çok yüksek olmamakla birlikte, ortalamanın üzerinde yer aldığı saptanmıştır. Yaşam Doymu Ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde, ölçeğin alt boyutları olan Genel Yaşam Doymu, İlişki Doymu, Benlik Doymu, Sosyal Çevre Doymu ve İş Doymu boyutu puan ortalamasından alınan genel puan durumunun, çok yüksek olmamak kaydıyla, ortalamanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşama olumlu bakma süreçlerini, geleceğe yönelik optimist tavrını ve yaşam kalitesini olumsuz bir yönde etkiler nitelikte olduğu görülmektedir (Demir ve Murat, 2017).

Atanma sürecinin, öğretmen adaylarında bilişsel hatalara ve irrasyonel inançlara sebep olduğu göz ardı edilemez (Tanhan, 2014). Çalışma bulguları da göstermektedir ki, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında, olumsuz otomatik düşüncelerin varlığı ortalamanın üzerindedir. Umutsuzluk, değersizlik gibi duygular, bilişsel çarpıtmalar ile sonuçlanır niteliktedir (Aydın, 1990). Çalışma verileri ışığında, atanmayı bekleyen öğretmenlerde, en yoğun görülen duyguların değersizlik, kaygı ve üzüntü olduğu düşünülecek olursa, bilişsel çarpıtmaların yaşanması öngörülebilir nitelik göstermektedir. Çalışmadan elde edilen genel puan verilerine dayanılarak, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında kaygı düzeyi ve olumsuz otomatik düşüncelerin yüksek, yaşam doyumunun ise ortalama düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili literatürde sınırlı sayıda veri bulunmaktadır.

Araştırmada, çalışmaya konu edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerde, durumluk kaygının cinsiyete dayalı bir farklılaşma yaratmadığı görülmektedir. Ancak sürekli kaygı değişkenine bakıldığında kadınlarda, erkeklere oranla

durumluk ve süreklilik kaygının daha fazla olduğu ortaya çıkmaktadır. Kaygının, cinsiyet değişkeni ile olan ilişkisine bakıldığında, ilgili alanyazında farklı sonuçlar olduğu görülmektedir. Baştürk (2007) tarafından ortaya konulan çalışmada, erkek öğretmenlerde kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu gösterilmiştir. Yine başka bir araştırmada atanmayı bekleyen öğretmenlerde, erkeklerin KPSS ve atanmak ile ilgili kadınlardan daha yüksek bir kaygıya sahip olduğu sonucu çıkarılmıştır (Aküzüm, Demirkal, Ekici ve Talu, 2015). Bu bulgunun tam aksi yönde Akgün, Gönen ve Aydın (2007) tarafından yapılan araştırmada, kadın öğretmenlerde kaygı seviyesi, erkeklere oranla daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Alanyazında, atanmayı bekleyen kadın öğretmenlerde kaygı düzeyinin, erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu gösteren pek çok çalışma mevcuttur (Mergen, vd., 2014; Çetin, 2013). Halihazırda yapılan çalışma bulguları göstermektedir ki, atanmayı bekleyen öğretmenlerde kaygı, durumluk ve süreklilik olarak ayrı ayrı ele alındığında, sürekli kaygının kadınlarda daha yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Ersoy ve Küçükkaragöz (2010) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, yaşamdan aldıkları doyumun cinsiyete göre farklılaşmadığı gösterilmiş iken; Ceyhan (2005) tarafından sunulan bir çalışmada, erkek öğretmenlerde yaşam doyumunun daha düşük olduğu saptanmıştır. Çalışmada, yaşam doyumunu ve olumsuz otomatik düşüncelerin varlığı incelendiğinde, kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Bu durum yapılan çalışmalar ile de desteklenmektedir. Yapılan çalışmalarda, cinsiyet ile yaşam doyumunu arasındaki farklılaşmanın oldukça düşük olduğu gösterilmiştir (Yetim, 2001).

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadığı kaygının, henüz daha üniversitede okurken, özellikle dördüncü sınıfta başladığı söylenebilir (Aydın, 1990). Atanmayı bekleyen öğretmenlerde var olan bu kaygının, mezun olduktan sonra da güçlü bir şekilde ve hatta çoğu zaman artarak devam ettiği görülmektedir (Atmaca, 2013). Çalışma sonuçlarına bakıldığında, 26-30 yaş arasında yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerde hem durumluk kaygının hem de sürekli kaygının, diğer yaş gruplarında yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmadan edinilen

bulgular, atanmayı bekleyen öğretmenlerde en fazla kaygı yaratan durumun, atanma süreci ve KPSS olduğu gösterilmiş ve bu durum literatür ile de paralellik göstermiştir (Baştürk, 2007).

26-30 yaş arasındaki atanmayı bekleyen öğretmenlerin, henüz mesleğe başlayamamaları, KPSS nedeniyle mesleğe yönelik bir engellenme yaşamaları ve buna bağlı olarak da yaşam görevlerine dair ertelenme ve belirsizlik durumu içinde olmaları, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında kaygıyı artırır niteliktedir (Tekin, 2015). 26-30 yaş arasındaki öğretmenler, atanamama nedeniyle hayatlarını ertelemekte ve yaşamdan memnun bir yapı ortaya koyamamaktadır. Çünkü öğretmenler için asıl öncelik atanmaktır (Topkaya ve Kavas, 2015). Çalışma verilerine bakıldığında, 26-30 yaş arasında yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerde, kaygının yüksek oluşuna bağlı olarak, olumsuz otomatik düşüncelerin de yüksek çıktığı görülmüştür. Araştırmada, olumsuz otomatik düşüncelerin en yüksek olduğu yaş aralığı 26-30 yaş olarak tespit edilmiştir. Bu durumun atanmayı bekleyen öğretmenlerde depresif ve umutsuz bir ruhsal yapıyı ortaya çıkararak, yaşam kalitesini etkilediği sonucuna varılmaktadır (Arı ve Yılmaz, 2015).

Yaşam doyumu ile yaş ilişkisinin ele alındığı bir çalışmada, yaşam doyumu ile yaş arasındaki ilişkinin düşük olduğu gösterilmiştir. İlgili çalışmaya göre yaşın artmasına bağlı olarak olumlu duygularda bir azalma olsa dahi bu durumun yaşam doyumunu etkilemediği sonucuna varılmıştır (Öztürk, 2013). Yaşam doyumu düştükçe, atanmayı bekleyen öğretmenlerin sınava yönelik direncinin de azaldığı söylenebilir (Şar, vd., 2012). Araştırma dahilinde atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaş grubuna göre 22-25 yaş arasında yer alan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksek olarak saptanmıştır. Ayrıca 26-29 yaş arası katılımcılarda Genel Yaşam Doyumu, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük olarak bulgulanmıştır.

Alanda yapılan çalışmalarda, kişilerin gelecek beklentisi, ihtiyaçları, ekonomik gelir, sağlık güvencesi gibi temel ve yaşamsal ihtiyaçları karşılanmadığında, yaşam doyumunun düştüğü gösterilmektedir (Gençay, 2009). Ayrıca yaşam

doyumunu yüksek bireylerin, yaşama dair problem çözümü ve işlevsellik becerilerinin de yüksek olduğu görülmüştür (Demir ve Murat, 2017). Bu noktada atanmayı bekleyen öğretmenlerde yaşam doyumunun düşük olması, kişilerin yaşam kalitesini, sosyal işlevselliğini ve problem çözme becerilerini de örseler niteliktedir (Sahrañç, 2007). Araştırmaya katılan 22-25 yaş grubunda yer alan atanmayı bekleyen öğretmenlerde yetişkin yaşam doyumunu toplamı; 26-30 yaşındaki atanmayı bekleyen öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Çalışmada, yetişkin yaşam doyumunun, KPSS ile ilişkili olarak azaldığı sonucu saptanmıştır. Çalışma bulgularına göre atanamama nedeniyle 26-29 yaş arasında ortaya çıkan olumsuz otomatik düşünceler ve kaygı durumu birbirini tamamlar niteliktedir. Bu konuda literatürde sınırlı sayıda veri bulunmaktadır.

Üniversiteden mezun olan gençlerin yaşamlarında farklı dinamiklerin önem kazanmaya başladığı, yeni sosyal ilişkiler, gelecek kaygısı, aileden bağımsızlaşma ve aile kurma gibi süreçlerin öne çıktığı görülmektedir (Akman, 1992). Yaşın ilerlemesine bağlı olarak değişen hayat koşulları (evlilik, çocuk sahibi olma), atanmayı bekleyen öğretmenlerin psikososyal yapılarını dönüştürür niteliktedir. Araştırmada bekar olan ve atanmayı bekleyen öğretmenlerde, hem durumluk hem de süreklilik kaygınının, evli olan ve atanmayı bekleyen öğretmenlere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Bu durum evlilerde sorumlulukların artmasına bağlı olarak kaygınının da her iki yapıda arttığı yönündedir. Çalışmada yetişkin yaşam doyumunu toplamı ve genel yaşam doyumuna bakıldığında, bekar olan öğretmenlerin yaşam doyumları; evli olan öğretmenlerin yaşam doyumlarından daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya katılım gösteren bekar katılımcıların, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu ile Sosyal Çevre Doyumu boyutlarından aldıkları puanlar, evli katılımcıların puanlarından daha yüksek; İş Doyumu puanları ise evli katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Pedagojik formasyon alan öğrenciler ile yürütülen bir çalışmada, öğretmenlik mesleğiyle ilgili tutum düzeylerinde, evli öğretmen adaylarında, bekar öğretmen adaylarına göre mesleki olumlu tutum daha yüksek olarak bulgulanmıştır (Ertem ve Kete, 2015). Zira evli öğretmenlerde sorumlulukların daha fazla, kaygınının daha yüksek olması ve

gelecek kaygısı nedeniyle daha fazla işe odaklanması bu durumu ortaya çıkarır görünmektedir. Çalışmada elde edilen bulgular, bekar olan öğretmenlerde var olan olumsuz otomatik düşünce düzeyinin, evlilerden daha düşük olduğunu işaret etmektedir. Bu noktada pek çok atanmayı bekleyen öğretmenlerin, daha az kaygı yaşamak adına evlilik planı yapamadığı ve sosyal yaşamlarının KPSS ve atanmamak nedeniyle önemli ölçüde etkilendiği düşünülmektedir (Karataş ve Güleş, 2013). Atanmayı bekleyen öğretmenlerin pek çoğunun, atandıktan sonra evlilik fikrine yakınlaştığı ve bu süreçte yaşamlarında en fazla KPSS, dershaneye gitme, ders çalışma gibi davranışların etkili olduğu sonucuna varılmaktadır (Kuran, 2012).

KPSS'ye bağlı olarak, özellikle atanma kaygısının yükselmeye başlamasıyla birlikte, öğretmenlik atama sürecinde Eğitim Fakültelerinin, Fen-Edebiyat Fakültelerine göre daha avantajlı bir durum ortaya koyduğu görülmektedir (Akgün ve Özgür, 2014). Bu çerçevede halihazırda çalışma bulguları göstermiştir ki, araştırmaya dahil olan ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre Eğitim Fakültesinden mezun olanların Durumluk/Sürekli Kaygı düzeyleri, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olan öğretmenlerin kaygı düzeylerinden daha düşük olarak bulgulanmıştır. Zira Eğitim Fakülteleri doğrudan öğretmen yetiştiren okullar olma özelliği nedeniyle, öğretmenlerin kendilerini KPSS sürecinde daha avantajlı hissetmelerine neden olmaktadır. YÖK (2014) tarafından, Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme ile ilgili konumlandırılırken; Fen-Edebiyat Fakülteleri ise eğitim ile birlikte temel bilim araştırmalarının yürütüldüğü alan olarak konumlandırılmıştır. Ancak Türkiye'de eğitim sisteminin sürekli olarak değişmesi sonucu ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu'nun 20.02.2014 tarih ve 9 sayılı kararı ile Madde 5 gereğince ilgili lisans programına devam eden öğrencilerin ve mezunların pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarına başvurabileceği ifadesi ile Fen-Edebiyat Fakültelerine de öğretmen olma hakkı tanınmıştır. Bu nedenle hem Fen-Edebiyat Fakültesi hem de Eğitim Fakültesi mezunlarının öğretmenlik beklentisi içinde oldukları görülmekte ve bu nedenle çok büyük bir kitlenin atanma beklentisi içinde yaşamına yön verdiği gerçeği ortaya çıkmaktadır (Özoğlu, 2010).

Esasen öğretmen yetiştirme sürecinde Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve aksaklıkların düzeltilmesinin önemi bugün artık daha da açık bir şekilde kendini göstermektedir (Abazoğlu, 2014). Çalışma verileri de göstermektedir ki, atanmayı bekleyen öğretmenlerin Eğitim Fakültesi veya Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olma durumları da kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceleri etkiler niteliktedir. Eğitim Fakültesinden mezun olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olanların puanlarından daha yüksektir. Eğitim Fakültesinden mezun olan katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olan katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Bu veriler ışığında, Eğitim Fakültesinden mezun olan öğretmenlerin atanma sürecinde hem akademik anlamda hem de psikolojik anlamda, mezun olunan fakülte avantajını yaşadığı söylenebilir. Okçu ve Çelik (2011) tarafından yapılan araştırmada, Eğitim Fakültesinden mezun olan öğretmenlerin kendilerini mesleki anlamda yetkin ve yeterli gördüğü ve bu nedenle KPSS ile değil, mezuniyet notuna göre atama yapılması sonucuna varılmıştır.

Çalışmada, Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarının, Eğitim Fakültesinde verilen derslerin bir kısmını görmemeleri nedeniyle, atanma sürecinde kaygılarının ve olumsuz otomatik düşüncelerinin daha yüksek ve yaşam doyumlarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Yapılan farklı çalışmalarda da, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olumlu tutuma sahip olduğu ; ayrıca araştırma bulguları, Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin, öğretmenlik mesleğini bilinçli olarak tercih etme nedenlerinin de, mesleğe yönelik tutumu ve bireyin yaşam doyumunu yordar nitelikte olduğunu göstermiştir (İlyas, Coşkun ve Toklucu, 2017). Ortaya konulan çalışmalar, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının, Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerine göre yüksek olduğunu göstermiş olsa da; gerek Eğitim Fakültesi öğrencilerinin gerekse Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin öğretmenliğe bir meslek olarak olumlu yaklaştıkları söylenebilir (Karadağ, 2012). Çalışmadan

elde edilen bulgular çerçevesinde, atanmayı bekleyen öğretmenlerde, pedagojik formasyon alma durumu gözetilmeksizin her iki grupta da Durumluk/Sürekli Kaygı puanları, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları benzer olarak tespit edilmiştir.

Dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de en önemli konulardan biri iş ve istihdamdır. Uzun süren istihdam problemleri, yaşanan işsizlik, bir gelir elde edememe bireyin ruhsal sağlığını bozucu niteliktedir (Aslan ve Aslan, 2017). Özellikle genç nüfusun yaşadığı işsizlik oranları dünya ve Türkiye açısından dikkat çekicidir. Yapılan araştırmalar, özellikle genç kuşakların istihdam edilememesinin bireysel ve toplumsal olarak büyük sorunlara yol açtığına işaret etmektedir (Kelleci & Türk, 2016). Çalışmak sadece insanlar gelir elde ettikleri bir kaynak olarak da düşünülmemelidir. Çalışmak, insanlar için bir yaşam biçimi ve yaşamlarını dizayn etme yolu olarak da ele alınır niteliktedir. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, insanların sürekli çalışabilecekleri ve kendilerini güvende hissettikleri bir işe sahip olmaları, sürekli bir gelirlerinin olması, insanların psikolojik ve sosyal anlamda kendilerini daha iyi ve toplumla daha bütünleşmiş ve de mutlu hissetmelerine neden olmaktadır (Ceyhan, 2005). Her birey için yaşamdan doyum elde edebileceği, yaşama dair kaygılarını azaltabileceği ve sağlıklı bir ruha ve sağlıklı bir düşünme yapısına ulaşabileceği bir işte çalışması oldukça önemlidir. Sigmund Freud’ un da söylediği gibi, “Sağlıklı insan, sevebilen ve çalışabilen insandır anlayışı, ruh sağlığını korumak için çalışmanın ne denli önemli olduğunu göstermektedir (Aldemir, 2020). Bu noktada çalışmak insanın ruhsal sağlığını korumak açısından da oldukça önemlidir. TÜİK’in 2017 Temmuz ayı verilerine göre Türkiye’de aktif nüfus içerisinde yükseköğretim mezunu 1 milyon 25 bin işsiz nüfus bulunmaktadır (TÜİK, 2017). Bu durum genç kuşakta görülen kaygının temel yordayıcılarından biridir (Aslan ve Aslan, 2017).

Esasen insanların belli bir eğitimi tamamladıktan sonra mesleğe geçiş aşamasında engellenme yaşaması ve çalışma hayatına katılamamasının, bireylerde kaygı ve umutsuz bir bakış açısı ortaya koyduğu görülmektedir

(Tümkiye, vd., 2007). Son yıllarda üniversite kazanmanın ve okumanın bir mesleğe yerleşme anlamına gelmediği açıktır. Çoğu kez bir mesleğe yerleşme, işe başlama çok daha uzun süreçler içinde gerçekleşmektedir (Nalçacı ve Sökmen, 2016). Bu süreçte yaşanan işsizlik ve istihdam sorunları kaygı, yaşam doyumu, benlik doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler açısından yordayıcıdır (Uzman ve Telef, 2015). Çalışmaya katılan ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin büyük bir kısmı benzer bir istihdam ve işsizlik sorunuyla karşı karşıyadır ve herhangi bir işyerinde çalışmamaktadır. Halihazırda araştırmada, çalışmayan öğretmenlerde durumluk/süreklilik kaygı düzeyi, çalışan öğretmenlere göre daha yüksek çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre çalışma hayatında bulunan öğretmenlerin, çalışmayan öğretmenlere göre durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Herhangi bir işte istihdam ve istikrar gösteremeyen adaylarda, gelecek kaygısının çok üst düzeylerde ve yoğun olarak yaşanması kaçınılmazdır (Özsarı, 2008).

Araştırmaya katılan atanmayı bekleyen öğretmenlerde, çalışanların genel yaşam doyumları, çalışmayanların genel yaşam doyumundan daha yüksek olarak saptanmıştır. Bunun beraberinde herhangi bir işte çalışan öğretmenlerde genel yaşam doyumu, ilişki doyumu, benlik doyumu ve sosyal çevre doyumu alt boyutları, çalışmayan adaylardan daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Çalışma verileri incelendiğinde, bir işte çalışan öğretmenlerin, işten sağladıkları doyumun düşük olması da dikkat çekicidir. Bu durumun düşük ücret, sınırlı sosyal güvence ve kendini maddi ve manevi anlamda güvende hissetmemekle ilgili olduğu düşünülmektedir (Budak, 2009). Çalışmayan öğretmenlerde olumsuz otomatik düşünce düzeyleri de daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Tiggemann ve Winefield (1984) tarafından ortaya konulan çalışmada, işsizliğin özellikle gençler üzerinde ciddi psikolojik etkiler yarattığı ve gençlerin yaşam doyumunu düşürdüğü; kaygı ve depresyon süreçlerini tetiklediği gösterilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına bakılarak, gerekli eğitimleri aldığı halde mesleğini ortaya koyamayan öğretmen adaylarında da kaygı, yaşamdan zevk almama, çaresizlik, düşük özyeterlilik, olumsuz otomatik düşünceler gibi psikolojik sorunların ortaya çıktığı saptanmıştır. Bu durumun en uç noktası olarak da öğretmenlerde

intihar davranışları, hayattan vazgeçme gibi davranışlar kendini göstermektedir. Pek çok atanmayı bekleyen öğretmen atanamadığı, bir işe yerleşemediği, geleceğe dair yaşadığı yoğun belirsizlik nedeniyle intihar etmekte veya intihar eğilimi içinde olabilmektedir (Mert, 2017).

Atanamama nedeniyle kamuda veya özel sektörde iş bulamayan öğretmenler sadece ekonomik açıdan değil; psikolojik ve sosyal açıdan da bu durumdan önemli ölçüde etkilenmektedir. 2006 yılından bugüne dek 42 öğretmen adayı, yaşadıkları sorunları çözemedikleri için öz kıyım gerçekleştirmiştir (Erten, 2017). Pek çok öğretmen, atanamamaktan kaynaklı kendisini sosyal bir izolasyon içine dahil etmekte, sosyalleşmekten kaçınmakta, ailesi veya yakın çevresinde “Hala atanamadın mı?” gibi sorulara maruz kalmakta ve özellikle 22-30 yaş arasında yer alan pek çok genç, atanamama nedeniyle kendisini yalnızlığa itmektir (Töker ve Gökçe, 2014). Bu durum bireyin zamanla içe kapanan bir tavır ortaya koymasına, yalnızlaşmasına ve sosyal bağlarının zayıflamasına neden olmaktadır (Yılmaz, Fidan ve Karataş, 2004). Bunun yanı sıra toplumda atanma konusunda öğretmenlere yönelik psikolojik bir baskı da söz konusudur. Pek çok öğretmen bu süreçte aileleri, arkadaşları ve çevreleri tarafından duygusal bir baskıya maruz kaldığını; atanamama nedeniyle çevrelerindeki insanlardan kendilerine yönelik olumsuz bir tutum geliştiğini ve bu durumun aile içinde çatışmalara neden olduğunu belirtmektedir (Öztürk ve Erbay, 2018).

Bir işte çalışan ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin; özel okullar, devlet okullarında ücretli öğretmenlik veya meslekle ilgili olmayan farklı alanlarda görev aldıkları görülmektedir (Töker ve Gökçe, 2017). Bu noktada halihazırdaki çalışma sonuçları, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanma sürecinde kendi mesleklerinin karakterini ortaya koyan bir iş yaptıklarında; kendi meslekleriyle ilgili olmayan iş ortaya koyan öğretmen adaylarına göre daha az bir kaygı durumu yaşadıklarını ortaya koymuştur. Çalışma verileri ışığında öğretmenlerin, ister özel sektörde veya ücretli öğretmen olarak kendi meslekleriyle ilgili çalışsınlar veya başka bir meslek koluna yönelsinler, iş tatminlerinin yüksek olmadığı ve bu durumun öğretmenleri mutlu etmediği bulgulanmıştır (Budak, 2009).

Atanamama nedeniyle kamu okullarında ücretli öğretmenlik yapan adayların düşük ücretle çalışmak zorunda olduğu önemli bir gerçektir. Halihazırda ücretli öğretmenlerin ek ders ücreti de alamadıkları, sosyal güvenceden sınırlı düzeyde yararlandıkları ve okulların tatil edilmesinden okulların açılmasına dek geçen sürede aylarca işsiz kaldıkları da bilinmektedir (Tanhan, Kayri ve Tanrıverdi, 2012). Ücretli öğretmenlerin yaşadığı sorunları ele alan bir çalışmada, ücretli öğretmenlerin ücret ve özlük haklarından duydukları memnuniyetsizlik ortaya konulmuş ve mesleğe olan aidiyetlerinin düşük olduğu gösterilmiştir (Öğülmüş, 2013). Toplumun bakış açısında da ücretli öğretmenlik konusuna şüpheyle yaklaşıldığı anlaşılmaktadır (Budak, 2009). Öğrenciler ve velilerle yapılan çalışmalarda, özellikle velilerin, çocuklarının dersine girmesi için ücretli öğretmenleri tercih etmedikleri ve kadrolu öğretmenleri talep ettikleri görülmüştür (Bayram, 2009).

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin çalışma durumları kadar gelir düzeyleri ve algılanan gelir durumu da önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır. Algılanan gelir düzeyi düştükçe, gelecek kaygısının arttığı gözlemlenmektedir (Mert, 2017). Araştırma dahilinde atanmayı bekleyen öğretmenlerin, algılanan gelir değişkenine göre, algılanan geliri “kötü” olan öğretmen adaylarında, Durumluk/Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksektir. Algıladıkları geliri iyi olan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksek; algıladıkları geliri “kötü” olan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanları ise diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Algıladıkları geliri iyi olan öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük; algıladıkları geliri kötü olanların ise Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha yüksektir.

Gelir düzeyi, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında, psikososyal değişkenler açısından yordayıcı bulunmuştur (Eşme, 2014). Çalışmada, durumluk ve süreklilik kaygı ile hem gelir düzeyi hem de algılanan gelir ilişkileri değerlendirilmiştir. Nihayetinde gelir düzeyi düştükçe, kaygının arttığı görülmüştür. Çalışma kurgulanırken atanmayı bekleyen öğretmenlerin

sadece gelir düzeyi değil, algılanan gelir konusunda da görüşleri de alınarak daha kapsayıcı sonuçlara ulaşılmak istenmiştir. Bu doğrultuda, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının büyük kısmında algılanan gelir “kötü” olarak belirtilmiştir ve durumluk/süreklilik kaygının da gelir düzeyini “kötü” olarak algılayan çoğunlukta daha yüksek olduğuna ulaşılmıştır. Bu esasen Türkiye’de atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının atanma sürecinde yaşadıkları önemli bir soruna da işaret eder niteliktedir. Literatürde, atanmayı bekleyen öğretmenlere yönelik yapılan çalışmalarda, “Gelecek planlarınızı etkileyen en önemli faktör nedir?” diye sorulduğunda, atanmayı bekleyen öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun “ekonomik nedenler” cevabı verdiği görülmüştür (Öztaş, 2010). Farklı bir çalışmada öğretmenleri en fazla kaygılandıran süreçler olarak “iş bulamama, atanamama, ekonomik problemler” olduğu ortaya konulmuştur (Taşgın, vd., 2017). Çalışmanın sonuçları, halihazırda araştırmacının bulgularıyla da örtüşür niteliktedir.

Gelir düzeyi ve yaşam doyumu birbiriyle ilişkili süreçlerdir (Demir ve Murat, 2017). Araştırmaya katılan öğretmenlerin gelir düzeyleri azaldıkça, genel yaşam doyumlarının ve yetişkin yaşam doyumu toplamlarının da azaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmaya dahil olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin büyük çoğunluğun, ortalamanın altında bir gelire sahip oldukları ve yine büyük çoğunluğunun gelirlerini “kötü” olarak algıladığı saptanmıştır. Bu noktada atanmayı bekleyen öğretmenlerin kaygı seviyeleri yükselirken, yaşam doyumlarının azaldığı ve beraberinde olumsuz otomatik düşüncelerin arttığı ortaya konulmuştur. Türkiye’de yapılan bir çalışmada, ülke ekonomisinden kaynaklanan faktörlerin, bireylerin öznel iyilik halleri üzerinde sürekli bir değişken olduğu sonucuna varılmıştır (Yetim, 1993). Bu araştırmaya Türkiye’nin farklı bölgelerinden kişiler katılmış ve yaşam doyumuna etki eden en temel unsur olarak “maddi ve manevi anlamda güvende olmak” yanıtı verilmiştir. Bu çalışma verileri de, atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadığı kaygı, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler konusunun önemine işaret etmektedir. Coğrafya öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada, en çok kaygı uyandıran konunun atanmamak ve iş bulamamak olduğu ifade edilmiştir (Keskin, 2017). Fizik öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada, adayların % 83,00’ü kendilerini en fazla kaygılandıran

durumun iş bulamamak olduğunu belirtmiştir (Kaya ve Büyükkasap, 2005). Bilişim teknolojileri öğretmenleriyle yapılan bir çalışma göstermiştir ki, öğretmenlerde en fazla kaygı yaratan durum iş ve istihdam sorunuyla ilgili olarak bulunmuştur (Akgün ve Özgür, 2014). Gençay (2009) tarafından sunulan çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinde, iş bulamama ve gelecek kaygısı nedeniyle kaygılı, umutsuz ve üzüntülü oldukları gösterilmiştir. Çalışmaya göre öğretmenlerin % 90,60'ının öğretmen olarak atanmadığı takdirde, bu durumun tüm hayatlarını olumsuz etkileyeceğini bildirmişlerdir. Bu noktada çalışma ile doğru meslek seçiminin önemi ortaya konulmuştur. Öğretmen liselerinin, öğretmen yetiştirme sürecinde temel başlangıç noktası ve kaynak olması, öğretmenlik mesleğine dair yaşanabilecek olumsuz durumların önüne geçmesi için önemli bir stratejidir (Çoban, 1996). Üniversitede okuyacağı program hakkında fikri olmayan, o mesleğin gerektirdiği yeterliliklere sahip olmayan ve baskıyla bir mesleği seçen adayların, ilerleyen süreçlerde meslekte başarı ve mesleki doyum sağlayamadıkları görülmüştür (Çoban, 2004).

Araştırmada sadece ücretli öğretmenlik yapanların değil, bunun beraberinde kendi aldığı eğitim ve mesleğinin dışında bir işte çalışan öğretmenlerde, hem durumluk hem de süreklilik kaygı çok daha yüksek olarak saptanmıştır. Bu duruma benzer bir şekilde araştırma sonucu göstermiştir ki; kendi mesleğini icra eden ve kendi mesleğiyle ilgili bir işte görev alan öğretmenlerin; kendi meslekleriyle ilgili olmayan bir işte çalışan öğretmenlere göre yetişkin yaşam doyumu daha yüksektir (Özer, 2008). Bu noktada atanmayı bekleyen öğretmenlerin, eğitimini aldıkları alanda iş ürettiklerinde, yaşam kalitelerinin de daha yüksek olduğu/olacağı öngörülmektedir (Budak, 2009).

Araştırma sonuçları incelendiğinde, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, çalıştıkları alana göre kendi mesleğiyle ilgili bir alanda çalışan öğretmenlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puanları, meslek dışı alanda çalışan öğretmenlerin puanlarından daha düşüktür. Kendi mesleğiyle ilgili bir alanda çalışan öğretmen adaylarının, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, meslek dışı alanda çalışan öğretmenlerin puanlarından daha yüksektir. Meslekle ilgili alanda çalışan katılımcıların Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, meslek dışı

alandaki çalışan katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Atanmayı bekleyen öğretmenler bu süreçte, gerek meslekleriyle ilgili gerekse meslekleri dışında bir işte çalışsınlar; gerek özel okullarda gerekse ücretli öğretmenlik yapsınlar sonucun çok fazla değişmediği; her koşulda atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının, sundukları hizmet karşılığında, düşük ücretlendirmelere maruz kaldığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinde kaygı ve ekonomik düzey arasındaki ilişkiye bakıldığında, farklı türde sorunları olan ve ekonomik gelir düzeyi ve algılanan gelir düzeyi düşük olan bireylerde, kaygı seviyesi daha yüksek olarak belirlenmiştir (Özyürek, 1989).

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin büyük kısmı KPSS'ye sadece bir kez girerek değil, kimi zaman birden fazla kez hazırlanarak, yıllarca maddi ve manevi anlamda çaba harcayarak, ders çalışarak, kurslara katılarak atanabilmektedir. Bu durum sürecin uzamasına neden olmakta ve öğretmenlerin aile yaşamlarını, arkadaşlık bağlarını, insanlar arası ilişkilerini olumsuz açıdan etkilemektedir (Gül, 2015). Çankıroğlu (2007) tarafından yapılan araştırmaya göre, KPSS'ye girme sayısının artması, öğretmenlerin kaygı düzeyini ve özellikle de geleceğe dönük kaygısını arttırmaktadır. Bu noktada çalışmadan elde edilen veriler ile literatür arasında bir uyum bulunmaktadır.

Çalışma verileri çerçevesinde, KPSS'ye girme sayısı arttıkça, adayların hem durumluk hem de süreklilik kaygı düzeylerinin yükseldiği ortaya saptanmıştır. Literatürde bu değişkenle ilgili sonuçların sınırlı olduğu görülmektedir. Halihazırda sınava ilk defa giren öğretmenler daha az kaygılı bulunmuşlardır. Özellikle bir Eğitim Fakültesinin dördüncü sınıfında okuyan veya yeni mezun olan öğretmenlerin, hem durumluk hem de süreklilik kaygı düzeyleri daha düşüktür. Bu durum yaşam doyumu değişkeninden elde edilen veriler ile de paralellik göstermektedir. Aynı zamanda KPSS'ye iki ve daha fazla sayıda giren öğretmen adaylarında, olumsuz otomatik düşüncelerin daha yoğun olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada atanamama nedeniyle ortaya çıkan kaygının, yıllar geçtikçe kişilerin genel yaşam doyumunda bir azalma yarattığı ve olumsuz otomatik düşünceleri arttırdığı anlaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarında, KPSS'ye bir kez giren öğretmenlerin Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, diğer

katılımcıların puanlarından daha düşüktür. KPSS'ye girme sayısı arttıkça hem durumluk hem de sürekli kaygı düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. KPSS'ye üç kez ve üzerinde giren öğretmenlerin Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük olarak saptanmıştır. Araştırmaya dahil olan katılımcıların KPSS'ye girme sayısına göre KPSS'ye bir kez giren öğretmenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşük olarak saptanmıştır. Tüm bu kriterler çerçevesinde sınava bir kez girmiş bir aday ile üç kez girmiş aday arasında oldukça önemli psikososyal farklılıklar olduğu görülmektedir (Barlas, vd., 2010). Atanmayı bekleyen öğretmenlerle ilgili yapılan bu araştırma, atanmak için sınava defalarca giren, atanmak için yaşamını erteleyen öğretmenlerin ruhsal açıdan bir örselenme yaşadığını gözler önüne sermiş görünmektedir.

Ruh sağlığı, kişinin işlevselliği ile ilgilidir ve psikolojik açıdan sağlıklı bireylerin yaşamdan daha fazla doyum sağlayan, kaygısını kontrol edebilen, bilişsel hatalara ve tuzaklara daha az yönelen bireyler olduğu görülmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2018). Çalışmada atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanmamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna bakıldığında, destek alan öğretmenlerin Durumluk/Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, destek almayanların puanlarından daha yüksektir. Araştırma dahilindeki atanmayı bekleyen öğretmenlerin atanmamak nedeniyle oluşan ruhsal problemlere yönelik destek alma durumuna göre Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve ölçeğin Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar incelendiğinde, destek alan katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, destek almayanların puanlarından daha düşük olarak saptanmıştır. Destek alan öğretmenlerde, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, destek almayanların puanlarından daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Atanmaya bağlı gelecek endişesi arttıkça, öğretmenlik mesleğine yönelik tüm bilişsel, duyuşsal ve psikolojik süreçlerin etkilendiği

görülmektedir (Üstün, vd., 2014). Gerekli eğitimlerini tamamlamış, çalışma isteği yüksek, çalışma yeterliliği mevcut öğretmen adaylarının, atanamama nedeniyle işsiz kategorisinde yer alması ve özellikle bu durumun 22-30 yaş aralığında gerçekleşmesi, birey açısından ekonomik olduğu kadar psikolojik, sosyal olarak da ciddi etkiler doğurmaktadır (Yüksel, 2003). Nitekim gerek yurt dışı gerekse yurt içi alan yazında yapılan çalışmalarda bu durum açıkça ortaya koyulmuştur. Yapılan pek çok çalışmada, çalışmayan bireylerde ruhsal sağlığın bozulduğu gösterilmiştir (Türer, 2006). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir (Taşgın, 2006). Halihazırdaki araştırmayı destekler nitelikte, alanyazında pek çok çalışma göstermiştir ki, atanma sürecinden kaynaklı ortaya konulan verilerde yaş, sınava giriş sayısı, çalışma durumu ve gelir düzeyi öğretmenlerin psikososyal süreçlerini etkiler görünmektedir (Odabaş, 2010). Farklı çalışmalardan elde edilen sonuçlar, araştırmanın bulguları ile örtüşür niteliktedir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, atanamama nedeniyle bir psikolojik destek alma durumuna bakıldığında, adayların büyük çoğunluğunun böyle bir destek almadığı veya alamadığı görülmüştür. Ancak Türkiye’de atanmayı bekleyen öğretmen sayısının fazlalığı ve bu grupta kaygının ortalamadan yüksek olması bu noktada düşündürücü bir anlam taşımaktadır. Atanamayan Öğretmenler Platformu tarafından yapılan çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin çok yüksek düzeyde gelecek kaygısı yaşadıkları ve %38.33’ünün öz kısıyımı düşündüğü belirtilmiştir (İnce, 2014). Farklı çalışmalarda da, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun atanamama nedeniyle KPSS’yi hayatlarında atlatmaları gereken en büyük sınav olarak konumlandıkları, sınavın amaca yönelik olmaması nedeniyle KPSS’ye güven duymadıkları ve yaşanan belirsizliğin büyük bir hayal kırıklığı yarattığı gösterilmiştir (Odabaş, 2010). İnsanlar için ruhsal açıdan iyi olmak ve iyi hissetmenin önemi düşünüldüğünde, öğretmenlerin, bu kadar psikolojik zorlanma yaşadıkları halde psikolojik ve profesyonel bir destek almamalarının temel nedeni, psikolojik desteğe ihtiyaç duymamaları değil; atanmadan önce bir mülakat süreci yaşadıkları için, tespit edilebilecek

herhangi bir ruhsal problemin, atanmalarına engel olacağı endişesi ve kaçınma davranışı olduğu düşünülmektedir (Demir ve Murat, 2017).

Öğretmenlik bir meslek olarak her zaman özel ve anlamlı bir yere sahip olmuş ve öğretmen yetiştirme konusu da yıllardan bu yana tartışılmalıdır. Öğretmenliğin hangi kriterler çerçevesinde tercih edildiği önem arz etmektedir (Ada, 1990). Çalışmada elde edilen dikkat çekici bulgulardan biri de, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, tekrar dünyaya gelseler yine öğretmen olup olmamayı istemeleriyle ilgilidir. Çalışmadan elde edilen verilere göre bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteyen katılımcıların Durumluk/Sürekli Kaygı Ölçeği puanları, istemeyen katılımcıların puanlarından daha düşük olarak saptanmıştır.

Bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteyen katılımcıların Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve tüm alt boyutlarından aldıkları puanlar, öğretmen olmak istemeyenlerin puanlarından daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Bir daha dünyaya gelinmesi halinde öğretmen olmak isteyenlerin Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanlar, diğer katılımcıların puanlarından daha düşüktür. Çalışmada, bir daha dünyaya gelinmesi halinde, yeniden öğretmenlik mesleğini seçmeyeceğini ifade eden gruba bakıldığında, burada en önemli faktörün ekonomik sebepler ve atanamama süreçleri olduğu öğretmen adayları tarafından da belirtilmiştir. Açışlı ve Kolomuç (2012) tarafından ortaya konulan çalışmada, öğretmenlerin bu mesleği seçme sebepleri ve öğretmenliğin yaşam boyu kariyer vaat eden bir meslek olup olmadığı sorgulanmış ve çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun öğretmenliği yaşam boyu kariyer sunan bir meslek olarak konumlandığı ortaya konulmuştur. Ancak çalışmada, öğretmenlik mesleğinin seçimine yönelik farklılıklar olduğu görülmüştür. Akdağ (2014) tarafından sunulan çalışmada, sosyal bilgiler branşına sahip olan öğretmen adaylarındaki mesleki tutum, kadınlarda daha yüksek olarak bulgulanmıştır. Ayrıca ailede bir öğretmen olup olmaması, mezun olunan lisenin türü ve anababanın eğitim seviyelerinin bir meslek olarak öğretmenliğin tercih edilmesinde önemli rol oynadığı gösterilmektedir. Çalışmada, öğretmenlik mesleğini isteyerek ve severek tercih eden

adaylarda mesleki tutumun daha olumlu olduğu görülmektedir. Bu durum çalışmanın veri sonuçlarıyla da örtüşür niteliktedir.

Çalışmada bir daha dünyaya gelinmesi halinde yine öğretmenlik seçeceğini ifade eden katılımcılarda öğretmenlik mesleğinin seçimi, meslekten alınan doyum ile de ilişkilidir. Öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesine yönelik bir araştırmada, bireylerin öğretmenlik mesleğini seçerken “çocukları sevmek, aile faktörü, bir lisans diplomasına sahip olmak ve entelektüel bir duruş” ortaya koymak gibi faktörlerin öne çıktığı gösterilmiştir. Bu çalışmaya göre öğretmenlik mesleğine olumlu tutum geliştirilmesi, işaret edilen faktörlerle ilgili olarak görülmüştür (Boobekova, 2000). Öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesinde etkili olan faktörlerin incelendiği bir çalışmada, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin, öğretmenlik mesleğini tercih ederken “bilinç, sosyal güvence, idealler ve sosyal etki” olduğu ve özellikle eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının, mesleki seçimlerini bilinçli bir şekilde yaptığını göstermektedir. Ayrıca çalışmada cinsiyet, anne ve babanın mesleği gibi faktörlerin de meslek seçiminde rol oynadığı gösterilmiştir (Övet, 2006). Bu noktada, dünyaya bir kez daha gelse öğretmenlik dışında başka bir mesleği seçeceğini söyleyen grupta, hem durumluk hem de süreklilik kaygı düzeyleri anlamlı olarak farklılaşmıştır. Ayrıca yetişkin yaşam doyumunun, dünyaya yeniden gelse öğretmen olmak istediğini belirten öğretmenlerde, daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Atanmayı bekleyen öğretmenlerde, bir daha dünyaya gelse yine aynı mesleği seçenlerde olumsuz otomatik düşüncelerin düzeyi daha düşük iken; tekrar dünyaya geldiğinde aynı mesleği seçmek istemeyenlerde olumsuz otomatik düşünceler daha ön plandadır. Türkiye’de geçmişten bugüne öğretmenlik mesleğinde yer alan sorunlar giderildikçe, öğretmenlik mesleğinin daha fazla tercih edileceği öngörülebilir niteliktedir (Akdemir, 2013).

Araştırmaya dahil olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk/Sürekli Kaygı Ölçeği, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği ve Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanları arasındaki ilişkilere dair korelasyonlar incelendiğinde; katılımcıların Durumluk Kaygı Ölçeği puanları arttıkça, Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının da arttığı; atanmayı bekleyen öğretmenlerin, Durumluk/Sürekli Kaygı Ölçeği puanları arttıkça Yetişkin Yaşam Doyumu

Ölçeği puanları azaldığı ve Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği puanları arttıkça Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarının da arttığı saptanmıştır.

Çalışmada, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden aldıkları puanlar arttıkça, Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanların da arttığı görülmüştür. Çalışmada, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği genelinden ve Genel Yaşam Doyumu, İlişki Doyumu, Benlik Doyumu, Sosyal Çevre Doyumu ve İş Doyumu alt boyutlarından aldıkları puanlar arttıkça, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeğinden aldıkları puanların azaldığı saptanmıştır.

Çalışmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerde, Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının ve Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönde yordadığı ortaya konulmuştur. Buna göre atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birim artış göstermesi Geliştirilmiş Otomatik Düşünceler Ölçeği puanlarında 0,74 birimlik, Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birimlik artış göstermesi 1,81 birimlik artışa neden olmaktadır.

Araştırmaya dahil edilen atanmayı bekleyen öğretmenlerini, Durumluk/Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının, Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını yordama durumunun incelenmesi amacıyla kurulan regresyon modelinin istatistiki açıdan anlamlı olduğu ve Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğindeki varyansın %37,8' inin açıklandığı görülmüştür ($p < 0,05$). Atanmayı bekleyen öğretmenlerin Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının ($\beta = 0, -0,31; p < 0,05$) ve Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının ($\beta = -0,56; p < 0,05$) Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır ($p < 0,05$). Bu sonuçlar doğrultusunda atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının Durumluk Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birim artması Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,31 birim, Sürekli Kaygı Ölçeği puanlarının 1 birim artması ise Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeği puanlarını 0,56 birim azaltmaktadır.

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada “Atanmayı Bekleyen Öğretmenlerde Durumluk/Süreklilik Kaygı, Yaşam Doyumu, Olumsuz Otomatik Düşünceler” ve cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma durumu, çalışılan alan, algılanan gelir, sınava kaç kez girildiği, atanamama ile ilgili ruhsal destek alma durumu, tekrar dünyaya gelse öğretmen olma isteği gibi demografik değişkenler arasındaki ilişkiler ile yordayıcı etkiler incelenmiştir.

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak denencelerle ilgili ulaşılan sonuçlara, açıklamalara ve benzer araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1 Sonuç

Araştırma, Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin ve atanmayı bekleyen öğretmenlerin sorunlarına yönelik hem bireysel hem de ulusal çözümler sunabilmek, öğretmenlerin atanma sürecinde yaşadıkları psikososyal zorlanma konusunda bir bilinç oluşturabilmek ve var olan problemlerin giderilmesine yönelik harekete geçiren stratejiler uygulanması amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma ile atanmayı bekleyen öğretmenlerin KPSS nedeniyle yaşadıkları engellenme, istihdam sorunları, atanamamaktan kaynaklı özel okullarda düşük ücretlendirme ile çalışma, sınırlı sosyal güvence, devlet okullarında ücretli öğretmenlik yapma veya mesleği ile ilgili olmayan alanlarda çalışma, gelecek planı ve gelecek tasarımı oluşturamama, kaygının yarattığı sonuçlara maruz kalma, atanamamaktan kaynaklı yaşamdan memnuniyet duyamama, yaşam kalitesinin bozulması, evlilik ve yaşama dair beklentileri

erteleme, atanamaktan kaynaklanan ruhsal sorunlar ele alınmış ve çözüm önerileri üzerine çalışılmıştır.

Türkiye’de her yıl KPSS’ye giren öğrenci sayısı artarken, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sunulan kontenjanlar, tüm öğretmenlerin atanma ihtiyacını karşılamaya yeterli görünmemektedir. Bunun beraberinde atanma takviminin belirsiz olması, öğretmenlerin yaşamla olan bağlarına zarar vermektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular göstermiştir ki, öğretmen adaylarının atanma sürecinde yaşadığı sorunlar, onların tüm psikososyal süreçlerini etkiler niteliktedir.

Çalışmada edinilen bulgular çerçevesinde, Türkiye’de uzun süredir devam eden ve çözülemeyen ulusal düzeyde bir “atanmayı bekleyen öğretmen” sorunu olduğu görülmekte ve bu konuda en büyük psikososyal örselenmeyi sınava giren öğretmenlerin yaşadığı anlaşılmaktadır. Halihazırda ortaya konulan çalışma göstermektedir ki; öğretmenlerde atanamamak, iş bulamamak, düşük gelir ile ücretlendirmeye maruz kalmak kaygıyı yükseltmekte ve yaşamın kendisinden duyulan memnuniyeti, öznel iyi oluş halini, geleceğe olumlu bakmayı olumsuz etkiler niteliktedir.

Literatürde yer alan ve bu konuyla ilgili yapılmış tüm çalışmalardan hareketle ve mevcut çalışmanın sağladığı bulgulara göre atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanamaktan kaynaklı ve yaşadıkları belirsizlikten kaynaklı kaygı yaşadığı, yaşamdan doyum sağlayamadığı ve olumsuz otomatik düşüncelerin artmasına bağlı olarak geleceğe karamsar bir bakış ortaya koydukları bulunmuştur. Atanmayı bekleyen öğretmenlerin bu noktada öğrenilmiş bir çaresizlik içinde olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerde; “iş bulamama, özel sektörde düşük ücretlendirmeye maruz kalma, mesleği dışında bir işte çalışma, ekonomik açıdan bağımsız olamama, sınırlı ve eşit olmayan kontenjan sayısı” gibi konulardan kaynaklı durumluk/süreklilik kaygı düzeylerinin ve olumsuz otomatik düşüncelerinin yüksek; yaşam doyumlarının düşük olduğu bulunmuştur. Araştırma bulguları çerçevesinde atanmayı bekleyen öğretmenlerin çoğunlukla bir özel okulda öğretmenlik yaptığı veya devlette

ücretli öğretmen olarak görev aldığı ya da tamamen mesleğinin dışında bir işte çalıştığı görülmektedir.

Araştırmada gösterilen bu durumun varlığı ve yarattığı kaygı, atanmayı bekleyen öğretmenlerin kendilerini maddi ve manevi anlamda güvence altında hissetmediklerini ve buna bağlı olarak geleceğe yönelik karamsar bir yapı ortaya koyduklarını, yaşam kalitelerinin düştüğünü ve olumsuz otomatik düşünceler ve bilişsel çarpıtmalar yaşadıklarını gözler önüne sermektedir. Araştırma çerçevesinde, yeni kuşaklara rehberlik edecek olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, ruhsal iyilik hali ve devamlılığının önemi ortaya konulmuştur. Bu çalışma ile öğrenci yetiştirmek kadar öğretmen yetiştirmeye ve öğretmenlik mesleğinin standartlarla güvence altına alınarak, öğretmen adaylarına maddi ve manevi güven telkin edilmesinin önemine dikkat çekilmiştir.

Araştırmanın gösterdiği bir başka sonuç ise atanmayı bekleyen öğretmenlerde yaşanan sorunların sadece ekonomik faktörlerle sınırlı kalmadığıdır. Bu noktada öğretmenlerin psikososyal konularda da sorunlar yaşadığı görülmektedir. Araştırmada görülen odur ki, atanmayı bekleyen öğretmenlerin büyük çoğunluğu hiçbir psikolojik destek almamıştır. Psikiyatrik ve tıbbi destek alan öğretmenlerin varlığı oldukça düşüktür. Bu durumun nedenleri incelendiğinde, devlette memur olabilmek için öğretmenlerin psikolojik sorunlarını dile getirmekten kaçındığı ve bu nedenle psikososyal problemlerle ilgili farkındalık oluşturulamadığı anlaşılmıştır. Çoğu öğretmen, atanamayacağı endişesiyle psikolojik problemlerini açığa vuramamakta ve psikolojik sorunlarını bir ruh sağlığı profesyoneli ile paylaşmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle atanmayı bekleyen öğretmenlerin hem kendi yaşamlarına yönelik hem de atanmaya yönelik yaşadıkları belirsizlik açısından psikolojik yardım almaya karşı mesafeli bir tutum içerisinde olduğu görülmüştür.

Esasen çalışma bulguları çerçevesinde, içten içe büyüyen bu problem karşısında atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadığı sıkışmışlık ve engellenmişlik duygusu, bir psikolojik farkındalık ile desteklendiğinde, öğretmen adaylarında yaşam doyumunun artacağı, kaygının daha kontrollü

olacağı ve olumsuz otomatik düşüncelerin sayısının azalacağı öngörülmektedir.

Çalışmada atanmayı bekleyen öğretmenlerde, kamu veya özel sektörde iş bulamadıkları için veya kendi meslekleriyle ilgili olmayan alanlarda düşük ücretlerle çalışmak zorunda kaldıkları için yoğun bir şekilde durumluk ve sürekli kaygı yaşadığı, yaşamdan doyum alma düzeylerinin düştüğü ve yoğun bir şekilde olumsuz otomatik düşünceler çerçevesinde bilişsel bir yapı ortaya koydukları gösterilmiştir. Özellikle gençlerde işsizlik kaygısının bir nevi gelecek kaygısıyla ilişkili olduğu düşünülecek olursa, bu durumun öğretmen adaylarının yaşam doyumlarını düşürdüğü, ruh sağlığını olumsuz bir şekilde etkilediği ve öz yeterlilik düzeyleri ile öz saygı düzeylerini azalttığı gösterilmiştir.

Araştırmada 22-30 yaş arasında yer alan bireylerin atanamama nedeniyle yaşam görevlerini erteledikleri ve geleceğe dair plan yapamadıkları, gelecek tasarımlarının olumsuz olduğu bulunmuştur. Bu noktada ciddi bir işgücü potansiyeli olan atanmayı bekleyen öğretmenlerin, KPSS nedeniyle büyük bir engellenmişlik ve hayal kırıklığı ve endişe yaşadıkları bilinmektedir. Zira araştırmada da, kaygı yaşayan öğretmenlerde, yaşam doyumunun azaldığı bulunmuştur. Çalışmada kaygının özellikle olumsuz otomatik düşünceleri arttırmasına da dikkat çekilmiştir.

Araştırmada, atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanma süreçleri ertelendikçe ve KPSS'ye girme sayıları arttıkça daha kaygılı oldukları ve buna bağlı olarak da yaşam doyumunun düştüğü ve olumsuz otomatik düşüncelerin varlığının arttığı gözlenmiştir.

Araştırma, öğretmenlik mesleğinin Türkiye' de itibar kaybetmeye başladığını gösterir niteliktedir. Zira çalışmaya katılan öğretmenlerin büyük kısmı, dünyaya bir kez daha gelse öğretmenlik mesleğini seçmeyeceğini belirtmiştir. Bu durum öğretmenlik mesleğinin yaşadığı tahribatı gözler önüne sermektedir. Ailelerin, çocuklarının öğretmen olmasını geçmişe oranla artık desteklememesi de bu duruma kanıt teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra toplumda öğretmenlik mesleğine yönelik algı değişimi sadece anne ve babalar açısından değil; kadrolu öğretmenler, öğrenciler ve veliler açısından

da oldukça olumsuz bir algıya sahiptir. Kadrolu öğretmenler tarafından, ücretli öğretmenler “aşırı kaygılı ve gelecek endişesi nedeniyle düşük performansa sahip bireyler” olarak nitelendirilmektedir. Bu durumun artık neredeyse Türkiye’de öğretmenler arasında bir sınıfsal farka dönüşmeye başladığı düşünülmektedir. Öğretmenler arasındaki kadrolu/ücretli statüsü farkının, ilerleyen süreçte çok daha köklü sorunlara yol açabileceği kaçınılmaz görünmektedir. Araştırmanın bu konuda ortaya koyduğu vurgu gelecek dönemde öğretmenlik mesleğinin geliştirilmesinde değerlendirilebilir niteliktedir.

Araştırma sonucunda “atanmayı bekleyen öğretmen” sorununun bu derecede büyümesine sebep olan faktörler düşünüldüğünde, hem bireysel faktörlerin hem de daha geniş çaplı eğitim politikalarının bu duruma neden olduğu görülmektedir. Bireylerin yanlış bölüm seçmeleri, kamu personeli olarak çalışma isteği, KPSS’den yeterli puanı elde edememe gibi faktörlerin yanı sıra üniversite sınavına giriş sınavının yıllar içinde defalarca değişime uğraması, eğitim süreçlerinde plansızlıklar yaşanması ve ortaya konulan eğitim politikalarının halihazırdaki ihtiyacı karşılayamaması, her yıl üniversitelerde öğretmen yetiştiren yeni bölümlerin açılması ancak öğretmen alımlarında kontenjanların aynı oranda artmaması nedeniyle bu durum ciddi bir toplumsal sorun ve ivedilikle çözüm bekleyen bir durum olarak karşımızda yer almaktadır.

Araştırma ile Türkiye’de öğretmenlik mesleğini seçen bireylerin yaşadığı sorunların giderilmesi için öğretmenlik mesleğini seçmek isteyen lise öğrencilerinde, kişilere üniversiteye giriş sınavından itibaren bilişsel, duyuşsal, psikososyal anlamda denetim yapılarak mesleki yöneltme yapılmasının ne denli önemli olduğu görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin aldıkları puana göre ve sadece bir üniversite mezunu olabilmek adına bölüm seçimi yapmalarının önüne geçilmelidir. Bu noktada öğretmen olmak isteyen adaylara yapılacak yönlendirme öğretmen liselerinden başlayarak, eğitim fakültesine uzanan bir süreci kapsamalıdır. Bu konunun önemine istinaden yapılmış geçmişten bu yana oldukça fazla çalışma olduğu da bir gerçektir. Bu noktada çalışmanın verileri, bir daha dünyaya gelse öğretmenlik mesleğini

yeniden seçmek isteyenlerde kaygının, olumsuz otomatik düşüncelerin düşük ve yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu göstererek, doğru meslek seçiminin önemini göstermiştir.

Araştırma Türkiye’de atanmayı bekleyen öğretmenlere yönelik yapılmış en geniş örnekleme sahip çalışmadır. Bu noktada atanmayı bekleyen öğretmenlerin yaşadığı duruma yönelik elde edilen verilerin kapsayıcı olduğu ve çözüme dayalı bir yapı ortaya koyduğu düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleğine yönelik pek çok çalışma öğretmenlerin öz yeterliliği, öğretmenlik mesleğinin meslek statüsü ve öğretmenlik mesleğine tutum üzerine odaklanmışken; atanmayı bekleyen öğretmenlerin psikolojik ve toplumsal sorunlarına doğrudan hitap eden çalışmaların sayısı oldukça az bulunmaktadır. Atanmayı bekleyen öğretmenleri, atanma sürecinin belirsizliği içerisinde yaşadığı kaygılar, maddi ve manevi özveriler, yaşamdan doyum sağlayamama, olumsuz otomatik düşünceler çerçevesinde ele alan bu çalışmanın verileri ve sonuçlarının, Türkiye’de “atanmayı bekleyen öğretmen” sorununa ışık tutacağı inancı taşınmaktadır.

6.2. Öneriler

Türkiye’de her yıl KPSS’ye giren öğretmen sayısı giderek artmaktadır. Ancak halihazırda Milli Eğitim Bakanlığı tarafından her sene açıklanan öğretmenlik kontenjan sayısı, bu artış ile doğru oranda ilerlememektedir. Türkiye’de artık kavramsal bir sorun olan “atanmayı bekleyen öğretmen” adaylarına yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

Öncelikli olarak sorunun kaynaktan çözülmesi adına, üniversitelerin öğretmen yetiştiren fakültelere yönelik düzenlemeler getirilmesi, ilerleyen süreçte öğretmenlerin atanma süreçlerinde yığılma olmasının önüne geçmeyi sağlayacaktır. Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi sayıları ve istihdam hedefleri gözden geçirilmelidir. İstihdam talebi çerçevesinde fakülte ve bölüm açmaya özen gösterilmelidir.

Öğretmenlik mesleğinin maddi ve manevi anlamda güvence altına alınması, özel okullarda çalışan öğretmenlerin düşük ücretlendirilmesi yerine özel sektörde çalışan öğretmenlere yönelik adil ve kamu standartları düzeyinde

ekonomik düzenlemelere gidilmelidir. Öğretmenlerin, istihdam ve gelir düzeyindeki dengesizlikler giderilmeli, öğretmenlerin kendilerini maddi ve manevi anlamda güvende hissetmelerini sağlayan, kaygılarını ve olumsuz otomatik düşüncelerini azaltan, yaşam doyumlarını arttıran yeni seçenekler oluşturulmalıdır.

Atanmayı bekleyen öğretmenleri ruhsal anlamda desteklemek adına, özel olarak sadece atanmayı bekleyen öğretmenlere yönelik bir psikolojik destek hizmeti hem yüz yüze hem de online/çevrimiçi olarak veya alternatif iletişim sistemleri yoluyla sunulmalıdır. Ayrıca öğretmen adaylarının, mesleğe başladıktan/atandıktan sonra atanma sürecinde yaşanan travmatik süreci en düşük seviyeye çeken, atandıktan sonra hem mesleki açıdan hem de öğrenci yetiştirme açısından sorun yaşanmamasını sağlayan terapötik destek hizmetlerinin oluşturulması öneri olarak sunulmaktadır.

Öğretmenlik mesleğinin tarihten bu yana gelen itibarı geleceğe de taşınmalıdır. Öğretmenlik mesleğinin son yıllarda kaybettiği itibarı yeniden kazanması açısından ulusal çalışmalar yapılmalıdır. Özellikle düşük maaş, sosyal güvence koşullarının meslek değerini etkilediği göz önüne alınmalı ve ulusal platformlarda öğretmenlik mesleğinin birey ve toplum nazarında hak ettiği değere ulaşması sağlanmalıdır.

Bireylerin doğru meslek seçimi için ilköğretim düzeyinden başlayarak gerekli çalışmalar okullarda sağlanmalıdır. İnsanların mutlu ve kendilerini iyi hissedecekleri, yeteneklerinin olduğu ve ilgi duydukları mesleklere yönlendirilmeleri desteklenmelidir. Üniversiteye hazırlanan gençlere mesleki gelişim ve kariyer planlaması konusunda özel çalışmalar sunulmalı ve bu konuda gençlerin doğru meslek seçimi yapabilmesi desteklenmelidir.

Öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilişsel, duyuşsal, psikososyal nitelikler ve yeterlilikler belirlenmeli, öğretmen yetiştirme süreçleri liseden başlayarak daha sistematik ve hedefe yönelik gerçekleştirilmelidir. Öğretmen yetiştirme süreçlerine yönelik eğitim politikalarının, geleceğe umutla bakan öğretmenler yetiştirmesi için, yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Ücretli öğretmenlik koşulları düşünüldüğünde, ücretli öğretmenlik koşulları yeniden düzenlenmelidir. Ücretli öğretmenlerin aldıkları ücret, sosyal güvence imkanları ve başkaları tarafından (kadrolu öğretmenler, öğrenciler ve veliler) algılanma biçimleri üzerine projeler geliştirilmesi ve adayların mesleki doyumunu arttırmayı sağlayacak stratejilerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerin, atanma sürecinde kendilerini daha olumlu ve ruhsal açıdan sağlıklı olabilmeleri/kalabilmeleri için, atanma sürecinde kontenjan sayılarında ortaya çıkan dengesizliklerin giderilmesine yönelik düzenlemeler yapılması önerilmektedir. Bu noktada her yıl hangi branştan kaç öğretmen ihtiyacı olduğuna yönelik analizler yapılması önerilmektedir.

Yapılan çalışmaya katılım gösteren öğretmen adaylarının bir kısmına atandıktan sonra ulaşılarak, atanmadan önceki ve atanmadan sonraki kaygı, yaşam doyumunu ve olumsuz otomatik düşünceleri saptanabilir. Böylece atanma öncesi ve sonrasında ortaya çıkan psikososyal dinamikler üzerine daha doğru eylem planları geliştirmeye katkı sunulabilir.

Atanmayı bekleyen öğretmenlerle ve öğretmenlerin yaşadığı ruhsal süreçlerle ilgili kapsamlı ileri araştırmalar yapılarak bu soruna dair bilimsel veriler ışığında çözümler ortaya konulması öneri olarak sunulmaktadır.

Atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun kadınlardan oluştuğu ve kadınlarda sürekli kaygının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu noktada çalışmada cinsiyetle ilgili böyle bir bulguya dayanarak, cinsiyete dayalı kapsayıcı düzenlemeler ve yeni imkanlar sunulması önerilmektedir.

Çalışmanın sunduğu veriler referans alınarak, Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte, atanmayı bekleyen öğretmen adaylarının sorunlarına yönelik ulusal çapta bir strateji projesi geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ. (2014). Dünya’da öğretmen yetiştirme programları ve öğretmenlere yönelik mesleki gelişim uygulamaları, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (5), 1-46.
- Açıslı, S., & Kolomuç, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 266-271.
- Ada, S. (1990). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin genel durumu. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* (2), 15-19.
- Akar, E. (2016). *Okul psikolojik danışmanları ile psikolojik danışman adaylarının olumsuz otomatik düşüncelerinin incelenmesi* (Master's thesis, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Akdağ, S. (2014). *Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum örneği)* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 366630)
- Akdemir, A.S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 15-28.
- Akgün, A., Gönen, S. ve Aydın, M. (2007). İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (20), 283-299. 9 Ocak 2008, www.esosder.com.
- Akgün, F., & Özgür, H. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleki kaygılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(5), 1206-1223.

- Akman, Y. (1992). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (7), 125-149.
- Akpınar, B. (2013). Öğretmen adaylarının stres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından analizi. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 21, 229-241.
- Aksaray S; Yıldız, A; Ergün, A. (1998). "Huzurevi ve Evde Yaşayan Yaşlıların Umutsuzluk Düzeyleri". 1. Ulusal Evde Bakım Kongresi, Program Özet Kitabı.
- Aküzüm, C., Demirkol, M., Ekici, Ö. ve Talu, M. (2015). Öğretmen Adaylarının Kpss Öğretmenlik Alan Bilgisi Sınavına İlişkin Görüşleri, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18), 331-344.
- Aldemir, A. (2019). Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Video Ders Notları, Benim Hocam Yayınları, Ankara.
- Aldemir, A. (2020). ÖABT-PDR Video Ders Notları, Benim Hocam Yayınları, Ankara.
- Altay, B., & Avcı, İ. A. (2009). Huzurevinde yaşayan yaşlılarda özbakım gücü ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Dicle Tıp Dergisi*, 36(4), 275-282.
- Altun Y., S., Yalçın, S., Kahraman, S. ve Yılmaz, Z. A. (2013). Kamu Personeli Seçme Sınavının eğitsel ortamlara yansımaları (Öğretim üyesi görüşleri), *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 228-240.
- Altunay, F. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 510526).

- Arı, E.,& Yılmaz, V. (2015). KPSS Hazırlık Kursuna Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeyleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*. 14(4), 905-931.
- Aslan, H., Aslan, M. (2017). Uzun süreli işsizlik ve etkileri üzerine karşılaştırmalı bir analiz. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(4), 103-132. .
- Atav, E., & Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavı (KPSS)na ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı, 1, 01-13.
- Atay, D.Y. (2003). *Öğretmenin Değişen Yüzü*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Atkinson, R.L., Atkinson, R.C., Smith, E.E., Bem, D.J. & Nolen-Hoeksema, S. (2006). *Psikolojiye Giriş*. Ankara: Arkadaş Yayınevi (Orijinal Çalışma Basım Tarihi 1953).
- Atmaca, H. (2013). Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Turkish Studies*, 8(10), 67-76. doi: 10.7827/TurkishStudies.5907
- Aydemir, Ö. & Köroğlu, E. (2009). Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler, 4. baskı. *HYB basın yayın, Ankara*, 21-33.
- Aydın, G. ve Aydın, O. (1990), "Olumsuz otomatik düşünceler ölçeğinin geçerliği ve güvenirliği" *Psikoloji Dergisi*, 24 (7):51-55.
- Aydın B, (1990), "Üniversite öğrencilerinde Depresyon, Bilişsel Çarpıtmalar ve Akademik Başarı", M Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. Sayı: 2, s.27-36
- Aydın, F. (2011) Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih nedenlerine ilişkin görüşleri. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 6(2), 1375-1387.

- Aydın, İ., Demir, T. ve Erdemli, Ö. (2015). Öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü hakkında öğretmen görüşleri. *Anthropologist*, 22 (2), 146-156.
- Barlas, G., Karaca, S., Onan, N., ve Işıl, Ö. (2010). Üniversite Sınavına Hazırlanan Bir Grup Öğrencinin Kendilik Algıları ve Ruhsal Belirtileri Arasındaki İlişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 18-24.
- Baştürk, R. (2005) Kamu Personeli Seçme Sınavına Hazırlanan Öğretmen Adaylarının Sınav Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt:17, Sayı:2 Sayfa:163-176
- Baştürk, R. (2007) Kamu personeli seçme sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.
- Bayram, G. (2009). Öğretmenlerin İstihdam Biçimi Farklılıkları ve Yarattığı Sorunlar: Ankara'da Çalışan Sözleşmeli ve Ücretli Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Batan, S. N. (2016). Yetişkinlerde Psikolojik Dayanıklılık ve Dini Başa Çıkmanın Yaşam Doyumuna Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beck, A. T. and Freeman, A. (1990). *Cognitive Therapy of Personality Disorders*, Guilford, New York.
- Beck, A. T. and Weishaar, M. (1989). "Cognitive Therapy", Ed.: A. Freeman, K. M., Simon, L.E., *Comprehensive Handbook of Cognitive Therapy*, Plenum Press, New York.
- Beck, A. T., (2008). *Bilişsel Terapi Ve Duygusal Bozukluklar*, İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Beck, J. S. (2016). *Bilişsel Davranışçı Terapi: Temelleri ve Ötesi*. I. T. Cömert, M. Şahin (Çev). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Boes, S. ve Winkelmann, R., (2010). The effect of income on general life satisfaction and dissatisfaction. *Social Indicators Research*, 95, 111–128. Erişim adresi: <https://sci-hub.se/10.2307/40542279>
- Boobekova, K. (2000). “Bağımsız Devletler Topluluğu Öğretmen Yetiştirme”, MÜ. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, 12, 75-90.
- Bozkurt, S. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde sınav kaygısı, matematik kaygısı, genel başarı ve matematik başarıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.*
- Budak, T. (2009). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Kadrolu ve Sözleşmeli Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılıkları (Kocaeli İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ceyhan, A.A. (2005). Öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 30(167), 63-73.
- Cüceloğlu, D. (2016). İnsan ve Davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çankıroğlu, S. B., (2007). Üniversite Adayı Ergenlerin Stresle Başa Çıkma ve Sınav Kaygılarının Bazı Değişkenlere göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Çetin, Ş. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavına (kpss) yönelik kaygılarının incelenmesi. *National Education*, Kış (197), 158-167.
- Çınkır, Ş. ve Kurum, G. (2015). Discrepancy in teacher employment: The problem of out-of-field teacher employment. *Educational Planning*, 22(1). 29-47.

- Çınkır, Ş. ve Kurum, G. (2017). To be appointed or not to be appointed: The problems of paidteachers. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3), 9-35. www.enadonline.com DOI: 10.14689/issn.2148- 2624.1.5c3s1m.
- Çoban, A., 1996, "Eğitim Fakülteleri ile Eğitim Yüksekokullarının Programlar Açısından Bütünleştirilmesi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Çoban, A. (2004). Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarının kaynağı olarak Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 28 (1),55-64.
- Çubukçu, Z. ve Dönmez, A. (2011) Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 7(1), 3-25.
- Dağlı, A. Baysal, N. (2016). Yaşam Doyum Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 15(59).
- Demir, R., Murat, M. (2017). Öğretmen Adaylarının Mutluluk, İyimserlik, Yaşam Anlamı ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7 (13), 347-378.
- Diener, E. ve Suh, E., (1997). Measuring quality of life: economic, social, and subjective indicators. *Social Indicators Research*, 40, 189–216.
Erişim adresi: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1023/A:1006859511756.pdf>
- Diener, E., (1984). Subjective well- being. *Psychological Bulletin*. 95, 542-575.
Erişim adresi: http://labs.psychology.illinois.edu/~ediener/Documents/Diener-Suh-Lucas-Smith_1999.pdf

- Diener, E., Emmons, R., A., Larsen, R., J., Griffin, S., (1985). The satisfaction with life scale, *Journal of Personality Assessment*, 49, 1. Erişim adresi: http://labs.psychology.illinois.edu/~ediener/Documents/Diener-Emmons-Larsen-Griffin_1985.pdf
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E. and Smith, H. L. (1999). Subjective Well Being: Three Decades of Progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276- 302.
- Doğan, S. (2015). Yaşam Doyumu. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dost, M.T. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (22); 132-143.
- Dursun S., & Aytaç S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28(1), 71-84.
- Engin, G., & Çiçekli-Koç, G. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 182, 153-168.
- Eraslan, L. (2005). Kamu Personeli Seçme Sınavı'na hazırlanan öğretmen adaylarının psikososyal durumlarının belirlenmesi. *Öğretmen Dünyası*, 12, 19-21.
- Eraslan, L. (2006). Yeni eğitim fakülteleri açma girişimi üzerine bir değerlendirme. *Öğretmen Dünyası*, 3, 24-28.
- Erbaş, N.D., (1998), "Lise Öğrencilerinin Algılarına Göre İdeal Öğretmenin Kişilik Özellikleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, E. ve Soylu, Y. (2013). Öğretmen adaylarının KPSS ve alan sınavına ilişkin görüşleri, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1), 223-236.

- Erden, M. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Epsilon Yayıncılık.
- Ersoy, E.,& Küçükkaragöz, H. (2010). Öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin bazı değişkenlere göre belirlenmesi. *e-Journal of New World Science Academy*, 5(4), 1535-1542.
- Ertem, S. ve Kete, R. (2015). Formasyon öğretmen adaylarının mesleki tutum ve beklentilerinin farklı değişkenlere göre karşılaştırılması. *VII. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (ss.72-81). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Erten, F. (2017). Atanamayan 42 öğretmen intihar etti. 14 Haziran 2017 tarihinde <http://www.ogretmenlersitesi.com/haber/atanamayan-42-ogretmen-intihar-etti-h38281.html> sitesinden alınmıştır.
- Eşme, İ. (2014). Türkiye’de eğitimci istihdamı ve atanamayan öğretmenler. *Al Jazeera Türk Dergisi*. 16 Ekim 2014 tarihinde <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/turkiyede-egitimci-istihdami-ve-atanamayan-ogretmenler>. sitesinden alınmıştır.
- Geçtan, E. (2018). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar*. İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Gençay, S. (2009). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının umutsuzluk ve yaşam doyumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(27), 380-388.
- Greenberger, D., ve Padesky, AC. 2015. *Evinizdeki Terapist*, Çev.:E. Stroup, Altın Kitaplar, İstanbul. 343s.
- Gül C.A. (2015). Kpss’nin Öğretmen Adaylarının Akademik Ve Sosyal Yaşamlarına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi , Samsun, Ondokuz Mayıs Üniversitesi , İlköğretim Anabilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

- Gümüş, H. (2015). Evli Bireylerin Sosyal Destek Düzeyleri İle Yaşam Doyumları ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Günderdoğdu, K., Çimen, N. ve Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri, *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 35-43.
- Hisli, N.İ., 1990, "Otomatik düşünceler ölçeğinin üniversite öğrencileri için geçerliliği ve güvenilirliği" V. Ulusal Psikoloji Kongresi, Psikoloji Seminer Dergisi, 8:527-542.
- Hye, K., Study on Sexim Among Teachers and Recognition Centered on Academic High School in Seoul, Ehwa University, Yüksek Lisans Tezi, 2002.
- İlyas, İ. E., Coşkun, İ. ve Toklucu, D. (2017). *Türkiye'de aday öğretmen yetiştirme modeli izleme ve değerlendirme raporu*. SETA: Ankara.
- İnce, E. (2014). Atanamayan bir öğretmenin vedası (A farewell of non-appointed teacher). Radikal Gazetesi. 21 Şubat, 2015 tarihinde http://www.radikal.com.tr/turkiye/atanamayan_bir_ogretmenin_veda-si-1178984 sitesinden alınmıştır.
- İncekara, T. (2018). Üniversite öğrencilerinde vücut algısı ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul.
- Kaba İ, Erol M, Güç K, (2017), Yetişkin Yaşam Doyumu Ölçeğinin Geliştirilmesi Development of Adults Life Satisfaction Scale, Anadolu University Journal of Social Sciences Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
- Kabasakal, Z. ve Uz-Baş, A. (2013). Öğretmen Adaylarında Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Problem Çözme Becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 27-35.

- Kahyaoğlu, O., (2008). Yaşam memnuniyeti ve yaşam memnuniyetini etkileyen değişkenler ile ekonometrik uygulama: Türkiye örneği, Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ekonometri Anabilim Dalı, İzmir.
- Karaca, E. (2011). Öğretmen Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) Yönelik Tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, 23, 1-18.
- Karadağ, R. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve öğretmenlik mesleğini tercih nedenleri. *Humanities Sciences*, 7(2), 44-66.
- Karasar N, (2016), Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Akademi Yayıncılık.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karataş, S. ve Güleş, H. (2013). Öğretmen atamalarında esas alınan merkezi sınavın (KPSS) öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 6 (1), 102-119.
- Kaya, A. & Büyükkasap, E. (2005). Fizik öğretmenliği programı öğrencilerinin profilleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve endişeleri: Erzurum örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367-380.
- Kaya, K. (2004). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 145186)
- Kelleci, S.Ü., Türk, Z. (2016). Genç işsizliğin incelenmesi: OECD ülkeleri ve Türkiye karşılaştırması. *Emek ve Toplum Dergisi*, 5(13), 10-25. 68
- Kendal, P. C., Howard , B.L., Hays, R.C., (1989), "Self Reperent Speech and Psychopatology: The Balance Of Positive and Negative Thinking." *Cognitive Therapy and Research*, Cilt: 13, Sayı:6, s. 583-598.
- Kennerley, H., (2018). Kaygı (Anksiyete), 3. Basım, İstanbul, Kuraldışı Yayınları.

- Keskin, Y. (2017). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve kaygı düzeyleri (Erzurum örneği). *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 43-57. doi: 10.30900/kafkasegt.329351
- Kıcır, B. (2010). *Üniversite son sınıf öğrencilerinde işsizlik kaygısı: psikolojik etmenler açısından bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 265680)
- Konter, E. (1996). *Sporda Stres ve Performans*. İzmir: Saray Yayınevi.
- Köker, S. (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Koroğlu E, Aydemir Ö, (2009), Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler, Hekim Yayınları Birliği, 4. Baskı.
- Kuran, K. (2002). Öğretmenlik Mesleği, Niteliği ve Özellikleri, Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Editör: Adil Türkoğlu. Ankara: Mikro Yayınları.
- Kuran, K. (2012). Öğretmen adaylarının KPSS kursu veren dershanelere ve KPSS'ye ilişkin görüşleri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (18), 143-157.
- Küçükahmet, L. ve diğerleri. (2000). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Mahiroğlu, A. (2014). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede gelişmeler ve yenilikler Öğretmenlik Mesleği ve Yetiştirmede Gelişmeler ve Yenilikler, (Ö. Demirel, Z. Kaya (Ed.), Eğitim bilimine giriş 9.Baskı içinde (375-419). Ankara: Pegem Akademi.
- Martens R. ve ark. (1990). *Competitive Anxiety in Sport*. Champaign IL, Human Kinetics. <http://www.humankinetics.com>

- MEB. (2016). Aday öğretmen yetiştirme sürecine ilişkin yönerge. 29 Haziran 2017 tarihinde https://www.turkegitimsen.org.tr/icerik_goster.php?id=10665 sitesinden alınmıştır.
- MEB. (2017). Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Melin, R. Fugl-Meyer, K., S., Fugl-Meyer, A., R. (2003). Life Satisfaction In 18-To 64-Year-Old Swedes: In Relation To Education, Employment Situation, Healt And Physical Activity ,*Journal of Rehabilitation Medicine vol:35*, 84-90.
- Mergen, H., Arslan, H., Erdoğan, B. ve Arslan, E. (2014). Öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutum ve kaygıları. *NWSA-Education Sciences*; 9(2): 162-177
- Mert, Z., (2017). Kamu Personeli Seçme Sınavına Hazırlanan Öğretmenlerin Gelecek Kaygıları, İntihar Düşüncelerinin Saptanması ve Sosyodemografik Değişkenlerle Olan İlişkinin İncelenmesi, Üsküdar Üniversitesi. İstanbul.
- Morgan, C.T. (2011). *Psikolojiye giriş*. (Çev. Karakaş S. & Eski R.). Konya: Eğitim Kitapevi Yayınları.
- Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6, 10-19.doi: 10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.x
- Nalçacı, A., & Sökmen, Y. (2016). Öğretmen adaylarının mesleği tercih nedenleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 717-727.
- Nartgün, Ş. S. (2011). Employment of faculty of education students: Public Personnel Selection Examination (Ppse). *International Journal of Business and Social Science*, 2(21), 101-111.

- Neugarten, B., L., Havighurst, R., J., Tobin, S., Sh., (1961). M.A. The measurement of life satisfaction. *Journal of Gerontology*, 16, 134–143. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1093/geronj/16.2.134>
- Odabaş, S. (2010). Öğretmen adaylarının KPSS sınavına ilişkin görüşleri (Ankara örneği). *Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adapazarı.*
- Okçabol, R. (2005). *Öğretmen yetiştirme sistemimiz: tarihsel gelişim, bugünkü durum ve öğretmen eğitimi sorununa bir sistemler yaklaşımı.* Ütopya Yayınevi.
- Okçu, V. ve Çelik, H. C. (2011). Öğretmen adaylarının KPSS'ye ilişkin görüşlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi, *The International Journal of Research in Teacher Education*, 2 (1), 30-54.
- Öğülmüş, K., Yıldırım, N., ve Aslan, G. (2013). Ücretli öğretmenlerin görevlerini yaparken karşılaştıkları sorunlar ve ücretli öğretmenlik uygulamasının okul yöneticilerince değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 12(4).
- Öner, N. (1977). Durumluk-Sürekli kaygı Envanterinin Türk Toplumunda Geçerliği. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara.
- Öner, N. ve Compte, A.L. (1998). *Süreksiz durumluk / sürekli kaygı envanteri el kitabı* (2). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Öner, N., Durumluk, L. C. A. S., & El Kitabı, S. K. E. (1983). 1. baskı. *Bogaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.*
- Örkün, Ü., (2011). *Tekstil sektörü mavi yaka çalışanlarının yaşam doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin iş doyumu tarafından yordanması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.

- Övet, O. (2006) *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik mesleğini tercih etmede etkili olan faktörlerin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi-I* (2. Baskı). Eskişehir: Kaan.
- Özer, E. (2008). *Kadrolu ve Kadrosuz İlköğretim Öğretmenlerinin Birbirleri ve Meslekleri Hakkındaki Görüşleri (İstanbul-Sultanbeyli Örneği)*. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özer, M., Karabulut Ö.,Ö. (2003). Yaşlılarda Yaşam Doymu. *Turkish Journal of Geriatrics*. 6(2):72-74.
- Özgür, N.,1994, "Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum, Yayınlanmamış", Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özguven İ. Ethem, Psikolojik Testler, PDREM Yayınları, Ankara, 1994.
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Sisteminin Sorunları. *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, SETA*, (17), 1-38.
- Özoğul, S. (2005). Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi' nin Son Sınıfında Okuyan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleği İle İlgili Mesleki Değerlendirmeleri, İnternet Adresi: http://www.erec.boun.edu.tr/dosya/ogretmenlige_bakis.doc.
- Özpolat, A. (2005). "Öğretmenlik Mesleğindeki Değişmelerin Tarihsel ve Toplumsal Bağlamı", *Milli Eğitim Dergisi*. İnternet Adresi: [http:// yayim. meb. gov. tr/ dergiler/ 166/ index3-ozpolat.htm](http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/166/index3-ozpolat.htm)
- Özsarı, İ. (2008). *Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin KPSS merkezi sınavı odaklı gelecek kaygıları ve mesleki beklentileri* (Yüksek

lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 261806)

Öztaş S. (2010). *İlköğretim Okullarında Görevli Kadrolu, Sözleşmeli Ve Ücretli Öğretmenlerin Mesleki Aidiyet Duygularının Değerlendirilmesi (Antalya İli, Alanya İlçesi İlköğretim Okulları Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk, A., (2013). Öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile tinsellik, iyimserlik, kaygı ve olumsuz duygu düzeyleri arasındaki ilişki, Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Bursa.

Öztürk, O. ve Uluşahin, A., (2018). Ruh sağlığı ve bozuklukları, 15. Basım, Ankara, Nobel Yayınları.

Öztürk, Ö., Erbay, E. (2018). Üniversite mezunu kadınların işsizlik süreçlerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 36(2), 125-148. doi: 10.17065/huniibf.289042 69

Özusta H.Ş., (1995). Çocuklar İçin Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri Uyarlama, Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34): 32-44.

Özyürek, R., (1989). Üniversite öğrencilerinin kişisel bazı nitelikleri ile çeşitli problemlerinin kaygı düzeylerine etkisi, Yüksel Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Ankara.

Recepoğlu, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumları ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı (1)*, 311-326.

- Resmi Gazete (2002). Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik, Resmi Gazete: 3.5. 2002/24744. Erişim tarihi: 12 Ağustos 2011, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/222.html>.
- Sağlam, M. ve Çiçek Sağlam, A. (2005). Öğretmenlik Mesleğinin Maddî Yönüne İlişkin Genel Bir Değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (35), 133-149.
- Sahin, Ç. (2007). Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri ile Kamu Personeli Seçme Testlerindeki Başarılar Arasındaki İlişkiler. *Yüksek Lisans Tezi* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Sahranç, Ü. (2007). *Stres kontrolü, genel öz-yeterlik, durumluluk kaygı ve yaşam doyumuyla ilişkili bir akış modeli.*(Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Saylan, N. (2014). Sürekli değiştirilen öğretmen yetiştirme sistemi, 3. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde Sunulan Bildiri, Gaziantep Üniversitesi, 7-9 Mayıs 2014.
- Senemoğlu, N. (2001). Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmen Yeterlilikleri. *Eğitimde Yansımalar: 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi*, Öğretmen Hüseyin Hüsni Tekişik, Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, Ankara.
- Sezgin, F. ve Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 15 (3), 9-22.
- Shin, D. C., and Johnson, D. M. (1978). Avowed happiness as an overall assessment of the quality of life. *Social Indicators Research*, 5, 475-492.

- Spielberger, C. D. ve Vagg, P. R. (1987). The Treatment Of Test Anxiety, A Transactional Process Model. *Advances in Test Anxiety Research*, (5), 179-186.
- Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1167-1184.
- Şar, A. H., Işıklar, A. ve Aydoğan, İ. (2012). Atama Bekleyen Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumunu Yordayıcı Değişkenlerin İncelenmesi. *MAKÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23: 257 – 271.
- Şişman, M. (2003). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Tanhan, F. (2014). Öğretmenlerde İrrasyonel İnançlar İle Cinsiyet ve Depresyon İlişkisinin İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*; 2(28): 55-73.
- Tanhan, F. Kayri, M., Tanrıverdi, S. (2012). Devlet Okullarında Kadrolu ve Kadrosuz Olarak Çalışan Öğretmenlerin Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 2 , Sayı 2.
- Taşğın, Ö. (2006). “Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (2): 679-686.
- Taşğın, Ö., Bozgeyikli, H., & Boğazlıyan, E. E. (2017). Üniversiteli gençlerin işsizlik kaygıları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 6(16), 551-567.
- Tekin, A.N. (2015). *Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir araştırma* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 395916) 70

- Toker-Gökçe, A. (2014). Atanamama nedeniyle farklı bir mesleğe yönelen işsiz aday öğretmenler üzerine bir çalışma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 191-208.
- Topkaya, N., Büyükgöze Kavas, A. (2015). Algılanan Sosyal Destek, Yaşam Doyumu, Psikolojik Yardım Almaya İlişkin Tutum ve Niyet Arasındaki İlişkiler: Bir Model Çalışması. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(2), 979-996.
- Tunçkaşık, H. (2007). *Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde Öğretmen Maaşları*. TBMM Araştırma Merkezi, Aralık.
- TÜİK. (2017). İşgücü istatistikleri (Workforce statistics). 18 Eylül 2017 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24631> sitesinden alınmıştır.
- Tümkaya, S., Aybek, B. ve Çelik, M. (2007), KPSS’ye Girecek Öğretmen Adaylarındaki Umutsuzluk ve Durumluk - Sürekli Kaygı Düzeylerini Yordayıcı Değişkenlerin İncelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, Cilt 7, Sayı 2*, s. 953 – 974.
- Türer, A. (2006). Türkiye’de öğretmen yetiştirme ve sorunlar-I. *Abece Dergisi*, 235-236.
- Türkçapar, H. (2018). *Bilişsel Davranışçı Terapi: Temel İlkeler ve Uygulama*. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Türkçapar, M. H. (2009) *Depresyon: Klinik Uygulamada Bilişsel Davranışçı Terapi*, Ankara: HYB Basım Yayın.
- Türkdoğan, S. C. (2014). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlere göre mesleki kaygıları* (Master's thesis, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

- Uzman, E., Telef, B. B. (2015). Öğretmen Adaylarının Ruh Sağlığı ve Yardım Arama Davranışları. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, Volume 28, Number 3.
- Üstün, G., Dedekoç, T., Kavalalı, T., Öztürk, F., Sapcı, Y., & Can, S. (2014). Üniversite son sınıf öğrencilerinin iş bulmaya ilişkin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 200-221.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk Eğitim Sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 63-82.
- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S., "SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı" Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- Yetim, Ü. (1991). Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumu, Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Bilim Dalı, İzmir.
- Yetim, Ü. (1993). Life satisfaction: A study based on the organization of personal projects? *Social Indicators Research*, 29, 277-289.
- Yetim, Ü., (1985). Değişik sosyo-kültürel kesimlerden kişilerde yaşam kalitesi algısı: yaşam olayları açısından bir inceleme, Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Psikoloji Anabilim Dalı, Sosyal Psikoloji Bilim Dalı, İzmir.
- Yetim, Ü., (2001). Toplumdan bireye mutluluk resimleri, 1.Baskı, İstanbul, Bağlam Yayınları.
- Yılmaz, T., Fidan, F., & Karataş, V. (2004). İşsizliğin sosyo-psikolojik sonuçları: sosyo-demografik özelliklere göre bireylerin tutumları (Bir alan araştırması). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 163-183.

- Yılmaz, F. (2017). Kamu personeli seçme sınavına (KPSS) hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygısına bağlı olarak tükenmişlik düzeyi ve psikolojik dayanıklılıkları. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- YÖK. (2006). eğitim fakültelerinde uygulanacak yeni programlar hakkında açıklama. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/aciklama_programlar/aa7bd091-9328-4df7-aafa-2b99edb6872f adresinden edinilmiştir.
- YÖK. (2007). *Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.
- YÖK. (2016a). Eğitim fakülteleri yeniden yapılandırılıyor, gelecek dönem "başarı sırası sınırlaması" uygulaması geliyor. 20 Mayıs 2017 tarihinde http://yok.gov.tr/web/guest/duyurudetay//asset_publisher/MIMLn7g5Y3A/content/egitim-fakulteleri-yeniden-yapilandiriliyor sitesinden alınmıştır.
- YÖK. (2016b). Üniversitelerimiz. 5 Haziran 2017 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> sitesinden alınmıştır.
- Yüksel, İ. (2003). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçlarının incelenmesi (Ankara örneği). *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 21-38.
- Yüksel, İ., & Adıgüzel, A. (2012). Atanan ve atanamayan öğretmenlerin eğilim düzeylerinin bazı değişkenler yönünden incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(4), 287-293.

EKLER

EK 1. BİLGİLENDİRME ONAM FORMU

Bu tez çalışması, ataması yapılmayan öğretmen adaylarında var olan durum/süreklilik kaygı düzeylerinin; yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceler olan ilişkisini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada size bir demografik bilgi formu ve bir dizi ölçek sunulmaktadır. Sosyodemografik bilgi formu; yaş, cinsiyet gibi genel kişisel özellikleriniz hakkındaki soruları içermektedir. Ölçekler ise durum ve süreklilik kaygı düzeyi, yaşam doyumu ve olumsuz otomatik düşünceleri ölçmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi ölçeklerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Bu araştırma kesinlikle size zarar vermeyecektir. Eğer çalışmayla ilgili herhangi bir şikayet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı olan Ayşegül ALDEMİR ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Ayşegül ALDEMİR

Klinik Psikoloji Bölümü

Yakın Doğu Üniversitesi

İletişim: 0 537 580 19 20

aysegulaldemir@gmail.com

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

SOSYODEMOGRAFİK VERİ FORMU		
Adınız Soyadınız: Katıldığınız Şehir: İletişim Numarası / E-mail:		
1	Cinsiyetiniz	1. Kadın 2. Erkek
2	Yaşınız	.....
3	Öğretmenlik Mesleğinde Branşınız	.....
4	Medeni Durumunuz	1. Bekar 2. Evli
5	Çocuğunuz var mı	1. Evet ... çocuğum var 2. Hayır
6	Eğitim Durumunuz	1. Lisans 2. Tezsiz Yüksek Lisans 3. Tezli Yüksek Lisans 4. Doktora

EK 3. DURUM VE SÜREKLİLİK KAYGI ÖLÇEĞİ

İsim:.....

Cinsiyet:.....

Yaş:..... Meslek:.....

Tarih:...../...../.....

YÖNERGE: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarf etmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

		Hiç	Biraz	Çok	Tamamiyle
1	Şu anda sakinim	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Kendimi emniyette hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Şu anda sinirlerim gergin	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Pişmanlık duygusu içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
5	Şu anda huzur içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
6	Şu anda hiç keyfim yok	(1)	(2)	(3)	(4)

EK 4. YETİŞKİN YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (YYDÖ)

Sevgili katılımcılar,

Bu ölçek, yaşamınızla ilgili düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla geliştirilmiştir.

Ölçekte 21 madde bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz. Okuduğunuz maddeye ne derecede katılıp katılmadığınıza karar veriniz. Seçeneklerinden size uygun gelen seçeneği çarpı işareti (X) ile belirtiniz. Bütün maddelere tepkide bulununuz. Ölçek üzerine adınızı ve adresinizi yazmayınız. Duyarlılığınız için teşekkür ederim.

Cinsiyet: K ( ) E ( )

Yaş: .....

		Hiç	Biraz	Çok	Tamamiyle
1	Şu anda sakinim	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Kendimi emniyette hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Şu anda sinirlerim gergin	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Pişmanlık duygusu içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
5	Şu anda huzur içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
6	Şu anda hiç keyfim yok	(1)	(2)	(3)	(4)

EK 5. GELİŞTİRİLMİŞ OLUMSUZ OTOMATİK DÜŞÜNCELER ÖLÇEĞİ (ODÖ-G)

AÇIKLAMA

Aşağıda kişilerin akıllarına gelen değişik düşünceler listelenmiştir. Lütfen her bir düşüncüyü tek tek okuyarak, son bir hafta içinde, bu düşüncelere ne sıklıkta sahip olduğunuzu işaretleyiniz. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve size uygun olan cevabı daire içine alınız. 1=Hiçbir Zaman 2=Bazen 3=Oldukça Sık 4=Sık Sık 5=Her Zaman

		Hiç	Biraz	Çok	Tamamiyle
1	Şu anda sakinim	(1)	(2)	(3)	(4)
2	Kendimi emniyette hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Şu anda sinirlerim gergin	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Pişmanlık duygusu içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
5	Şu anda huzur içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
6	Şu anda hiç keyfim yok	(1)	(2)	(3)	(4)

ÖZGEÇMİŞ

Ayşegül Aldemir, 20 Ekim tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Memleketi Bursa'dır. İlk ve orta öğrenimini Bursa'da tamamlamıştır. 2003 yılında Uludağ Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji bölümünden mezun olmuştur. 2003-2005 yılları arasında, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nde Tezsiz Yüksek Lisans'ını tamamlamıştır. 2012 yılında Dumlupınar Üniversitesi'nde Aile Danışmanlığı eğitimini gerçekleştirmiştir. 2018-2020 yılları arasında Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Anabilim Dalı'nda, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimini tamamlamıştır. Halihazırda psikoloji lisansı üzerine eğitim almaktadır.

Çalışma hayatına ilk olarak, üniversitede okuduğu dönemde, eğitimci olarak başlamıştır. Özel sektörde eğitimci olarak çalışmaya devam etmiş, sınava hazırlanan üniversite adaylarına yönelik ve KPSS adaylarına yönelik çalışmalar ortaya koymuştur. 2016'yılından bu yana da Benim Hocam Yayınları You Tube kanalında psikoloji dersleri vermektedir. Halihazırda Benim Hocam Yayınları'nda psikoloji ders kitaplarının yazarı ve Benim Hocam Yayınları'nda PDR alanında editör ve yazar olarak görev almaktadır. Gelişim Psikolojisi, Öğrenme Psikolojisi, PDR alan konusunda kitapları, videoları bulunmaktadır. Türkiye'nin pek çok şehrinde, KPSS'ye hazırlanan öğretmen adaylarına yıllardır dersler, eğitimler vermekte ve seminerler sunmaktadır. Bununla birlikte 2019 yılı itibariyle, İstanbul Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nde psikoloji dersleri vermekte ve çalışmalarına devam etmektedir.

Eğitim sürecinde yeni projelerle çalışmalarını yürütmekte ve eğitimini Doktora düzeyine taşımak istemektedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Ayşegül Aldemir

Telefon: 0 531 950 51 16

E-mail: aysegulaldemir@gmail.com

İNTİHAL RAPORU

ATANMAYI BEKLEYEN ÖĞRETMENLERDE DURUMLUK/
SÜREKLİLİK KAYGI DÜZEYLERİNİN, YAŞAM DOYUMU VE
OTOMATİK DÜŞÜNCELER İLE OLAN İLİŞKİSİNİN
SAPTANMASI- Ayşegül ALDEMİR

ORJİNALLİK RAPORU

% 13	% 8	% 4	% 10
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 4
2	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	% 2
3	Submitted to Istanbul Medipol Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
4	Submitted to Eastern Mediterranean University Öğrenci Ödevi	<% 1
5	Submitted to Kocaeli Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
6	Submitted to European University of Lefke Öğrenci Ödevi	<% 1
7	Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1

ETİK KURUL RAPORU

18.09.2019

Sayın Ayşegül Aldemir,

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2019/518 proje numaralı ve **“Atanmayı Bekleyen Öğretmen Adaylarında, Durum / Süreklilik Kaygı Düzeylerinin, Yaşam Doyumu ve Olumsuz Otomatik Düşünceler İle Olan İlişkisinin Saptanması”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

A handwritten signature in black ink, reading 'Direnç Kanol'.

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.